

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: vrijdag 26 januari 2018 13:24
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Stukken Kabinetsinzet Klimaatakkoord voor weekendtas MEZK

Ja graag.

Op 26 jan. 2018 om 13:22 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Ha 5.1.2.e
 Wellicht kan je 5.1.2.e voor Maandag nog wat meegeven over de financiële sector en KA.

Groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 26 januari 2018 12:48
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Stukken Kabinetsinzet Klimaatakkoord voor weekendtas MEZK

Goeie stukken!

Ik beperk mijn opmerkingen tot:

1. Brief TK

- goeie aanzet
- blokjes per tafel kunnen wat eenvormiger worden geredigeerd
- alinea over niet onderhandelbare punten onderaan paragraaf kracht en licht laat geen opening voor een beter plan. Is dat ook bedoeling minister?
- de overstijgende aspecten innovatie, ruimte, arbeid en financiën blijven ietwat in luchtledige hangen. Moeten we niet als inzet aangeven dat:
- de ruimtelijk implicaties opgeteld na het KA een plek zullen gaan krijgen in de NOVI
- de financiële implicaties -passend binnen de gegeven budgettaire beeld zo veel mogelijk een plek krijgen in begroting 2019 ev
- de innovatieopgave vertaald zullen worden in de plannen van de topsectoren de To2 instituten en NWO
- de arbeidsmarktdimensie ieg een plek krijgt in de plannen voor Techniekpact 2.0 en de kabinetsreactie op het komende SER-advies over de gevolgen van de KE transitie. Dit advies volgt ...PM en zal worden besproken aan de tafels en het cocorderend overleg.

2. Opzet coördinerend overleg.

Alles afwegende denk ik nu aan een niet te frequent coördinerend overleg met de 5 tafelvoorzitters, aangevuld met een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven, de vakbonden, de NGO's, de medeoverheden en de coördinerend minister, dat zich leent voor bespreking van de bredere thema's op een hoger abstractieniveau (denk aan lusten-lastenverdeling en arbeidsmarktimplicaties iha). Dan hebben we alle spelers ook aan boord. Daarnaast is er een frequenter voorzittersoverleg van de voorzitter zelf met alleen de tafelvoorzitters en de coördinerend minister dat de voortgang en samenhang in de gaten houdt. Ter bespreknig met minister maandag.

3. Ik wil terugkomen bij de minister op de financiële side table. Die moet er wat mij betreft echt komen. Dus graag dat in opleg benoemen/aankondigen. Ik denk aan een overleg met banken/beleggers/publieke investeerders over hun bijdrage aan de financiering van de transitie. Mag uiteraard ook een andere naam hebben dan side table. Uitwerkpunt is de rolverdeling met Fin.

5.1.2.e

Op 25 jan. 2018 om 19:45 heeft 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:5.1.2.e@minez.nl) het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e

Volgende week dinsdag staat op het DG-overleg Klimaat en Energie o.a. de kabinetsinzet voor het Klimaatakkoord op de agenda. Morgen worden daarvoor de stukken verstuurd, parallel hieraan willen we morgen dit pakket over het Klimaatakkoord ook naar de minister sturen. Het zou namelijk mooi zijn als we zijn suggesties nog mee kunnen nemen naar het DG-Overleg.

Het gaat om de volgende documenten:

- Oplegnota voor de minister
- Concept TK-brief over kabinetsinzet Klimaatakkoord
- Interne Rijksinzetten per sector
- Opdracht voor de voorzitter voor het coördinerend overleg en de algemene elementen voor de opdrachten aan de sectorale voorzitters.

Mijn excuses voor de late aanlevering. Gisteren heeft de stuurgroep plaats gevonden en deze besluiten moest nog met alle betrokken partijen worden verwerkt, hierdoor zijn sommige kabinetsinzetten op enkele punten nog in concept.

Ik zie je reactie graag zo snel mogelijk tegemoet.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

<image002.jpg> **Ministerie van Economische Zaken en Klimaat**
 Bezuidenhoutseweg 73
 2594 AC Den Haag
M: +31(0)6 5.1.2.e
E: 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:5.1.2.e@minez.nl)

<Oplegnota Concept-Kabinetsinzet Klimaatakkoord.docx>

<Bijlage 1 TK-brief Rijksinzet Klimaatakkoord.docx>

<Bijlage 2 Interne Rijksinzetten per sector.docx>

<Opdracht voor de voorzitter van het coördinerend overleg.docx>

<Algemene elementen voor de opdracht aan de sectorale
voorzitters.docx>

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 15 februari 2018 21:24
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Financiering Klimaatakkoord
Bijlagen: 20180213_concept Mandaat Werkgroep Financiering Klimaatakkoord.docx; ATT00001.htm

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 14 februari 2018 15:38:44 CET
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>
Kopie: 5.1.2.e @minez.nl>, 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Doorst.:FSI Financiering KlimaatakkoordPDI

Ha 5.1.2.e

Zie bijgevoegd een voorstel voor de financiële sidetable, afgestemd met DNB. Wil dit ik volgende week met de NVB bespreken en bezien of we snel wat knopen kunnen doorhakken. Hoor graag of jij nog op- of aanmerkingen hebt. Wat zou niveau/profiel van voorzitter moeten zijn volgens jou? Zal het daarna ook nog even naar 5.1.2.e sturen.

Groet,

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minienm.nl
Datum: 14 februari 2018 om 15:29:33 CET
Aan: 5.1.2.e @minez.nl" 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Financiering Klimaatakkoord

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the

Commissie 'Financiering van het Klimaatakkoord'

Voorstel:

Gebruik makend van de infrastructuur van het Platform voor Duurzame Financiering (PvDF) wordt een commissie 'Financiering van het Klimaatakkoord' opgezet, gericht op het maken van afspraken over de financiering van de afspraken die dit jaar gemaakt worden in het kader van het Klimaatakkoord.

Samenstelling

Aan deze commissie nemen vertegenwoordigers deel van partijen uit of gerelateerd aan de financiële sector deel die: (i) invloed hebben op het investerings/beleggingsmandaat van hun instelling (board of executive niveau); (ii) mandaat hebben om (specifieke) financieringsbesluiten te nemen, (iii) kennis hebben van de financiering van projecten gerelateerd aan de beoogde transitie. Bij voorkeur nemen zowel banken, verzekeraars en vermogensbeheerders deel. Bij voorkeur representeren de organisaties die zijn vertegenwoordigd in de commissie zo'n ca. 85% van het totale beschikbare vermogen van de Nederlandse financiële sector.

Opdracht

De commissie wordt verzocht te komen met: 1) voorstellen en adviezen hoe financiering ten behoeve van het klimaatakkoord (beter) kan worden ontsloten en 2) concrete financieringsvoorstellen voor specifieke initiatieven te ontwikkelen die i.h.k.v. het Klimaatakkoord gelanceerd worden. Hierbij moet expliciet rekening worden gehouden met mededingingsrechtelijke aspecten. Daarnaast (3) fungeert de commissie als aanspreekpunt voor meer technische vragen vanuit de sectortafels, en kan waar wenselijk de benodigde expertise vanuit de sector bijeen brengen.

Voorzitter

De commissie wordt voorgezeten door een onafhankelijk opererende voorzitter, met een groot netwerk en kennis van de financiële sector, de klimaatopgave en politiek/bestuurlijke processen.

Klimaatakkoord

Voor nadere informatie over het Klimaatakkoord zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/12/08/kamerbrief-over-aanpak-klimaatwet-en-klimaat-en-energieakkoord>

Commissie 'Financiering van het Klimaatakkoord'

- Voor de onderhandelingen wordt gekozen voor een structuur met vijf sectorale tafels en één coördinatieoverleg. Aan de sectortafels zitten in ieder geval de partijen die daadwerkelijk zelf een bijdrage leveren aan de transitie. Bij het coördinatieoverleg kan o.a. worden gesproken over horizontale thema's die meerdere sectoren beslaan.
- Financiering is één van deze horizontale thema's en de voorzitter van de commissie 'Financiering van het Klimaatakkoord' zal aldus deelnemen aan het coördinatieoverleg.
- Daarnaast kunnen de vijf sectorale tafels vragen of verzoeken neerleggen bij de commissie en kan de commissie gevraagd of ongevraagd advies geven aan de sectorale tafels. Overigens kan het zo zijn dat individuele financiële instellingen ook deelnemen aan een of meerdere sectorale tafels.
- De commissie kan ook met concrete plannen komen om de beoogde transitie in algemene zin te faciliteren of te versnellen, bijv. door actief te gaan sturen om het naar beneden brengen van de CO2-voetafdruk van de eigen portefeuille van deelnemende instellingen.
- EZK en/of de andere departementen kunnen de commissie periodiek een stand van zaken geven van de gesprekken die plaatsvinden in het coördinatieoverleg en de sectortafels.
- [Het (secretariaat van het) PvDF zal [deels]het secretariaat van deze commissie leveren].
- De commissie kan gebruik maken van de infrastructuur van het Platform voor Duurzame Financiering. Het ligt voor de hand dat de commissie de leden van het PvDF en haar voorzitter op regelmatige basis informeert over de voortgang, ook omdat het Platform naar de toekomst toe een rol kan spelen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord.
- Beoogd eindresultaat: (i) paragraaf in het Klimaatakkoord over de financiering van de klimaattransitie, (ii) concrete plannen om de beoogde transitie in algemene zin te faciliteren

en/of te versnellen, en (iii) concrete plannen om specifieke initiatieven die worden gelanceerd i.h.k.v. het Klimaatakkoord te ondersteunen (rekening houdend met mededingingsrechtelijke aspecten).

Wat is nodig?

- Commissieleden die voldoen aan bovengenoemde eisen.
- Een voorzitter die voldoet aan bovengenoemde eisen.
- Secretariaat met korte lijntjes met de deelnemende instellingen zodat er snel informatie opgehaald kan worden.
- Ondersteuning en actieve betrokkenheid van EZK, zodat snel kan worden geschakeld tussen de sectortafels en de commissie en vice versa, en periodiek een stand van zaken kan worden gegeven van de gesprekken.
- Partijen zoals het Nederlands Investerings Agentschap (NIA)/Invest NL worden ook gevraagd deel te nemen aan de commissie.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 19:07
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Wat is het toch fijn dat het beraad er is ;)

Op 1 mrt. 2018 om 19:05 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Maar, dan lijkt het alsof ze aan die taakgroep ook afspraken gaan maken/besluiten gaan nemen over de eigen sector ipv enkel te adviseren? Vendrik noemde dit punt ook in het overleg met alle voorzitters, en toen benadrukte de minister dat idee van de taakgroep zou moeten zijn dat ze nadenken over financieringsproducten/instrumenten (dus punt 1 en 3 uit de opdracht die 5.1.2.e hieronder schetst) – en de taakgroep niet over de verduurzaming van de sector zelf gaat (dan zou het een eigen sectortafel worden - alhoewel het verduurzamen van portfolio een heel sympathiek idee is natuurlijk).

Enfin, dit is natuurlijk ook het gesprek voor Klimaatberaad.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 18:59
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Is wel mijn insteek: zie punt twee hieronder: (2) met concrete plannen komen om de beoogde transitie in algemene zin te faciliteren of te versnellen, bijv. door actief te gaan sturen om het naar beneden brengen van de CO2-voetafdruk van de portefeuilles van deelnemende instellingen.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 18:58
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Wordt onderdeel van platform ook de vergroening van financiële instellingen zelf (hun beleggingen)? Zou Vendrik graag zien en klinkt ook als nuttig.

Gr. 5.1.2.e

Op 1 mrt. 2018 om 18:50 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Zie hieronder hoe ik eea voor ogen zie (wacht nog op reactie DNB op deze tekst). 5.1.2.e kan en wil graag rol spelen bij oprichting van de taakgroep en proces om te komen tot voorzitter; hij kan rondje bellen om eerste bijeenkomst op te zetten en eea af te stemmen. DNB speelt daarna nog een rol via bemensing secretariaat, maar neemt niet actief deel aan de taakgroep oid. Lijkt mij een prima optie, die ik ook al even besproken heb met 5.1.2.e

Verder is mijn contactpersoon bij DNB:

5.1.2.e

+31 20 5.1.2.e

+31 6 5.1.2.e

5.1.2.e @dnb.nl

Groet,

5.1.2.e

Taakgroep 'Financiële vraagstukken Klimaatakkoord'

Gebruik makend van de infrastructuur van het Platform voor Duurzame Financiering (PvDF) wordt een taakgroep 'Financiële vraagstukken Klimaatakkoord' opgezet, o.a. gericht op het vergroten van de financierbaarheid van de afspraken die dit jaar gemaakt worden in het kader van het Klimaatakkoord.

Samenstelling

Aan de taakgroep nemen vertegenwoordigers deel van private partijen uit de financiële sector die een concrete bijdrage kunnen leveren aan de klimaattransitie, kennis over de sector kunnen inbrengen en met mandaat afspraken kunnen maken. Bij voorkeur nemen zowel banken als verzekeraars en vermogensbeheerders deel. Het Nederlands Investerings Agentschap (NIA)/Invest NL wordt ook gevraagd deel te nemen aan de taakgroep.

Opdracht

De taakgroep wordt verzocht: (1) de vijf sectorale tafels en het Klimaatberaad gevraagd en ongevraagd te adviseren, met als doel de

projecten die aan de tafels worden bedacht zo concreet en uitvoerbaar mogelijk en in principe financierbaar te maken en (2) met concrete plannen komen om de beoogde transitie in algemene zin te faciliteren of te versnellen, bijv. door actief te gaan sturen om het naar beneden brengen van de CO2-voetafdruk van de portefeuilles van deelnemende instellingen. Daarnaast (3) fungeert de taakgroep als aanspreekpunt voor meer technische vragen vanuit de sectortafels, en kan waar wenselijk de benodigde expertise vanuit de sector bijeen brengen.

Voorzitter

De taakgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk opererende voorzitter, met een groot netwerk en kennis van de financiële sector, de klimaatopgave en politiek/bestuurlijke processen. De voorzitter van de taakgroep neemt deel aan het Klimaatberaad.

Overig

- De taakgroep kan gebruik maken van de infrastructuur van het Platform voor Duurzame Financiering.
- Het ligt voor de hand dat de taakgroep de leden van het PvDF en haar voorzitter op regelmatige basis informeert over de voortgang, ook omdat het Platform naar de toekomst toe een rol kan spelen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord.
- Actieve betrokkenheid van EZK en het ministerie van Financiën, zodat snel kan worden geschakeld tussen de sectortafels en de taakgroep en vice versa, en periodiek een stand van zaken kan worden gegeven van de gesprekken.
- Het (secretariaat van het) PvDF en de SER zullen het secretariaat van deze taakgroep leveren.

Van: 5.1.2.e

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 18:42

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Ha, in aanvulling op mail 5.1.2.e rondom taakopdracht financiering.

Ik sprak net 5.1.2.e nog even hierover.

Kleuring bij onderstaande:

-Financiering wordt in onderstaande afgebakend als financierbaarheid. Idee is financiële sector te betrekken rondom de vraag 'wat is er nodig' om projecten financierbaar te krijgen...

-Gedachte zou zijn dat wij dit dan vanuit secretariaat verder brengen. Logische volgende stap dat Nijpels belt met 5.1.2.e en dat we vervolgens nader overleggen met DNB over opdrachtformulering en meer detail.

-DNB wil graag bijdrage leveren in opstartfase, ideeën voor bemensing secretariaat etc. Idee is dat het ook als platform zou kunnen gaan functioneren. Wel ligt het vanuit rol DNB niet voor de hand dat men structureel in the lead komt oid..

@5.1.2.e ect aanvullingen/correcties op bovenstaande weergave welkom.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 18:04

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Ha 5.1.2.e

Ik begreep van 5.1.2.e dat hij nog op input/reactie van DNB wacht, maar dat hij in eeder contact met DNB en NVB op volgende uitkwam (en ik ook in het doc in comments ook had verwerkt) over de financieringsgroep:

Samenstelling

Aan de taakgroep nemen vertegenwoordigers deel van private partijen uit de financiële sector die een concrete bijdrage kunnen leveren aan de klimaattransitie, kennis over de sector kunnen inbrengen en met mandaat afspraken kunnen maken. Bij voorkeur nemen zowel banken als verzekeraars en vermogensbeheerders deel. Het Nederlands Investerings Agentschap (NIA)/Invest NL wordt ook gevraagd deel te nemen aan de taakgroep.

Opdracht

De taakgroep wordt verzocht: (1) de vijf sectorale tafels en het Klimaatberaad gevraagd en ongevraagd te adviseren, met als doel de projecten die aan de tafels worden bedacht (in principe) financieerbaar te maken en (2) met concrete plannen komen om de beoogde transitie in algemene zin te faciliteren of te versnellen. Daarnaast (3) fungeert de taakgroep als aanspreekpunt voor meer technische vragen vanuit de sectortafels, en kan waar wenselijk de benodigde expertise vanuit de sector bijeen brengen.

We willen concept procesvoorstel enkel ter informatie meesturen – en niet actief bespreken – omdat we het afwegingskader zullen bespreken en dat met het procesvoorstel samenhangt. We bespreken daarnaast ook de sectoropdrachten/opdrachten aan voorzitters en mogelijk de laatste stavaza deelnemers tafels.

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [redacted]@ser.nl]

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 17:02

Aan 5.1.2.e [redacted]

CC: 5.1.2.e [redacted]

Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e [redacted]

Dank voor je commentaar. Ik ga er morgenochtend mee aan de slag. Die versie wil ik dan nog wel voorleggen aan Ed Nijpels met het oog op bespreking tijdens het Klimaatberaad van komende woensdag.

In dat verband: ik snap niet goed dat je deze notitie ook al in de Stuurgroep van dinsdag 6 maart wil voorleggen. Dat was toch het overleg voor de 'inhoudelijke kant' van het Rijk?

In de Stuurgroep horen natuurlijk wel sommige punten aan de orde te komen. In ieder geval de opdrachtbrieven aan de (voorzitters van de) sectortafels. En mogelijk ook de samenstelling van de tafels.

Heb jij van 5.1.2.e [redacted] een notitie gekregen over financiering? Hij had mij die wel toegezegd, maar ik heb nog niets ontvangen.

Groet!

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]@minez.nl]

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 16:26

Aan: 5.1.2.e [redacted] @ser.nl>
CC: 5.1.2.e [redacted] @minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] @minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] @minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]
5.1.2.e [redacted] @minez.nl>

Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Hi 5.1.2.e [redacted]

Bijgaand mijn tracks bovenop de tracks van 5.1.2.e [redacted]. Volgens mij is er vooral nog een uitwerkingsslag nodig bij de fasering, want daar is ook de grootste behoefte bij de voorzitters (concreet: wat is wanneer klaar, en wat ligt er dan precies op tafel / volgens welke criteria). Volgens mij moet dat explicieter en uitgebreider worden uitgeschreven. Daarbij zou ik dus het schema wat je had gemaakt (bijlage IV) als eerste bijlage maken.

Daarnaast heb ik voor de financieringstafel in een comment de suggestie van 5.1.2.e [redacted] gevoegd voor wat deze tafel zou kunnen doen. Zie verder nog wat kleine puntjes.

Kun je morgen een nieuwe versie sturen? Dan kunnen wij die (concept)versie ook meesturen met de stukken voor de stuurgroep van dinsdag 6 maart.

Dan kunnen we maandagmorgen ook evt verder hebben over het voorstel.

Groet,

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 10:32

Aan: 5.1.2.e [redacted]

CC: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]

Onderwerp: RE: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Hallo 5.1.2.e [redacted]

Dank hiervoor. Zie in de bijlage mijn opmerkingen in het stuk. Ik deel een hoop van de opmerkingen die anderen al gemaakt hebben, en heb hier zo mogelijk concreet suggesties voor gedaan. Verder heb ik op verschillende punten opmerkingen in het stuk opgenomen, die we eventueel nog even kunnen bespreken.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 9:00

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: Procesontwerp Klimaatakkoord in concept

Collega's,

Op de valreep en in aanvulling op de eerdere opmerkingen:

Mooie opzet, paar opm.

@ bij beoogd resultaat zou ik bij rolverdeling graag benoemd zien: wie gaat welke bijdrage leveren.

@niet voor dit stuk, maar ik denk ook dat gevraagd zal worden naar lastenverdeling over inkomensgroepen. Laat dat maar uit KB komen.

@ gegeven inzetbrief zou klimaatberaad naast 49 ook inzicht moeten bieden in 55 procent

@ bij taalgroep innovatie: volgens mij hebben experts niet rol skia te maken, dat doet Rijksoverheid. Wel hebben ze adviserende rol: graag met 10.2.e afstemmen.

@ bij ruimte: beleidsambtenaren zijn geen onafhankelijke experts, die heb je wel nodig voor KB. Hier moet dus echt nog worden aangegeven welke onafhankelijke partijen dit gaan doen, net als bij innovatie overigens.

@ ik zou nog expliciet benoemen dat partijen natuurlijk mandaat hebben om in elke fase actief bij te kunnen dragen aan invulling van akkoord. Wat doen voorzitters als blijkt dat dit niet of onvoldoende het geval is?

@ externe communicatie noemt expliciet voorzitters. Heb ook bijlage 2, maar is hier in overleg voorzitters niet ook al over gesproken?

@ moeten we in proces actualisatie doorrekening PBL nog toevoegen en in tijdpad zetten?

Gr 5.1.2.e

Op 28 feb. 2018 om 16:00 heeft 5.1.2.e [@ser.nl](mailto:5.1.2.e@ser.nl)> het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e

Zoals beloofd hier een concept van het Procesontwerp van de totstandkoming van het Klimaatakkoord op hoofdlijnen. Uiteraard is het proces na de zomer nog

niet afgelopen, maar het is wat te vroeg om daarvoor al een uitgewerkt proces te ontwerpen.

Inhoudelijk bespreken we (een aantal elementen van) dit procesontwerp morgenochtend met het gehele secretariaat. Na dat overleg wil ik het stuk als zodanig ook naar alle secretarissen toesturen, maar dan liefst in de versie die ook naar de voorzitters gaat ten behoeve van bespreking op 7 maart. Dat voorkomt dat er meerdere versies gaan circuleren.

Kortom: graag snel jullie respons op dit concept. Met die respons en de reactie tijdens het overleg van morgenochtend kan ik vrijdagochtend een aangepaste versie maken ten behoeve van het overleg van 7 maart.

Groet!

5.1.2.e

<Processchema versie 28 feb 2018.docx>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 19 maart 2018 18:07
Aan: 'mail@5.1.2.e .nl'
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: je gesprek morgen met DNB
Bijlagen: Concepttaakopdracht_taakgroepfinanciering versie 19 maart.docx

Hoi Ed,

Morgen heb je, over de taakopdracht financiering, een belafsprake met 5.1.2.e van DNB. Ik werd net benaderd door DNB dat ze inmiddels het rondje langs de 4 koepels hebben afgerond en dat daaruit ook nog een aantal suggesties voor wijzigingen in de taakopdracht uit voortkomen. Zie ook bijlage.

Een aantal zijn cosmetisch, maar twee lijken toch wat fundamenteeler:

- 1) Men valt over de passage 'met mandaat', omdat dit teveel zou suggereren dat men zich zou moeten vastleggen op de financiering van concrete projecten
- 2) Men wil de rol van InvestNL, EZK, FIN in de taakgroep klein maken (betrokkenheid als toehoorder).

5.1.2.e zal deze zaken morgen met je willen bespreken. Graag geef ik je het volgende mee:

-Tav 1) mandaat: De passage tav mandaat mag niet de verwarring oproepen dat partijen er zitten om projecten te verdelen, om het even plat te zeggen. Tegelijkertijd is het wel van belang dat de betrokkenheid van de financiële sector op niveau geborgd is (cf opmerkingen van Vendrik in laatste Klimaatberaad).

-Tav 2) rol rijk (specifiek InvestNL, EZK, FIN): je kunt vragen welke zorg erachter de suggestie zit om de rol Rijk op deze manier klein te maken. Dat werd mij uit mijn gesprek met DNB niet volledig duidelijk, behalve dat dat het tussen de koepels zo is besproken. Echter: vanuit de optiek dat oplossingen naar verwachting juist op snijvlak publiek/privaat liggen, waar InvestNL als (nieuw) onderdeel van het bredere landschap juist ook een rol kan vervullen, suggereert de term 'toehoorder' een wel erg passieve rol.

Conclusie is denk ik dat we op beide punten nog even goed naar de formulering kunnen kijken met DNB, als de huidige bewoordingen nog misverstanden oproepen.

Al met al denk ik dat we er dan wel uitkomen en het proces er niet op hoeft te wachten.

Tot slot:

-Met betrekking tot secretariaat. Een secretariaat met vertegenwoordiging van DNB en EZK/SER om de link met klimaatakkoord te borgen, is een logische mogelijkheid. Dat vindt ook DNB.

-Met betrekking tot voorzitters, uit de koepelronde komt nu de volgende shortlist van 4 namen:

5.1.2.e 5.1.2.e, 5.1.2.e, nu verschillende
 5.1.2.e), 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e

Met vragen weet je me te vinden.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 11 juni 2018 09:10
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e ; Ed Nijpels; 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Spitsbergen financiële bestuurders - minister ontmoeting

Dag 5.1.2.e ,

Hoe hectischer hoe leuker. De minister is tot het zomerreces bomvol geboekt. Het beste alternatief is aanbieden aan het Klimaatberaad en aan Gerard van Olphen als voorzitter van de Taakgroep Financiering. Ik cc daarom Ed en 5.1.2.e . Laatstgenoemde is 5.1.2.e

H Gr 5.1.2.e

Op 8 jun. 2018 om 06:41 heeft 5.1.2.e [@hotmail.com](mailto:5.1.2.e@hotmail.com) het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e

Hoe gaat het ? Hectische en mooie tijden ? . Prive vraag.. Erik Wiebes en 5.1.2.e hebben elkaar bij een Mckinsey diner in februari ontmoet (5.1.2.e was met mij mee) Hij had toen toegezegd dat hij de klimaat voorstellen van de recente Spitsbergenreis met 30 financiële bestuurders in ontvangst zou willen nemen. Alleen nu kreeg ze van 5.1.2.e door dat er geen tijd was. Ondertussen ligt dit verwachtingspatroon bij deze groep er wel en de voorstellen zijn zeer interessant. What to do ?

Nogmaals vragen ? Alternatief, aanbieden aan Ed Nijpels en 5.1.2.e voor komend klimaatberaad ? Ander idee. Graag even kort contact.

De leden van deze expeditie , waarvan een paar aan de klimaat tafels deelnemen, brengen de voorstellen ook via de tafels in.

Alle goeds en hoor graag van je.

met vriendelijke groeten

5.1.2.e

065.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 12 september 2018 22:05
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: terugkoppeling gesprek minister

Wat heeft Eric gezegd in AO? En kunnen we hem hier wat enthousiaster voor krijgen?

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: woensdag 12 september 2018 18:18
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Fwd: terugkoppeling gesprek minister

Beste 5.1.2.e

Jullie komen vast om in het werk, maar ik neem toch even de vrijheid voor het volgende:

Zoals jullie weten is Triodos actief om de financiële sector aan te moedigen om zich op CEO-niveau te committeren aan het Klimaatakkoord. Afgaande op de uitslatingen van Eric in het laatste AO ziet hij dat nog niet voor zich. Banken financieren de samenleving en dus moet de samenleving de route aangeven, niet de banken. Dit geldt ook de transitie. Zo begrepen wij hem. Eric is natuurlijk briljant, maar wij denken dat we hier een briljanter idee hebben.

Nog los van de grote (Brusselse) discussies over toekomst van de financiële sector (waarin Parijs en SDG's een grote rol spelen), de zorgen van de toezichthouders over stranded assets etc: wij denken dat Eric met een goed gepositioneerde financiële sector een krachtige bondgenoot kan hebben om de transitie goed op de rails te krijgen. 'Money talks', dat geldt uiteraard voor goede beprijzing van CO2-uitstoot, maar dat geldt ook voor marktfinanciering mits deze de goede kant op loopt. Commitment op CEO niveau aan het Klimaatakkoord kan dit bevorderen. Zou ook van de CEO's verstandig zijn, want in de nabije toekomst gaat de regulering van de sector steeds meer klimaat-inclusief worden.

Over ons briljante idee hebben Peter Blom en ik afgelopen donderdag met minister Hoekstra gesproken. Dat was vruchtbaar. We kwamen ook best goed getimed (dag na ophef over ING). Kort en goed: de minister is geïnteresseerd in een initiatief vanuit de sector. Ik heb met zijn ambtenaren - zie hieronder - contact over het vervolg. Ik werk momenteel aan een voorstel waarmee wij de boer op gaan (de Zuidas). We zullen dat ook aan de minister sturen. En aan jullie.

Ik neem aan dat jullie open lijnen hebben met Financiën - en dat is verder geheel aan jullie - maar ik zou het vreemd vinden als ik hier niks over zou melden. Weet dat we hier flink op inzetten. Ik hoop uiteraard dat ook Eric hiervoor oog wil hebben.

Wordt vervolgd!

Hgr Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e <[redacted]>@triodos.com>
Datum: 12 september 2018 om 16:58:44 CEST
Aan: "5.1.2.e <[redacted]>@ser.nl" 5.1.2.e <[redacted]>@ser.nl>
Onderwerp: FW: terugkoppeling gesprek minister

From: Kees Vendrik
Sent: dinsdag 11 september 2018 1:43
To: 5.1.2.e <[redacted]>@minfin.nl>
Subject: RE: terugkoppeling gesprek minister

Dag 5.1.2.e

We hadden inderdaad een goed gesprek bij de minister dat smaakt naar een follow-up.

Wij zetten vanuit Triodos ons gesprek met de banken en andere financiële instellingen voort om hen warm te maken voor een stevig commitment aan het Klimaat-akkoord dat er in december zou moeten liggen. Op 14 november organiseren we een bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger over dit onderwerp met onder meer van Olphen, van Dijkhuizen en 5.1.2.e. We hebben de minister uitgenodigd om hier aanwezig te zijn. Ik zal hem daartoe een uitnodiging sturen. Wat is daartoe de beste route? Via jou?

De essentie van het idee, zoals gedeeld met de minister, is dat ook financiële instellingen de nationale doelstelling van 49% uitstoot reductie in 2030 onderschrijven, daaraan een actieve bijdrage willen geven en daartoe het commitment aangaan om de CO2-footprint van hun NL assets te meten, daarover te rapporteren en deze te verminderen. Idealiter wordt daartoe een eensluidende methodiek benut, dat zou de PCAF-aanpak kunnen zijn die vorig jaar door een groep van banken is ontwikkeld. Met de Spitsbergen-verklaring dit voorjaar hebben verschillende financiële instellingen zich (opnieuw) verbonden met de doelen van Parijs. En we bouwen hiermee voort op de open brief die we vorig tijdens de formatie namens 10 banken en 3 pensioenfondsen aan de politiek stuurden met het aanbod om actief bij te dragen aan Parijs.

De gedachte is dat de klimaat-transitie die voor ons ligt niet alleen groene financiering vraagt – dat zal gebeuren (de markt wil graag) en de Taakgroep financiering in het Klimaatakkoordproces is al druk mee bezig met het aanreiken van oplossingen voor allerlei financieringsvraagstukken -, maar ook een bestendig en beheerst afscheid van fossiele assets. Dat laatste is ons inziens echt nodig voor doelbereik in 2030 en daarna, maar ook vanuit het belang van (systeem)stabiliteit relevant, DNB kijkt hier indringend naar. Verder hebben we bij de minister benadrukt, dat de transitie gebaat is bij goede prikkels en die hoeven niet alleen van de overheid te komen met goede instrumentering van het Klimaatakkoord (beprijzing ed). Als financiële instellingen ook de CO2-impact van hun portefeuille gaan wegen en afspreken deze impact geleidelijk te reduceren, ontstaat een extra incentive in de transitie in de goede richting. Dan heeft het kabinet een krachtige bondgenoot in de transitie.

Hoe kan dit praktisch landen in het Klimaatakkoord?

We zullen een eerste opzet maken en je die binnenkort toesturen. Het kan uiteindelijk eenvoudig via een commitment op hoofdlijnen zoals hiervoor beschreven. Het Klimaatakkoord zal, zo maak ik van dichtbij mee in mijn rol als voorzitter van de sectortafel Elektriciteit, een stevige uitvoeringsparagraaf bevatten waarbij aangesloten kan worden bij de te voorziene periodieke rapportages van oa PBL en andere borgings- en monitoringactiviteiten e.d. Ik begrijp dat EZK daar nu mee bezig is. De afspraak zou kunnen luiden dat partijen zich verbinden aan periodieke openbare verantwoording over hun CO2-footprint en hun beleid daarop, dat partijen zich gezamenlijk inspannen om de methodiek waar nodig te verbeteren (mate van 'dekking' van de portefeuille, te hanteren data, etc.) en participeren in de uitvoeringsagenda van het Klimaatakkoord. Minfin kan hier natuurlijk ook een rol pakken, samen met DNB, oid.

Ik begrijp dat de minister met belangstelling uitzielt naar een initiatief vanuit de sector. Dat willen we graag verder oppakken. Ik hoor graag van jou wat vanuit departement en minister komende tijd denkbaar is. Zien jullie kans om de komende tijd informeel de sector hiertoe aan te moedigen? Uiteindelijk zal het Klimaatakkoord geaccordeerd moeten worden door tal van maatschappelijke partijen en kabinet. Zou erg mooi zijn als de minister hierin brood ziet als onderdeel van zijn visie op de toekomst van de financiële sector. Mocht de minister hier werk van maken: je zou kunnen overwegen om – zeg half-eind november - de CEO's van de financiële sector naar Financiën te halen om dit op de rails te zetten.

Mocht je morgen willen bellen: 06 5.1.2.e .

Met vriendelijke groet,

Kees Vendrik

From: 5.1.2.e @minfin.nl>
Sent: donderdag 6 september 2018 17:10
To: 5.1.2.e @triodos.com>
Cc: 5.1.2.e @minfin.nl>
Subject: terugkoppeling gesprek minister

Ha Kees,

Hopelijk een goed gesprek gehad bij de minister.

Uit de terugkoppeling vernam ik dat de minister een bestuurlijk akkoord een "charmante idee" vindt.

Heb je tijd om morgen even te bellen over hoe we dit verder vorm zouden kunnen geven?

Hoor graag!

Groet,

5.1.2.e

065.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: donderdag 13 september 2018 00:13
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: terugkoppeling gesprek minister

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minez.nl">
Datum: 12 september 2018 om 23:09:36 CEST
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl">
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl">, "5.1.2.e @minez.nl">
Onderwerp: FW: terugkoppeling gesprek minister
 5.1.2.e 5.1.2.e

Zie onder, denk dat nuttig is als we aan de hand van brief van Vendrik eens kijken wat we hier nou willen. Vraag is of MEZK hier iets richting financiële sector kan en wil betekenen, hebben jullie wellicht nog beter beeld bij.

Groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: woensdag 12 september 2018 18:18
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Fwd: terugkoppeling gesprek minister

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@triodos.com](mailto:[redacted]@triodos.com)>
Datum: 12 september 2018 om 16:58:44 CEST
Aan: "5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@ser.nl](mailto:[redacted]@ser.nl)>" 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@ser.nl](mailto:[redacted]@ser.nl)>
Onderwerp: FW: terugkoppeling gesprek minister

From: 5.1.2.e [redacted]
Sent: dinsdag 11 september 2018 1:43
To: 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minfin.nl](mailto:[redacted]@minfin.nl)>
Subject: RE: terugkoppeling gesprek minister

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minfin.nl](mailto:[redacted]@minfin.nl)>
Sent: donderdag 6 september 2018 17:10
To: 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@triodos.com](mailto:[redacted]@triodos.com)>
Cc: 5.1.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minfin.nl](mailto:[redacted]@minfin.nl)>
Subject: terugkoppeling gesprek minister
Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 1 oktober 2018 08:49
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Wellicht leuk 'uitje' voor klimaatteam plus mensen die aan financiering werken bij KE, BI en bij AEP. Kunnen jullie clubje samenstellen en doorgeven aan 5.1.2.e?

En wat zou statement van EZK richting zaal moeten zijn, gegeven het feit dat de kabinetsreactie dan uit is. Banken en financiële instellingen moeten ieg Nog actiever aan de slag om de investeringen van anderen in verduurzaming mogelijk te maken (Zoals gebouwgebonden financieringsarrangementen).

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van 5.1.2.e <[redacted]@hotmail.com>
Datum: 30 september 2018 om 18:08:10 CEST
Aan: 5.1.2.e <[redacted]@minez.nl> "5.1.2.e <[redacted]@minez.nl>,"
 5.1.2.e <[redacted]@minbzk.nl> "5.1.2.e <[redacted]@minbzk.nl>," 5.1.2.e <[redacted]@minez.nl>
Kopie: 5.1.2.e <[redacted]@gmail.com>,
 5.1.2.e <[redacted]@minienm.nl> "5.1.2.e <[redacted]minienm.nl>
Onderwerp: Antw.: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Beste 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e leuk namens velen dat jullie met collega's komen en ik verheug me al de reflectie van 5.1.2.e na afloop van de TED talks over spitsbergen ervaringen en persoonlijke impact. Beloofd volle bak te worden (nu plm 200/250 kaartjes en dat is max) 5.1.2.e heb jij al gekeken of je erbij kunt zijn (5.1.2.e ! ;)) Zouden jullie uiterlijk dinsdag einde dag door kunnen geven hoeveel collegas meekomen. Aantal is genoeg, namen niet nodig. Dit ivm bestelling catering.

Mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e
 tel 06 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verstuurd: woensdag 26 september 06:59
Onderwerp: Fwd: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE
VOOR 25 September
Aan: 5.1.2.e @minez.nl), 5.1.2.e @minbzk.nl
Cc: 5.1.2.e

Waarde 5.1.2.e en 5.1.2.e

Goedemorgen..Er zijn nu ruim 200 mensen die komen waaronder 5.1.2.e 5.1.2.e en 10 collega's. Ed en Gerard heb ik ook uitgenodigd. Er is plaats voor 250 / 300 mensen.

Hebben jullie nog gekeken om met collegas te komen ? Nogmaals het lijkt me uniek voor hen om in zo een inspirerende omgeving met realistische en gedreven mensen een avond te hebben. En kansen om contacten te leggen met financiële sector. En voor anderen ook goed om jullie collegas te ontmoeten

O ja mijn drijfveer hierin ;) Ik geloof in jullie en jullie mensen en het belang van de rijksoverheid om verbindend "regie" te voeren; dat is mensenwerk en vraagt veel. Indien ik kansen zie om hen te inspireren/ kracht te zetten dan probeer ik dat. En wat er met een groot aantal mensen gebeurd is tijdens hun Spitsbergen reis kan anderen raken en op dieper niveau energie geven. Mi is de wijze waarop 5.1.2.e dit doet oa een aantrekkelijke en effectieve vorm (vgl ook springtij)

(kosten 1000,= per 10 personen om kosten huur bol + eten + beetje organisatie te dekken of 50 euro pp als dit teveel is)

(heb 5.1.2.e ook mailtje gestuurd, was ik vergeten)

5.1.2.e
tel 06 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verstuurd: maandag 24 september 08:36
Onderwerp: RE: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE
VOOR 25 September
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e), Secretariaat DG ETM,
5.1.2.e @minienm.nl, 5.1.2.e

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Dank voor snelle reactie. Van de mensen / bedrijven die naar Spitsbergen geweest zijn hebben zich al 150 aangemeld – zowel expeditie leden als collega's en bekenden - en er zijn totaal 300 plaatsen. Ik heb de indruk dat deze avond met de wereld bol, de film en de 5 TED speeches over Spitsbergen bijzonder zal

worden. En vandaar dat ik jullie en je collega's toewenst om daarbij te zijn – sfeer, mensen, beelden – en omgekeerd is het voor hen ook fijn als er veel ambtenaren bij zijn. Juist het samenwerken is de key om onze samenleving verder te brengen. Dat laat onverlet zoals 5.1.2.e mailt dat er een inhoudelijke bespreking over hun bijdragen aan het klimaat akkoord of sowieso plaats kan gaan vinden. De praktische ideeën zijn trouwens al ingebracht bij o.a. de tafel van de gebouwde omgeving door Eigen Huis en de ASN bank.

5.1.2.e organiseert dit en het kost plm 18.000 euro inclusief voor 200 man een kleine maaltijd – gemeente Utrecht verhuurt de bol - Vandaar dat ze het arrangement had van 10 kaarten voor 1000 euro voor de bedrijven. Individueel kan ook en dan vraagt ze 50,= euro per persoon.

5.1.2.e of ik horen graag of jullie erbij kunnen zijn, zeer gewaardeerd ...

En op de vraag van 5.1.2.e ik ben vz van de industrietafel Noordzeekanaal gebied. Heel boeiend om daar de industriële revolutie samen met provincie, Amsterdam, industrie en netwerkbedrijven invulling te geven. Zie ook het FD van vanochtend... deltawerken Dow / Tata door gebruik CO als grondstof levert 5 mln ton CO2 per jaar op. Maar we hebben nog veel meer in petto... circulaire en CO2 reductie..etc . Onze visie als bijlage ☺

Alle goeds en succes met goede werken

met vriendelijke groeten

5.1.2.e

06 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <[@minez.nl](mailto:minez.nl)>

Verzonden: Sunday, September 23, 2018 5:08:02 PM

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e; Secretariaat DG ETM

Onderwerp: RE: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE
VOOR 25 September

Geheel eens met 5.1.2.e Ik reserveer 10 oktober in mijn agenda. En nuttig als jullie ook de voorzitter van de taakgroep financiering Gerard van Olphen en Ed Nijpels uitnodigen.

5.1.2.e

Sent from [Mail](#) for Windows 10

From: 5.1.2.e

Sent: zondag 23 september 2018 16:47

To: 5.1.2.e

Cc: 5.1.2.e

Subject: RE: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Ha 5.1.2.e leuk om van je te horen. Wat doe je nu? Heb je uitnodiging gezien. Ik begrijp je vraag. Wij zijn overtuigd van het klimaatprobleem en van de noodzaak maatregelen te nemen. Daar zijn we nu druk mee rond de klimaattafels. Zou eerlijk gezegd nu meer geïnteresseerd zijn in een gesprek met de financiële sector wat zij kunnen bijdragen aan het vraagstuk. Dat vraagt een stukje motivatie (waarom) maar vooral nu ook het doorpakken inzake investeringen, kredietvoorwaarden, nieuwe producten, aanspreken/verleiden klanten. Daar is nog ruimte voor verbetering en zou ik graag met hen verder het gesprek over voeren. Hgrt 5.1.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2.e <[redacted]@hotmail.com>

Datum: zaterdag 22 sep. 2018 10:24 PM

Aan: 5.1.2.e <[redacted]@minbzk.nl>

Onderwerp: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Sorry.. j vergeten;)

5.1.2.e

tel 06 5.1.2.e

From: 5.1.2.e <[redacted]@hotmail.com>

Sent: Saturday, September 22, 2018 10:03:43 PM

To: 5.1.2.e <[redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minbzk.nl>;

5.1.2.e <[redacted]@minienw.nl>

Cc: 5.1.2.e <[redacted]>

Subject: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Heren,

Spitsbergen met financiële sector .. weten jullie nog ? Enerzijds enthousiasme en anderzijds politieke gevoeligheid voor jullie om mee te gaan, en uiteindelijk helaas neen. Jullie hebben vernomen wat er uit gekomen is en wat ook ingebracht is bij het klimaat overleg en de spitsbergen pledge. 5.1.2.e organiseert op 10 oktober s avonds een soort reünie van Spitsbergen gangers met relaties, vrienden en bekenden in de climate planet bol. 5.1.2.e misschien ken je die nog van de COP uit Bonn. Een indrukwekkende locatie waarin de ervaring van kwetsbaarheid planeet met mooie films (360 graden) gedeeld gaat worden. Uniek.

Vorige week besprak ik dit met haar en toen dachten we dit is ook zeer interessant is voor jullie en jullie mensen. En een unieke ervaring op de dag van de duurzaamheid: ervaringen horen van deelnemers (top fin sector en

bedrijfsleven) wat deze ervaring met hen gedaan heeft en een mooie film over de aarde op een unieke locatie (en binnen 45 min van den haag) . Bovendien is het , jullie kennen me, mi zeer gewenst dat ambtenaren bij dit soort samenkomsten zijn.. er komen tussen de 200 en 300 mensen.

5.1.2.e ik heb je toegevoegd omdat 5.1.2.e indertijd ook positief was hierover...

Vraag: idee dat jullie met 10 a 20 collega's dit mee maken. Gezien korte termijn graag komende dagen een reactie naar 5.1.2.e

Ik ga er zelf ook naartoe..

met vriendelijke groeten

5.1.2.e

065.1.2.e

From: 5.1.2.e @gmail.com>

Sent: Saturday, September 22, 2018 2:08:43 PM

To: 5.1.2.e

Subject: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 22 September

Beste Spitsbergen expeditiegenoten,

De Dag van de Duurzaamheid op 10/10 nadert rap en zo als jullie weten gaan we dit in Utrecht vieren in de Climate Planet.

Mijn intentie is dat jullie de indringende ervaringen van onze expedities kunnen delen met collega's, relaties en/of familie en vrienden. Daartoe beginnen we met een aangeklede informele borrel in de unieke setting van Climate Planet; een reusachtige aardbol waarop NASA real time satellietbeelden van de aarde geprojecteerd worden. Ik heb Climate Planet al eerder op de COP23 in Bonn mogen zien en het is zeer imponerend.

Na de borrel om 19:30 heet ik iedereen van harte welkom waarna we beginnen met een 30 min durende film over de geschiedenis van het klimaat op aarde en onze menselijke invloed hierop. Daarna gaan vijf van ons in twaalf minuten een TEDx talk geven over hoe Spitsbergen hen geraakt heeft en wat zij ermee gedaan hebben. Vervolgens reflecteren we plenair nog kort op de ervaringen van Spitsbergen. Rond 22:00 uur is het programma afgelopen.

Praktisch wil ik als volgt de kosten voor dit event dekken:
Ieder bedrijf draagt 1000 euro bij (ex BTW) om ons exclusieve
bijeenkomst mogelijk te maken. Hiervoor krijg je 10 kaarten.
Mocht je extra kaarten wensen neem dan contact met mij op. Ik
heb twintig bedrijven nodig om uit de kosten te komen.
Voor degenen die dit geld niet kunnen vrijmaken, neem dan ook
contact met mij op, dan vinden we vast wel een oplossing.
Graag wil ik voor komend weekend, voor 22 September van
iedereen een reactie ontvangen.

Ik verheug me op een inspirerende avond met jullie allemaal!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

06-5.1.2.e

5.1.2.e [.com](mailto:5.1.2.e@gmail.com)
2Dgrees.com/spitsbergen2.0

On Sep 7, 2018, at 17:30, 5.1.2.e <
5.1.2.e [@gmail.com](mailto:5.1.2.e@gmail.com)> wrote:

Beste expeditieleden van Spitsbergen 2017 en
2018,

Op 10 Oktober, de dag van de duurzaamheid, heb
ik vanaf 18:00 uur Climate Planet gereserveerd
voor een avond met alle Spitsbergen
expeditieleden, jullie collega's en relaties. De
succesvolle reizende internationale tentoonstelling
over het klimaat, Climate Planet komt op het
Jaarbeursplein in Utrecht. Climate Planet is een
grote werelddbol van 20 bij 24 meter.
Binnen in de Climate Planet is ruimte voor 300
gasten. Van 18:00 tot 19:30 uur worden jij en jouw

gasten verwacht voor een hapje en drankje en om 20:00 uur start het programma. We eindigen rond 22:00 uur.

Meer informatie over programma, de kosten en het aanmelden, volgt op korte termijn, maar zet de datum vast in de agenda.

Neem alvast een kijkje op:

<https://www.youtube.com/watch?v=gWgpocons9Y>

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

06-5.1.2.e

5.1.2.e [.com](#)

2Dgrees.com/spitsbergen2.0

On Jul 13, 2018, at 07:59, 5.1.2.e
<
5.1.2.e @5.1.2.e .com>
wrote:

Beste Poolreizigers,

Graag wil ik het volgende onder de aandacht brengen.

Vanaf 6 October tot 6 November staat op het Jaarbeurs Plein in Utrecht climate planet. Zie onder wat info.

Ik ben betrokken bij de organisatie en wil graag een inventarisatie of we met de Spitsbergen 2017 expedities een terugkom avond organiseren in de aardbol. De data gaan snel dus als we dit willen dan kan ik een avond blokkeren voor ons. Mocht dit zo zijn dan zijn er een aantal vrijwilligers nodig die me helpen en ondersteunen

Climate planet heeft een eigen film (30 min) maar daarna kan de avond ingevuld worden zoals we willen. We kunnen een showcase doen van de projecten die we tot nu toe hebben gerealiseerd, een briefing over het klimaatakkoord, speciale sprekers, etc. Het staat allemaal open voor discussie.

climate planet is een bijzondere
ervaring waar visualisatie voorop
staat. Met muziek, beelden en
bevlogen speeches komt onze
kwetsbare aarde tot

Trailer
bedrijv
en:

[https://
www.y
outube.
com/wa
tch?v=
gWgpo
cons9Y](https://www.youtube.com/watch?v=gWgpocons9Y)

5.1.2.e
06-5.1.2.e
5.1.2.e .com
2Dgrees.com/spitsbergen2.0

On Jul 28, 2017, at
03:45, 5.1.2.e
<
5.1.2.e @5.1.2.e
.com> wrote:

Sinds
we
terug
zijn uit
Spitsb
ergen..
...

hebben
we
Nederl
and
wakker
gema
kt met
onze
expediti
e naar
Spitsbe
rgen en
ik ben
trots op
dit
geweldi
ge
initiatief
. Het is
zomer
maar ik
wil
graag
al het
volgen
de
onder
de
aandac
ht
brengen:
Vrijdag
28 Juli
uitzending in
Een van
daag it
em De

Optimis
t op
NPO1
dit gaat
o.a.
over
onze
Spitsbe
rgen
reis <https://vimeo.com/226646783>
Op 4
Septem
ber
open ik
het
Acade
misch
Jaar
aan de
VU in
Amster
dam.
Uitnodi
ging
volgt.1
4
Septem
ber
terugko
m dag
Ministe
rie van
Buitenl
andse
Zaken -
details
volgen/
noteer
in
agenda
Vanaf
21
Septem
ber is
het
Springti
j. We

worden
uitgeno
digd
voor
een
Show &
Tell se
ssie. W
ie gaat
er naar
Springti
j? Laat
me
spoedi
g
weten
want
we zijn
nu
 bezig
met de
invullin
gIn
Novem
ber
komt
mijn
nieuwst
e boek
uit:
ARCTI
CA -
een
fusie
van
spanne
nde
expediti
e
verhale
n
met we
tensch
appelijk
e
feiten.
Hardco
ver met
prachti
ge
foto's

en
kaarten
, een
collecto
rs item

This
email
was
sent
to 5.1.2.e
@5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

512.[.com](#)

why did
I get
this?

unsub
scribe
from
this
list u
pdate
subscri
ption
prefere
nces
inuksuk
media ·
PO Box
5153 ·
Whtiefi
sh,
Montan
a
59937 ·
USA

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 8 oktober 2018 17:56
Aan: 5.1.2.e
CC: secretariaat DG KE
Onderwerp: Re: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Ik ga er heen. Ga jij ook mee? 5.1.2.e zou denk ik ook graag mee willen.

5.1.2.e

Op 8 okt. 2018 om 17:19 heeft 5.1.2.e @minez.nl het volgende geschreven:

Hi 5.1.2.e ga jij nog naar deze reunie? 5.1.2.e sluit graag aan. Lijkt me ook goed als zij er bij is. 5.1.2.e kan helaas niet. We gaan ook nog even na of 5.1.2.e gaat.

Gr. 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 23 september 2018 17:08
Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl; 5.1.2.e
 5.1.2.e @hotmail.com>
CC: 5.1.2.e @minez.nl; 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl; 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Geheel eens met 5.1.2.e Ik reserveer 10 oktober in mijn agenda. En nuttig als jullie ook de voorzitter van de taakgroep financiering Gerard van Olphen en Ed Nijpels uitnodigen.

5.1.2.e

Sent from [Mail](#) for Windows 10

From: 5.1.2.e
Sent: zondag 23 september 2018 16:47
To: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Subject: RE: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Ha 5.1.2.e leuk om van je te horen. Wat doe je nu? Heb je uitnodiging gezien. Ik begrijp je vraag. Wij zijn overtuigd van het klimaatprobleem en van de noodzaak maatregelen te nemen. Daar zijn we nu druk mee rond de klimaattafels. Zou eerlijk gezegd nu meer geïnteresseerd zijn in een gesprek met de financiële sector wat zij kunnen bijdragen aan

het vraagstuk. Dat vraagt een stukje motivatie (waarom) maar vooral nu ook het doorpakken inzake investeringen, kredietvoorwaarden, nieuwe producten, aanspreken/verleiden klanten. Daar is nog ruimte voor verbetering en zou ik graag met hen verder het gesprek over voeren. Hgrt 5.1.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2.e @hotmail.com>

Datum: zaterdag 22 sep. 2018 10:24 PM

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Sorry.. j vergeten;)

5.1.2.e

tel 06 5.1.2.e

From: 5.1.2.e @hotmail.com>

Sent: Saturday, September 22, 2018 10:03:43 PM

To: 5.1.2.e @minez.nl); 5.1.2.e @minbzk.nl;

5.1.2.e @minienw.nl

Cc: 5.1.2.e

Subject: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Heren,

Spitsbergen met financiële sector .. weten jullie nog ? Enerzijds enthousiasme en anderzijds politieke gevoeligheid voor jullie om mee te gaan, en uiteindelijk helaas neen. Jullie hebben vernomen wat er uit gekomen is en wat ook ingebracht is bij het klimaat overleg en de spitsbergen pledge. 5.1.2.e organiseert op 10 oktober s avonds een soort reünie van Spitsbergen gangers met relaties, vrienden en bekenden in de climate planet bol. 5.1.2.e misschien ken je die nog van de COP uit Bonn. Een indrukwekkende locatie waarin de ervaring van kwetsbaarheid planeet met mooie films (360 graden) gedeeld gaat worden. Uniek.

Vorige week besprak ik dit met haar en toen dachten we dit is ook zeer interessant is voor jullie en jullie mensen. En een unieke ervaring op de dag van de duurzaamheid: ervaringen horen van deelnemers (top fin sector en bedrijfsleven) wat deze ervaring met hen gedaan heeft en een mooie film over de aarde op een unieke locatie (en binnen 45 min van den haag) . Bovendien is het , jullie kennen me, mi zeer gewenst dat ambtenaren bij dit soort samenkomsten zijn.. er komen tussen de 200 en 300 mensen.

5.1.2.e ik heb je toegevoegd omdat 5.1.2.e indertijd ook positief was hierover...

Vraag: idee dat jullie met 10 a 20 collega's dit mee maken. Gezien korte termijn graag komende dagen een reactie naar 5.1.2.e

Ik ga er zelf ook naartoe..

met vriendelijke groeten

5.1.2.e

065.1.2.e

From: 5.1.2.e @gmail.com>

Sent: Saturday, September 22, 2018 2:08:43 PM

To: 5.1.2.e

Subject: Fwd: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 22 September

Beste Spitsbergen expeditiegenoten,

De Dag van de Duurzaamheid op 10/10 nadert rap en zo als jullie weten gaan we dit in Utrecht vieren in de Climate Planet.

Mijn intentie is dat jullie de indringende ervaringen van onze expedities kunnen delen met collega's, relaties en/of familie en vrienden. Daartoe beginnen we met een aangeklede informele borrel in de unieke setting van Climate Planet; een reusachtige aardbol waarop NASA real time satellietbeelden van de aarde geprojecteerd worden. Ik heb Climate Planet al eerder op de COP23 in Bonn mogen zien en het is zeer imponerend.

Na de borrel om 19:30 heet ik iedereen van harte welkom waarna we beginnen met een 30 min durende film over de geschiedenis van het klimaat op aarde en onze menselijke invloed hierop. Daarna gaan vijf van ons in twaalf minuten een TEDx talk geven over hoe Spitsbergen hen geraakt heeft en wat zij ermee gedaan hebben. Vervolgens reflecteren we plenair nog kort op de ervaringen van Spitsbergen. Rond 22:00 uur is het programma afgelopen.

Praktisch wil ik als volgt de kosten voor dit event dekken:
Ieder bedrijf draagt 1000 euro bij (ex BTW) om ons exclusieve bijeenkomst mogelijk te maken. Hiervoor krijg je 10 kaarten.

Mocht je extra kaarten wensen neem dan contact met mij op. Ik heb twintig bedrijven nodig om uit de kosten te komen. Voor degenen die dit geld niet kunnen vrijmaken, neem dan ook contact met mij op, dan vinden we vast wel een oplossing. Graag wil ik voor komend weekend, voor 22 September van iedereen een reactie ontvangen.

Ik verheug me op een inspirerende avond met jullie allemaal!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

065.1.2.e

5.1.2.e [.com](#)

2Dgrees.com/spitsbergen2.0

On Sep 7, 2018, at 17:30, 5.1.2.e <
5.1.2.e [@gmail.com](#)> wrote:

Beste expeditieleden van Spitsbergen 2017 en 2018,

Op 10 Oktober, de dag van de duurzaamheid, heb ik vanaf 18:00 uur Climate Planet gereserveerd voor een avond met alle Spitsbergen expeditieleden, jullie collega's en relaties. De succesvolle reizende internationale tentoonstelling over het klimaat, Climate Planet komt op het Jaarbeursplein in Utrecht. Climate Planet is een grote wereldbol van 20 bij 24 meter.

Binnen in de Climate Planet is ruimte voor 300 gasten.
Van 18:00 tot 19:30 uur worden jij en jouw gasten
verwacht voor een hapje en drankje en om 20:00 uur
start het programma. We eindigen rond 22:00 uur.

Meer informatie over programma, de kosten en het
aanmelden, volgt op korte termijn, maar zet de datum
vast in de agenda.

Neem alvast een kijkje op:

<https://www.youtube.com/watch?v=gWgpocons9Y>

5.1.2.e

<ClimatePlanetUtrecht-inside-1920-10180.jpeg>

5.1.2.e

5.1.2.e

06-5.1.2.e

5.1.2.e [.com](#)

2Dgrees.com/spitsbergen2.0

<spitsbergen 2.0 copy.jpg>

On Jul 13, 2018, at 07:59, 5.1.2.e

[@b5.1.2.e](#) [.com](#)>

wrote:

Beste Poolreizigers,

Graag wil ik het volgende onder de aandacht brengen.

Vanaf 6 October tot 6 November staat op het Jaarbeurs Plein in Utrecht climate planet. Zie onder wat info.

Ik ben betrokken bij de organisatie en wil graag een inventarisatie of we met de Spitsbergen 2017 expedities een terugkom avond organiseren in de aardbol. De data gaan snel dus als we dit willen dan kan ik een avond blokkeren voor ons. Mocht dit zo zijn dan zijn er een aantal vrijwilligers nodig die me helpen en ondersteunen

Climate planet heeft een eigen film (30 min) maar daarna kan de avond ingevuld worden zoals we willen. We kunnen een showcase doen van de projecten die we tot nu toe hebben gerealiseerd, een briefing over het klimaatakkoord, speciale sprekers, etc. Het staat allemaal open voor discussie.

climate planet is een bijzondere ervaring waar visualisatie voorop staat. Met muziek, beelden en bevlogen speeches komt onze kwetsbare aarde tot

Trailer
bedrijve
n:

[https://
www.yo
tube.c
om/wat
ch?v=g
Wgpoco
ns9Y](https://www.youtube.com/watch?v=gWgpocoms9Y)

<image011.jpeg>

<image010.jpeg>

<image009.png>

5.1.2.e
06-5.1.2.e
5.1.2.e [.com](#)
2Dgrees.com/spitsbergen2.0

On Jul 28, 2017, at
03:45, 5.1.2.e
5.1.2.e @5.1.2.e
5.1.2.e [.com](#)> wrote:

**Sinds
we
terug
zijn uit
Spitsber
gen.....**

hebben we Nederland wakker gemaakt met onze expeditie naar Spitsbergen
geweldig initiatief. Het is zomer maar ik wil graag al het volgende onder

Vrijdag 28 Juli uitzending in Eenvandaag item De Optimist op NPO1 dit gaat om een reis

<https://vimeo.com/226646783>

Op 4 September open ik het Academisch Jaar aan de VU in Amsterdam
September terugkom dag Ministerie van Buitenlandse Zaken - details
agendaVanaf 21 September is het Springtij. We worden uitgenodigd v
Tell sessie. Wie gaat er naar Springtij? Laat me spoedig weten want v
invullingIn November komt mijn nieuwste boek uit: ARCTICA - een fus
verhalen met wetenschappelijke feiten. Hardcover met prachtige foto
item

This email was sent to

5.1.2.e [@5.1.2.e](#) [.com](#)

why did I get this?

[unsubscribe from this list](#)

[update subscription preferences](#)

inuksuk media · PO Box 5153 · Whetfish, Montana 59937 · USA

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: maandag 8 oktober 2018 18:27
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Climate Planet event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September

Ja helemaal prima. Mocht 5.1.2.e willen lijkt me dat ook goed. Check jij dat bij hem? Voor vervolg wel handig dat we dossiers duidelijk gaan verdelen vanuit ons MT. Heb met 5.1.2.e afgesproken dat ik met haar naar voorzitter taalgroep Financiën ga om stavaza en vervolg te bespreken (spelen aantal zaken) en ik pak afstemming met AEP nu op. Denk dat wel handig is als directeur hier komende tijd extra aandacht aan te besteden. Beetje extra duwkracht erop om een extra slag te kunnen maken (met al het goede werk dat 5.1.2.e en 5.1.2.e al doen).

Gr. 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 okt. 2018 om 18:19 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Lijkt mij erg leuk om te gaan. Is dat oké?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 okt. 2018 om 18:08 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Check: wil jij graag?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 8 oktober 2018 om 17:55:55 CEST
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>
Kopie: Secretariaat DG ETM
 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Antw. [FSI] Climate Planet event Jaarbeurs
 Plein 10/10 REACTIE VOOR 25 September [PDI]

Ik ga er heen. Ga jij ook mee? Dominique zou denk ik ook graag mee willen.

5.1.2.e

Op 8 okt. 2018 om 17:19 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hi 5.1.2.e ga jij nog naar deze reunie?
5.1.2.e sluit graag aan. Lijkt me ook goed
als zij er bij is. 5.1.2.e kan helaas niet. We
gaan ook nog even na of 5.1.2.e
5.1.2.e gaat.

Gr. 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: zondag 23 september 2018
17:08
Aan: 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e
@hotmail.com>
CC: 5.1.2.e
@minez.nl>; 5.1.2.e
@minez.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Fwd: Climate Planet
event Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE
VOOR 25 September
Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 5.1.2.e
Sent: zondag 23 september 2018 16:47
To: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Subject: RE: Fwd: Climate Planet event
Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25
September
Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]@hotmail.com>
Datum: zaterdag 22 sep. 2018 10:24 PM
Aan: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]@minbzk.nl>
Onderwerp: Fwd: Climate Planet event
Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 25
September
Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]@hotmail.com>
Sent: Saturday, September 22, 2018
10:03:43 PM
To: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]@minez.nl);
5.1.2.e [redacted]@minbzk.nl;
5.1.2.e [redacted]@minienw.nl
Cc: 5.1.2.e [redacted]
Subject: Climate Planet event Jaarbeurs
Plein 10/10 REACTIE VOOR 25
September

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 5.1.2.e [redacted]
[redacted]@gmail.com>
Sent: Saturday, September 22, 2018
2:08:43 PM
To: 5.1.2.e [redacted] naar
Subject: Fwd: Climate Planet event
Jaarbeurs Plein 10/10 REACTIE VOOR 22
September

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

On Sep
7, 2018,
at
17:30,
5.1.2.e
[redacted]
[redacted]
[redacted] :-

5.1.2.e

@g

mail.co

m>

wrote:

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: dinsdag 9 oktober 2018 21:28
Aan: Vendrik, Kees
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Dank Kees,

Gaan hier snel naar kijken en ik sluit graag aan in Pakhuis.

Groet,

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 okt. 2018 om 17:44 heeft 5.1.2.e @ser.nl> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Bijgaand een voorstel van Triodos voor commitment van de Zuidas aan KA in mail verzonden aan Eric. Geen nieuws voor jullie (dat we daarvoor pleiten), wel actueler dan ooit (laatste DNB rapport). Dit memo is op verzoek van Hoekstra ook naar minfin gestuurd.

Overigens zijn ook jullie van harte uitgenodigd op 14/11 in Pakhuis.

Hartelijke groet!

Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @triodos.com>
Datum: 9 oktober 2018 om 17:36:25 CEST
Aan: 5.1.2.e @minez.nl" <5.1.2.e @minez.nl>
Kopie: "5.1.2.e @ser.nl" 5.1.2.e @ser.nl>
Onderwerp: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Dag Eric,

Fijn dat de kabinetsbrief er ligt, we bouwen gestaag verder aan een goed akkoord. Alles is up en running. En 1 december is best een uitdaging.

Graag stuur ik bijgaand memo. Hoe zou je de NL financiële instellingen kunnen verbinden aan het Klimaatakkoord? Zoals je weet hebben wij (bij Triodos) daar strong feelings over. Zou bovendien een veel interessanter gesprek kunnen opleveren tussen banken en politiek, maar dat ter zijde.

We hebben ambtelijke Financiën en daarna Hoekstra hier al eerder over gesproken, dus hem ook dit memo toegezonden.

We hopen van harte dat het kabinet hier brood in ziet. Op 14/11 praten we hier over door in Pakhuis de Zwijger, met o.a. 5.1.2.e [REDACTED], Kees van Dijkhuizen en Gerard van Olphen. Je hebt vast iets beters te doen, maar mocht je

Tot gauw!

Hartelijke groet,

Kees

<MEMO Klimaatakkoord en Financiële Sector_Triodos Bank_20181009.pdf>

Memo

Aan : Kabinet, Klimaatberaad, financiële sector
Van : Triodos Bank
Betreft : Het Klimaatakkoord en de financiële sector
Datum : 9 oktober 2018

Aanleiding

De afgelopen jaren groeit de aandacht voor de relatie tussen het klimaatvraagstuk en de financiële sector. In Brusselse debatten staat de bijdrage die de financiële sector zou moeten leveren aan de transitie die met het Akkoord van Parijs (en de SDG's) wordt beoogd hoog op de agenda (sustainable finance, bankenpakket, taxonomy). Vanuit financiële toezichthouders wordt gewezen op het risico van fossiele assets (o.a. DNB, BOE, TCFD). Langs verschillende routes wordt aangedrongen op betere data en openbaarheid van informatie over de carbon-footprint van financiële instellingen.

Diverse Nederlandse financiële instellingen en brancheorganisaties hebben zich uitgesproken over de wens om bij te dragen aan de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. In juni 2017 verklaarden 13 CEO's uit de financiële sector actief te willen meewerken aan een ambitieus klimaatbeleid in Nederland. Er ligt nu een kans voor een volgende stap in Nederland.

Momenteel vinden op uitnodiging van Minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat gesprekken plaats over het Klimaatakkoord dat eind 2018 gereed moet zijn. Doel is om in 2030 een reductie van 49% van de uitstoot van broeikasgassen ten opzicht van 1990 op kosteneffectieve wijze te realiseren. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving. Draagvlak onder en participatie van betrokken stakeholders is daarom van wezenlijk belang. Via het Klimaatberaad en 5 sectorale tafels (en diverse werkgroepen) wordt hierin voorzien. De financiële sector is op experts-basis betrokken via de Taakgroep Financiering die financieringsvraagstukken die spelen aan de 5 sectortafels tegen het licht houdt. Afgezien van de individuele financiële instellingen die op eigen titel aan diverse tafels deelnemen aan de gesprekken, is momenteel (nog) geen sprake van rechtstreekse bestuurlijke betrokkenheid van de financiële instellingen, dan wel de relevante branche organisaties.

Overweging

Triodos Bank is van mening dat het Klimaatakkoord aan kracht wint als de financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars, vermogensbeheerders) zich expliciet op bestuurlijk niveau willen verbinden aan de realisatie van de transitie die met het Klimaatakkoord wordt beoogd. In de komende jaren zal de transitie enerzijds een beroep doen op nieuwe financiering van verduurzamingsprojecten in alle sectoren. Er bestaat veel bereidheid onder financiers om hieraan mee te werken, veel financiële instellingen zijn al bezig met initiatieven hiertoe. Knelpunten worden momenteel onderzocht via de Taakgroep Financiering en te voorzien is dat, mits noodzakelijk, met gerichte overheidsinterventies marktfinanciering wordt ondersteund.

Anderzijds stelt de transitie financiële instellingen voor de opgave om op beheerste en bestendige wijze bestaande fossiele portefeuilles te heroverwegen. Naar de opvatting van Triodos Bank is dit een belangrijke succesfactor voor een voortvarende transitie. Ook vanuit het financieel toezicht is toenemende belangstelling voor het vraagstuk van fossiele portefeuilles (risico van 'stranded assets'). Instellingen hebben zelf baat bij het

tijdig onderkennen van de CO2-footprint van hun balans. Ook de transitie kan aan vaart winnen wanneer financiële instellingen op beheerste wijze deze footprint terugbrengen. De factor tijd speelt hierin een rol, 2030 is niet ver weg.

Voorstel

Hoe kan de financiële sector aan het Klimaatakkoord worden verbonden? Dat kan als volgt:

Het kabinet nodigt Nederlandse financiële instellingen uit zich expliciet te committeren aan (de doelstelling van) het Klimaatakkoord. Daartoe wordt een apart onderdeel opgenomen in het Klimaatakkoord. Dat zou in essentie drie onderdelen kunnen bevatten:

1. Financiële instellingen nemen naar vermogen deel aan de financiering van de transitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting. Op basis van de adviezen van de Taakgroep Financiering en de daaropvolgende afspraken aan de sectortafels worden aanvullende instrumenten van de overheid, mits noodzakelijk, ingezet om marktfinanciering te bevorderen. In het Klimaatakkoord worden deze instrumenten benoemd en van een nadere uitvoeringsagenda voorzien.
2. Financiële instellingen ondernemen vanaf 2019 actie om de carbon-footprint van het beheerde vermogen te meten en rapporteren daarover publiekelijk, uiterlijk over het boekjaar 2020. Financiële instellingen zijn vrij een eigen methodiek te kiezen (PCAF, Terra etc), maar verbinden zich aan een proces (zie onder 3) om ervaringen te delen, resultaten te vergelijken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Het is verstandig om te starten met assets/portefeuilles die de meeste impact hebben. Ook kan overwogen worden te beginnen met Nederlandse assets/portefeuilles, in de verwachting dat daarna wordt opgeschaald. Uiterlijk in 2022 maken financiële instellingen bekend wat de instellings-specifiek reductie doelstelling is in 2030, met behulp van science-based targets.
3. Na ondertekening en aanvaarding van het Klimaatakkoord committeren kabinet en financiële instellingen zich aan een gezamenlijk uitvoeringsproces. Dit kan worden belegd bij het bestaande Platform Duurzame Financiering onder leiding van DNB. Het Platform – of een gelijksoortige tafel - monitort de naleving van voornoemde afspraken, biedt gelegenheid voor gesprek met alle betrokkenen over de voortgang, maakt ruimte voor technische ondersteuning en expertise en rapporteert periodiek aan de Minister van Financiën. Deze uitvoeringsagenda dient te worden afgestemd met de ontwikkel- en uitvoeringagenda van het algehele Klimaatakkoord.

Het verdient overweging, ter bevordering van voorgaande, dat het Platform een jaarlijkse conferentie over de voortgang organiseert, ter bevordering van kennisdeling, discussie en publieke verantwoording over de uitvoering van dit deel van het Klimaatakkoord.

Toelichting: meten van klimaatimpact door de financiële sector

Binnen de financiële sector lopen er verschillende initiatieven waarbij financiële instellingen individueel of gezamenlijk bezig zijn of aan de slag gaan met het meten en rapporteren over de klimaatimpact van hun financieringen en beleggingen. Het is een verstandige strategie om latere verliezen op zogenoemde 'stranded assets' te

voorkomen en om een positieve bijdrage te leveren aan de CO2-reductie door de sector.

Zo is het PCAF (Platform Carbon Accounting Financials) sinds drie jaar bezig met het ontwikkelen van methodologieën om de klimaatimpact te meten van verschillende asset categorieën. In voorjaar 2018 hebben de banken en een groot deel van de verzekeraars de Spitsbergen Ambitie opgesteld, waarin zij zich verbinden aan de klimaatdoelstellingen zoals opgenomen in het regeerakkoord. Hierbij wordt gebruik gemaakt van klimaatscenario analyses en science-based targets ter ondersteuning van hun beleid en strategieën om te voldoen aan het Akkoord van Parijs.

Het Platform Duurzame Financiering van DNB is verantwoordelijk voor de uitvoering van de te nemen stappen binnen de Spitsbergen Ambitie om zo kennisdeling te stimuleren en dilemma's in de financiële sector periodiek met elkaar te bespreken.

5.1.2.e

De leden zijn vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën, AFM, Economische Zaken & Klimaat, de Nederlandse Vereniging van Banken, het Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie, Dutch Fund and Asset Management Association en het Sustainable Finance Lab.

Om deze ontwikkelingen te borgen heeft een groot deel van de financiële sector aangegeven een commitment aan te willen gaan met de overheid, zodat zij een structurele bijdrage kunnen leveren aan het Klimaatakkoord. Ook heeft de sector behoefte aan ondersteuning en aan betere gegevens om de impact van klimaatverandering beter te integreren in hun investeringsbeslissingen.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: dinsdag 9 oktober 2018 22:41
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Nee weet niet of 5.1.2.e gaat, maar geloof dat er geldt hoe meer zielen hoe meer vreugd en iig goed dat jij en 5.1.2.e er zijn!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 okt. 2018 om 22:22 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Prima!

Helemaal eens dat we vooral beroep moeten doen op banken zelf en wellicht heeft DNB ook nog wel een potje financiering :) had jij nog van 5.1.2.e gehoord of hij morgenavond gaat? Ik heb me nog niet aangemeld maar kan ik morgenochtend gelijk even doen.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 okt. 2018 om 21:59 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Dank 5.1.2.e

Goed om wo avond te kijken welke andere ministeries rondlopen en kunnen meedenken over financiering (al lijkt het me dat onze banken dit ook zelf zouden moeten willen financieren :))

Gr. 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 okt. 2018 om 21:37 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Mooi dat Triodos voorstel op papier heeft gezet! Dan kunnen we op basis hiervan bekijken hoe wij evt uitwerking van een klimaatdoel voor de financiële sector voor ons zouden zien.

Ik heb trouwens aantal weken terug met iemand van Ecofys gesproken (adviesbureau). Zij zijn door Nederlandse financiële instellingen ingeschakeld om hen te helpen bij het ontwikkelen van methodologieën voor meten van de CO2 voetafdruk van investeringen en vervolgens sturen op verlagen van de uitstoot. Heb de terugkoppeling ter info hieronder geplakt:

Spitsbergen ambitie/science based target initiative:

- Tien Nederlandse financiële instellingen hebben aan Ecofys, WRI, CDP, 2 degrees initiative opdracht gegeven om methodologieën te ontwikkelen voor het formuleren van emissie

reductie doelstellingen voor de verschillende portefeuilles van banken. Deze methodologieën zijn nodig zodat ze actief kunnen sturen op het in lijn brengen van hun portefeuilles met het Parijs Akkoord. De spitsbergen ambitie houdt in dat financiële instellingen vervolgens actief gaan sturen op het reduceren van de uitstoot.

- Methodologieën worden ontwikkeld in het kader van het science based target initiative. Zo'n 500+ bedrijven zijn hier reeds bij aangesloten, nieuw dat er ook veel animo is vanuit financiële instellingen die eigen CO2 doelstellingen willen formuleren. Nederlandse financiële instellingen nemen via PCAF het voortouw hierin. De methodologieën zullen voortbouwen op het werk van PCAF mbt het meten van de CO2 voetafdruk van financiële instellingen.
- Volgens Ecofys van belang dat de voornemens van financiële instellingen ook doorwerken in de reële economie (dit willen de instellingen zelf ook). Bijv. als de woningportefeuille uit veel woningen met g-labels bestaat zou een financiële instellingen de hypotheek van deze woningen kunnen verkopen om hun CO2 uitstoot te verminderen. Doel echter dat ze in gesprek gaan met klanten en financiële producten ontwikkelen om de woningvoorraad te verduurzamen.
- Volgend jaar willen ze de methodologieën gaan testen (d.m.v. pilots), zodat financiële instellingen ze direct kunnen toepassen, en roadshows gaan organiseren in andere landen. Idee om dit niet alleen te beperken tot financiële instellingen in EU en VS maar ook financiële instellingen te benaderen in China en andere opkomende economieën. Voor deze uitrol (zodat de methodologieën geïmplementeerd worden) zijn ze nog op zoek naar financiering. Ze vroegen mij of wij ruimte zouden hebben komend jaar.

Van 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 9 oktober 2018 21:22

Aan: 5.1.2.e @minez.nl>;

5.1.2.e @minez.nl>

CC: 5.1.2.e

@minez.nl>

Onderwerp: Fwd: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e
@minez.nl>
Datum: 9 oktober 2018 om 20:31:17 CEST
Aan: 5.1.2.e
@minez.nl>, 5.1.2.e
@minez.nl>, 5.1.2.e
@minez.nl>
Onderwerp: Doorst.^[FSI]
Klimaatakkoord en financiële
instellingen^[PDF]

Ti

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e
5.1.2.e @ser.nl>
Datum: 9 oktober 2018
om 19:59:51 CEST
Aan:
"mail@5.1.2.e .nl"
<mail@5.1.2.e .nl>,
5.1.2.e
@ser.nl>,
5.1.2.e f@tau
w.com"
5.1.2.e @tau
w.com>,
"5.1.2.e @ecory
s.com"
5.1.2.e @ecory
s.com>,
"5.1.2.e
.nl"
5.1.2.e @5.1.2.e
.nl>,
"5.1.2.e @vangeel
consultancy.eu"
<5.1.2.e @vangee
lconsultancy.eu>,
"5.1.2.e @minez.nl"
5.1.2.e @minez.nl
>
Kopie:
"5.1.2.e @minez.nl"
5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp:
Klimaatakkoord en
financiële instellingen

Klimaatvrienden,

Alsof er niet genoeg plannen circuleren Bij Triodos zien we goede perspectieven om de Zuidas op het hoogste niveau aan het KA te verbinden. Al eerder hebben jullie wellicht gemerkt dat ik de Taakgroep Financiering van experts zeer verwelkom, maar dat er nog wel een 'gaatje' is te vullen: laat de CEO's van de NL financiële instellingen zich committeren aan het KA. Zij hebben nu geen eigen tafel. Hoe dat kan staat in bijgaand memo. MinFin is geïnteresseerd. Hoekstra vond het 'charmant'. MinEZK misschien ook. Er gebeurt momenteel veel in de financiële sector, panelen schuiven. In Brussel staat van alles op de agenda, DNB en andere toezichthouders mengen zich in het strijdgewoel. Kans om dat in het KA te verzilveren. Zonde om dat niet te doen.

Dat vraagt dan wel dat het kabinet hiertoe partijen uitnodigt, zoals wij allen op uitnodiging van minEZK acteren. Dit memo moedigt hen daartoe aan. We gaan het zien. Bij meer interesse: op 14/11 organiseert Triodos hierover een debat in Pakhuis de Zwijger: met oa 5.1.2.e , Gerard van Olphen en Kees van Dijkhuizen. Welkom!

Hartelijke groet,

Kees

Verstuurd vanaf mijn
iPad

Begin doorgestuurd
bericht:

Van:

5.1.2.e

5.1.2.e

@
triodos.c
om>

Datum:

9
oktober
2018
om
17:49:2
3 CEST

Aan:

5.1.2.e

@ser.
nl"

5.1.2.e

@ser.
nl>

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: woensdag 10 oktober 2018 17:06
Aan: Kees Vendrik
Onderwerp: Re: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Wij worden afgescheept met Terschelling...

Op 10 okt. 2018 om 15:56 heeft 5.1.2.e @triodos.com> het volgende geschreven:

Ha, top 5.1.2.e heb ik ook het memo gestuurd, hij is in de loop. Lijkt me overigens best moeilijk, zo'n G20 in Bali.

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2.e @minez.nl>]
Verzonden: 10 okt. 2018 15:01
Aan: 5.1.2.e @triodos.com>]
Onderwerp: [Fwd: Klimaatakkoord en financiële instellingen]

En zie hier de reactie van 5.1.2.e 5.1.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minfin.nl">
Datum: 10 oktober 2018 om 13:18:54 CEST
Aan: "5.1.2.e a@minez.nl">
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl">
Onderwerp: Antw.: Fwd: Klimaatakkoord en financiële instellingen
 PDF

Ha 5.1.2.e

Onze basishouding hiertegenover is positief. Onze minister heeft destijds ook positief gereageerd op veel vd suggesties van Kees Vendrik. Buiten reikwijdte Zit hier ook met 5.1.2.e van DNB. Zal het ook eens met hem bespreken.

Groet

5.1.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: woensdag 10 okt. 2018 1:52 PM
Aan: 5.1.2.e @minfin.nl>
Kopie: 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Fwd: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Beste 5.1.2.e

Zie bijgaand initiatief vanuit Triodos. Kees Vendrik meldt mij dat hij dit ook al eens met Wopke heeft besproken. Dit memo heeft hij ook naar jouw minister gestuurd.

Wij horen graag wat jullie gedachten hierover zijn.

Hgr 5.1.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Datum: 9 oktober 2018 om 19:59:51 CEST
Aan: "mail@5.1.2.e .nl" <mail@5.1.2.e .nl>,
5.1.2.e @ser.nl>,
"5.1.2.e @tauw.com"
5.1.2.e @tauw.com>,
5.1.2.e @ecorys.com"
5.1.2.e @ecorys.com>,
"5.1.2.e @5.1.2.e .nl"
<5.1.2.e @5.1.2.e .nl>,
"5.1.2.e @vangeelconsultancy.eu"
<5.1.2.e @vangeelconsultancy.eu>,
5.1.2.e @minez.nl" 5.1.2.e @minez.nl>
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl" 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Klimaatakkoord en financiële instellingen

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e [redacted]
<5.1.2.e [redacted]@triodos.com>
Datum: 9 oktober 2018 om 17:49:23
CEST
Aan: 5.1.2.e [redacted]@ser.nl"
5.1.2.e [redacted]@ser.nl>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: zaterdag 13 oktober 2018 16:15
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: update bestuurlijk akkoord

Beste 5.1.2.e

Zie bijgaand mijn mail aan 5.1.2.e (Directie Fin Markten, MinFin) met wie ik afgelopen maanden contact heb onderhouden (in aanloop naar en vervolg op gesprek met Hoekstra/memo).

Ik merkte afgelopen dagen dat 'aan de Zuidas' een enkele keer vragen werden gesteld, ondanks het 'meenemen' van velen (DNB, NVB, CEO's banken) in de achterliggende periode. Leek me goed dat proactief bij Financiën te melden, zodat ons memo en de landing daarvan goed begrepen wordt. Wellicht ook voor jullie nice to know.

Hgr Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @triodos.com>
Datum: 13 oktober 2018 om 14:50:32 CEST
Aan: 5.1.2.e @minfin.nl>
Kopie: 5.1.2.e @minfin.nl>,
 "5.1.2.e @ser.nl" 5.1.2.e @ser.nl>
Onderwerp: Antw.: update bestuurlijk akkoord

Dag 5.1.2.e,

Ik hoop (uiteraard) dat het memo goed bij jullie is geland. Bij wijze van update na dinsdag (dat is wellicht handig voor jullie om te weten):

- zoals ik je mailde, is het memo ook rondgestuurd. 5.1.2.e en ik agenderen dit onderwerp al maanden binnen en buiten de NVB, bij het Klimaatberaad, bij EZK/Wiebes, bij DNB, bij Taakgroep Financiering (olv Gerard van Olphen) etc. Voor hen allen is dat geen nieuws, maar ik merkte dat bij een enkeling deze week dit memo desalniettemin vragen oproept (is er afgestemd etc.). Kan zijn dat jullie daar ook tegenaan lopen.

- mijn uitleg in de afgelopen dagen is eenvoudig: 5.1.2.e en ik hebben ambtelijk (met jullie) en daarna met de minister gesproken. Die stond open voor een voorstel/vervolg. Daartoe is het memo opgesteld, overigens zwaar leunend op wat er allemaal aan acties in de sector zelf en bij DNB lopen.

- ook relevant voor jullie beeld: hoewel we al maanden dit (hoe committeren we de fin

sector aan het Klimaatakkoord) in onze contacten aan de orde hebben gesteld, is er naar onze mening te weinig vooruitgang. De Spitsbergen Ambitie groep heeft zich voor de zomer bij Nijpels gemeld, Gerard en zijn expertgroep doen goed werk, maar er is nog geen connectie met de sector, de branche organisaties en/of de CEO's voor zover wij waarnemen. En de tijd begint te dringen.

- Nee, inderdaad niet afgestemd in de sector. Dit is 'slechts' een idee, het komt voort uit gesprek van Triodos met de minister en bovenal: het kabinet is de uitnodigende partij bij het Klimaatakkoord, dus daar ligt nu de keuze. Als het kabinet (Hoekstra/Wiebes) hier brood in ziet, gaan we allemaal zien wat dan een logisch vervolg is. En ik noemde al de factor tijd: er is nu wel enige haast geboden. Praktisch: Als de minister inderdaad de stap wil zetten om de sector uit te nodigen, is het logisch dat de sector/branches gaan komen. Dat is de volgorde.

Hoe verder? Om jullie enkele gedachten mee te geven:

Hoe je het commitment ook precies vormgeeft (dat gaan we zien als de minister uitnodigt), er zijn naar mijn smaak drie kernelementen: optimalisering marktfinanciering transitie (en wat is daarvoor nodig), afbouw fossiele assets (hoe vatten we dat aan (meetmethodiek, targets, executie, rapportering)) en een gemeenschappelijke ontwikkel/uitvoerings-agenda voor de komende jaren (wie staat met welk mandaat vanuit het KA aan de lat om dit krachtig te organiseren) die goed aansluit bij de algehele uitvoeringsagenda van het KA.

Over het laatste: ik heb in het memo de optie opgenomen om Platform Duurzame Financiering daartoe uit te nodigen. Of dat past moet DNB bepalen, maar leek me goed denkbaar vanwege staande lijn bij EZK om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande structuren. Is uiteraard geen gebod, slechts een optie en ik heb mede daarom het memo ook neergelegd bij 5.1.2.e .

Stel dat de minister samen met minEZK hier brood in ziet:

Volgende stap kan zijn dat Nijpels/van Olphen gevraagd worden hierover allereerst met de koepels (NVB, Dufas, Pensioenfederatie en Verbond) en/of een coalition of the willing (dat zullen er velen zijn, zo is mijn inschatting) een kort en krachtig traject te ontwerpen (6-8 weken). Kan me voorstellen dat jullie graag willen dat ook (semi-) publieke spelers (zoals BNG, Waterschapsbank, DNB, AFM en InvestNL) meedoen. Dat valt allemaal te organiseren.

Eindproduct: een extra/apart hoofdstuk in het KA van 3-5 pagina's. Met een goede ontwikkelings/uitvoeringsagenda met stevig mandaat voor het vervolg. Dat doet er (ook hier) zeer toe.

Ik ontving gisterenavond van het secretariaat van het Klimaatberaad het allereerste concept van het KA. Dat is nog ruw en onderhanden werk, maar het is niet ingewikkeld daar een apart hoofdstuk in te voegen, zo is mijn inschatting.

Voor nu kijken we met grote nieuwsgierigheid naar jouw minister (en Wiebes). Als ik nog

iets kan betekenen, dan hoor ik het graag.

Hartelijke groet,

Kees Vendrik

-----Original Message-----

From: Kees Vendrik

Sent: dinsdag 9 oktober 2018 17:37

To: 5.1.2.e <[redacted]@minfin.nl>

Cc: 5.1.2.e <[redacted]@minfin.nl>

Subject: RE: update bestuurlijk akkoord

Dag 5.1.2.e

Bijgaand het beloofde memo. Ook gedeeld met andere mogelijke geïnteresseerde partijen zoals Min EZK, DNB, NVB, en Klimaatberaad/Taakgroep Financiering. We geven het daarmee aan de openbaarheid prijs, dus we zetten het ook komende dagen op onze site.

Ik hoor graag of/hoe minfin met dit charmante voorstel verder wilt opereren.

Met vriendelijke groet,

Kees

-----Original Message-----

From: 5.1.2.e <[redacted]@minfin.nl>

Sent: maandag 8 oktober 2018 15:15

To: 5.1.2.e <[redacted]@triodos.com>

Cc: 5.1.2.e <[redacted]@minfin.nl>

Subject: RE: update bestuurlijk akkoord

Dag Kees,

Ik moet je helaas slecht nieuws brengen: de minister kan niet bij jullie conferentie aanwezig zijn in november. We hebben het verzoek met positief advies voorgelegd aan de minister, maar de bijeenkomst valt helaas niet de rijmen met zijn drukke agenda.

We zijn benieuwd naar jullie memo, en laat graag weten als we daarvoor al iets voor je kunnen betekenen.

Gr.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@triodos.com>>

Datum: donderdag 04 okt. 2018 10:47 PM

Aan: 5.1.2.e

<5.1.2.e@minfin.nl>>

Kopie: 5.1.2.e

<5.1.2.e@minfin.nl>>

Onderwerp: RE: update bestuurlijk akkoord

Dag 5.1.2.e

Je hoort snel van me. Memo is bijna rond. Fijn als we snel van jullie kunnen horen of de minister aanwezig kan zijn op 14/11.

Hgr Kees

From: 5.1.2.e <5.1.2.e@minfin.nl>

Sent: donderdag 4 oktober 2018 17:27

To: 5.1.2.e <5.1.2.e@triodos.com>

Cc: 5.1.2.e <5.1.2.e@minfin.nl>

Subject: update bestuurlijk akkoord

Ha Kees,

We vroegen ons af of er inmiddels meer duidelijkheid is over jullie voorstel. We zien het graag tegemoet. We verwachten overigens ook snel uitsluitsel van de minister over deelname aan jullie conferentie.

Vr. Gr.

5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>

Verzonden: dinsdag 16 oktober 2018 19:38

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: Kb smal

5.1.2.e dank. Paar accenten:

Nav opmerking Kees over werkgroepen: Extra aandacht van ons nodig voor tijdige afronding van de taak en werkgroepen waar het rijk voortouw heeft of pakt: biomassa, arbeidsmarkt, innovatie....

RES: er is klaarblijkelijk nog steeds onduidelijkheid over rekenmodel van PBL voor de RESsen. 5.1.2.e kan jij dat ophelderen?

Het toevoegen aan het KA van een paragraaf financiële sector kan voor het kabinet aantrekkelijk zijn. Kees V zegt dat zijn statement inmiddels op brede steun kan rekenen. Dit idee zouden we aan minFin en mezk moeten voorleggen. Ik zal 5.1.2.e polsen. Verzoek aan Directie Klimaat om een met Fin afgestemd advies op te stellen voor beide ministers.

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 16 okt. 2018 om 15:22 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Enigszins chaotisch kb, vanwege veel afwezig en kees die zich dan ook nog eens zich in tijd had vergist :(

Even belangrijke punten:

-RES, goed gesprek. Strak verhaal kwartiermaker. Al was er bezetting kb dus wat dun. Ik noem even belangrijkste punt even voor de kt: eenduidig opdrachtgeverschap rondom data/monitoring. Kwartiermaker benoemde dit als bottleneck. Net 5.1.2.e en 5.1.2.e al sepaat over gemaaild.

-Uitgebreid stilgestaan mn bij concretisering industrie. Ed deelde zijn zorgen. Helder uitgangspunt werd met/door BL, die 5.1.2.e verving, gedeeld: alles wat er staat op 1 december moet zo concreet zijn dat doorrekenbaar door PBL/CPB. Dus geen instrumenten pas in 2019 bedenken.

-Al het werk landt in tweede helft november op de sectortafels. Dat betekent: ook de Rijkswerkgroepen (half november moet output er dan zijn!!!), RES, taakgroepen. Na 1 december bestaan er dus in feite geen werkgroepen meer. Komt het dan de facto op neer. Moeten we op sturen, anders niet te bespreken aan de tafels. Kees maakt dit punt stevig.

-over het concept niet gesproken. Maar gaan we onverminderd verder mee. We (secre) maken vast format voor formulering afspraken dat iedereen zal moeten hanteren. Volgt morgen.

-tot slot: betrekken fin sector. Wens kees waarover veel al is gemaild. Ligt mogelijk kans, waarbij al het voorwerk al is gedaan, aldus Kees. FIN moet volop aan boord. En MEZK moet het ook zien zitten. 5.1.2.e polst.

5.1.2.e zal evt kunnen aanvullen.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: dinsdag 16 oktober 2018 19:55
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Kb smal

5.1.2.e dit had jij toch al bij 5.1.2.e gepolst?

Gr. 5.1.2.e
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 16 oktober 2018 om 19:38:07 CEST
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Antw.: FSI Kb smal PDI

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 16 okt. 2018 om 15:22 heeft 5.1.2.e @minez.nl>
 het volgende geschreven:

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: dinsdag 30 oktober 2018 10:12
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Verklaring Vendrik

Zojuist gesproken met 5.1.2.e over het al dan niet opnemen van het voorstel van Vendrik in het klimaatakkoord. 5.1.2.e voelt daar wel voor. Hij neemt daarbij in aanmerking dat:
= het voorstel geen onderdelen bevat die voor min Fin lastig liggen, zoals het versoepelen van reguliere normen voor groene instellingen en producten. Denk aan normen voor kredietwaardigheid. Anders dan dat DNB via regulier regime zou bepalen dat voor groene financiële producten inherent lichtere normen zouden kunnen gelden.
= het voorstel naar zeggen van oa Gerard van Olphen op breed draagvlak kan rekenen binnen de financiële sector.

Ik heb aangegeven dat dit een goeie toevoeging aan het KA kan zijn, mits er idd breed draagvlak is, en er geen nieuwe onderhandelingsissues ontstaan die negatief interfereren met issues die al op tafel liggen, zoals GGF.

Afspraak is dat we nu in 1e instantie bij onze bwp's sonderen hoe die hierin zitten. Daarna volgende stap.

5.1.2.e

Van: Ed Nijpels <mail@5.1.2.e.nl>
Verzonden: maandag 12 november 2018 04:41
Aan: Vendrik, Kees; 5.1.2.e @ser.nl; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Verklaring Vendrik

Allen,

Ik pak het op met 5.1.2.e en 5.1.2.e Het zou overigens mooi zijn als de sector nog voordat we het onderhandelaarsakkoord hebben al zelf naar buiten komt met dit aanbod. Is publicitair mooi voor de sector en tevens een mooie aanloop voor het akkoord.

Groet,

Ed

Op 12 nov. 2018 om 06:09 heeft 5.1.2.e @ser.nl> het volgende geschreven:

Ha 5.1.2.e Ed,

Daar worden wij vrolijk van! Super!

Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 nov. 2018 om 21:59 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Beste Ed, zie onderstaande mailwisseling. een pijler is al bijna af...(met de complimenten aan Kees).

Kan jij met secretariaat bezien waar/hoe dit een plek krijgt.

Hgr

5.1.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minez.nl">
Datum: 11 november 2018 om 21:57:12 CET
Aan: 5.1.2.e (AL GT)"

5.1.2.e @minfin.nl>

Kopie: "5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl>, 5.1.2.e

@minfin.nl>

Onderwerp: Antw. ^[FSI] Verklaring Vendrik ^[PDI]

Ha 5.1.2.e dat is mooi. De volgende stap is ieg ook samen met Ed Nijpels te bezien hoe dit een plaats kan gaan krijgen in het klimaatakkoord. Dus ik zal hem alvast op de hoogte stellen.

Hgr 5.1.2.e

Op 9 nov. 2018 om 15:49 heeft 5.1.2.e @minfin.nl> het volgende geschreven:

5.1.2.e

We hebben met Wopke gesproken. Hij vindt het een goed idee (en complimenten voor Blom en Vendrik) en werkt er graag aan mee (als het hem maar geen geld en veel extra tijd kost en de sector in the lead blijft;). Dus volgens mij kunnen we verder. 5.1.2.e spreekt begin volgende week nog verder met Gerard van Olphen om ons commitment door te geven. Goed om samen op te trekken daarbij en andere vervolgstappen.

Groet

5.1.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2.e

@minez.nl>

Datum: vrijdag 02 nov. 2018 4:58 PM

Aan: 5.1.2.e

@minfin.nl>

Kopie: 5.1.2.e

@minez.nl>

Onderwerp: Verklaring Vendrik

Beste 5.1.2.e

Heb voorstel Kees Vendrik met Eric

besproken. Hij heeft zijn analytische bedenkingen bij onderdelen van het voorstel (carbon accounting), zoals hij die ook had bij het voorstel voor green bonds. Tegelijkertijd ziet hij ook de kans om via deze weg de financiële sector een duidelijker plaats te geven in het Klimaatakkoord. Mits het ook op breed draagvlak van rekenen in de financiële sector en geen blokkade opwerpt voor het Akkoord.

Wat is de uitkomst van jouw gesprek met Wopke?

Goed weekeinde,

5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: woensdag 28 november 2018 22:34
Aan: 5.1.2.e)
CC: Ed Nijpels; 5.1.2.e
Onderwerp: Re: klimaatcommitment versie 2c

Dag 5.1.2.e dank. Super dat dit op de rails staat, goede rapportage van 5.1.2.e

Voor wat het waard is: wij zullen ook onze contacten in de pensioenwereld (verder) trachten aan te spreken. Btw: Vorig jaar hebben wij een klimaatstatement tijdens de formatie uitgebracht namens 10 bancaire en 3 pensioen CEO's (ABP, PGGM, MN).

Als we nog iets kunnen betekenen dan hoor ik het graag. Weet dat morgenochtend het tweede PCAF rapport wordt gepresenteerd aan kamerleden. Dat kan ook verder helpen bij het vormgeven van het financiële hoofdstuk.

Als wij nog iets kunnen betekenen, dan hoor ik dat graag.

Hgr 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 28 nov. 2018 om 22:15 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Ed, Kees, tkn. Pensioenfondsen moeten nog oppepper krijgen. 5.1

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minez.nl">
Datum: 28 november 2018 om 21:05:01 CET
Aan: "5.1.2.e @minez.nl">
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl">, "5.1.2.e @minez.nl">
Onderwerp: Antw.: FSI klimaatcommitment versie 2c PDI

Dank! Helder.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 nov. 2018 om 20:33 heeft 5.1.2.e

@minez.nl> het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e

Gistermiddag hebben we een snelkookpan sessie met de financiële sector gehouden om de tekst voor het klimaatakkoord en de commitment van de sector voor een eigen klimaatdoel verder vorm te geven.

Er is goed nieuws en nieuws:

Het lukt in ieder geval om de gehele sector toe te laten zeggen dat men per 2020 gaat rapporteren over de CO2-voetafdruk van de gehele portefeuille. Das mooi, en sluit goed aan op onze inzet van afgelopen jaar, akkoord van Parijs, en de kamervragen die we telkens weer krijgen.

Het andere nieuws is dat in ieder geval één en mogelijk meerdere van de grote pensioenfondsen het NIET over een kwantitatieve reductie doelstelling willen hebben, zelfs niet als ze deze in navolging van de notitie Vendrik zelf mogen vaststellen. Ik ben nu in gesprek met de fondsen en met het secretariaat of we hier een mouw aan kunnen passen, want het zou de intentie van de commitment wel sterk ondergraven wanneer je het alleen over kwalitatieve doelstellingen hebt. Het zou een scoop zijn wanneer het lukt om mensen echt doelen te laten stellen.

Op dit moment lijkt het nog niet opportuun om vanuit EZK of Fin een belrondje te doen, ik heb de voorzitter gevraagd zijn mede-CEO's aanspreken. Wanneer dit echter vast blijft zitten, kunnen we overwegen of expliciete steun vanuit EZK of zelfs door minFin persoonlijk (Fin is 100% aan boord) zou helpen.

Wordt vervolgd,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 28 november 2018 20:24

Aan: 5.1.2.e @bpmt.nl>;

5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e

@pfzw.nl>; 5.1.2.e

@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e

@pensioenfederatie.nl>;

5.1.2.e @apg-am.nl'

5.1.2.e @apg-am.nl>; 5.1.2.e

@bnpparibas.com>;

5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @aegonassetmanagement.com)
5.1.2.e @aegonassetmanagement.com>

Onderwerp: klimaatcommitment versie 2c

Beste Collega's,

Hierbij op basis van onze bespreking gistermiddag een volgende slag met het commitment. We hebben tekstvoorstellen gedaan aan de hand van de punten waar overeenstemming voor was.

Zoals besproken wil ik u bij deze ook uitnodigen voor het vervolgoverleg, waarbij we de nieuwe versie van dit document willen bespreken: **Donderdag 6 december van 15.00-17.00, in het SER-gebouw.**

Enkele punten, waaronder het wel of niet opnemen van reductiedoelstellingen staan nog open, en moeten verder worden besproken.

Alle schriftelijke inbreng is van harte welkom.

Hartelijke groet namens het secretariaat,
5.1.2.e

<klimaatcommitment versie 2c.docx>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: woensdag 12 december 2018 22:35
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Rondetafel toekomst Financiële Sector

5.1.2.e 5.1.2.e

Op weg naar 1 dag Berlijn over hetzelfde thema: vandaag was er rondetafel Toekomst Fin Sector. 5.1.2.e trad daar op (en was natuurlijk het nieuws) maar ook Peter Blom. We hebben een position paper gemaakt voor de Kamer. Veel aandacht voor 'klimaat'. Zie bijgaande link naar de TK-site. Ter inspiratie.

<https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=ba7f35e3-a827-42be-8eb2-70a10af4c2a2&title=Position%20paper%20Triodos%20Bank%20t.b.v.%20hoorzitting%20rondetafelgeprek%20Stand%20van%20zaken%20financiële%20sector%20d.d.%2012%20december%202018%20.pdf>

Hoekstra komt eind dit jaar met zijn agenda. We hopen zeer dat klimaat(akkoord) ook daarin weer terug komt. Groot thema is financiële stabiliteit. Goede en voortvarende transitie helpt dan ook hier. Fossiele assets zijn de nieuwe toxic assets van 2008 als we niet tijdig transformeren. Enzovoorts.

Hgr Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 5.1.2.e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 12 december 2018 22:47
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Triodos-initiatief

5.1.2.e weer niet of je dit al gehoord had, mooi succesje (en wellicht helpt het om ook op andere terreinen wat verder te komen;)

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

5.1.2.e @minfin.nl>
Datum: woensdag 12 dec. 2018 6:50 PM
Aan: 5.1.2.e @minfin.nl>, 5.1.2.e @minfin.nl>
Kopie: 5.1.2.e @minfin.nl>, 5.1.2.e @minfin.nl>, 5.1.2.e @minfin.nl>
Onderwerp: Triodos-initiatief

Beste 5.1.2.e ,

Leek me goed om jullie een update te geven van het Triodos-initiatief.

Na de steun van onze minister en de minister van EZK en vervolgens ons verzoek aan Gerard van Olphen om draagvlak te zoeken, heeft de SER gesprekken opgezet met vertegenwoordigers uit de sector om tot een akkoord over een commitment te komen. De afgelopen weken hebben 5.1.2.e en 5.1.2.e hierop scherp meegekeken met daarbij als belangrijke input vanuit onze kant dat instellingen gaan meten, rapporteren, en reductiedoelstellingen gaat zetten. Vorige week leek het even niet goed te gaan, toen de vertegenwoordigers van de NVB met heel veel afzwakkende tekstwijzigingen kwam en ook de pensioenkoepel in de weerstand schoot. Ik heb toen Gerard gebeld en hem gesuggereerd een tekst op te stellen en die vervolgens direct met de CEO's en koepelvoorzitters te bespreken. In de laatste taakgroep heb ik de sectorvertegenwoordigers meegegeven dat een akkoord ambitie moet uitstralen, wil het enige zeggingskracht hebben.

De tekst die er nu ligt bevat de drie elementen die wij belangrijk vinden:

- Instellingen ondernemen actie om het CO2-gehalte van relevante financieringen en beleggingen te meten, en rapporteren hierover publiekelijk vanaf 2020. Op ons aandringen streven ze ernaar om resultaten vergelijkbaar te maken.
- Instellingen zullen een eigen CO2-reductiedoelstellingdoelstelling voor 2030 bepalen voor al hun relevante financieringen en beleggingen. Uiterlijk in 2022 maken deze partijen hun eigen reductiedoelstellingen bekend.
- Het commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Er vindt jaarlijks overleg plaats met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken en hierover wordt gerapporteerd aan de in te stellen Klimaatcommissie.

Morgen is een laatste bijeenkomst waarbij ook Gerard zal aansluiten. Het is niet zeker, maar het zou kunnen lukken dat er een akkoord wordt bereikt. Pensioenfondsen lijken akkoord. Bij de banken is in het algemeen steun voor de tekst. Alleen over ING bestaat nog twijfel, omdat zijzelf vorige week een ambitieus commitment hebben uitgesproken op de klimaatconferentie in Katowice. Vanuit de verzekeraars lijkt er ook steun, mits rekening wordt gehouden met de kleintjes (zeer regionale verzekeraars). De asset managers zijn een aparte groep; zij zullen waarschijnlijk ook steunen, met een disclaimer dat klanten uiteindelijk zelf gaan over hun geïnvesteerde middelen. De wens is om

zoveel mogelijk de koepels te laten tekenen. Bij het Verbond van Verzekeraars lukt dat (nog) niet, doordat zij eerst een ledenvergadering moeten houden.

Als morgen een akkoord over het commitment wordt bereikt, dan gaat dat onderdeel uitmaken van het Klimaatakkoord t.b.v. volgende week vrijdag. In januari zou er een apart tekenmoment komen. Indien het akkoord onze drie voorwaarden bevat, dan kan de minister er positief op reageren. Nederland zou hiermee een van de eerste landen zijn waar de gehele sector een commitment uitspreekt om CO2 terug te dringen.

Groeten,

5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 16 december 2018 23:33
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: commitment financiële sector

Goed werk! 5.1.2.e

Op 13 dec. 2018 om 15:05 heeft 5.1.2.e @minez.nl het volgende geschreven:

Beste Allen,

Geen fles champagne open, wel een toast met een goed glas wijn waard: we zijn eruit met het commitment financiële sector. Pensioenfondsen, NVB, vermogensbeheerders en VvV zijn tegen verwachting in allen aan boord gebleven.

Daartoe is het commitment nu wel ipv 'CO2-reductie over alle relevante financieringen en beleggingen', "klimaatdoelen waaronder CO2-reductie over alle relevante financieringen en beleggingen". Deze aanpassing betekent dat niet iedereen een overkoepelend CO2 reductie doel zal stellen, maar daar wel gemotiveerd kan afwijken. (men gaf aan dat het bijv. niet mogelijk is om met huidige technologie voor alle delen van de portefeuille het CO2 gehalte in kaart te brengen, dus ook niet eventuele reductie)

Dit zwakt het ambitie iets af. Wat overeind blijft is dat er vanaf 2022 verantwoording af wordt gelegd over de gehele portefeuille, dat deze in lijn wordt gebracht met doelstellingen Parijs en Klimaatakkoord, en dat dit geborgd wordt via de klimaatcommissie. Dit is dus een sectorbrede commitment, en dat maakt deze stap uniek in Europa. Toch een glas wijn waard. 😊

5.1.2.e

.....
 Directoraat-Generaal Klimaat & Energie – Directie Klimaat

Ministerie for Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

PO Box 20401 | 2500 EK | Den Haag

T +31 (0)6 5.1.2.e

F 5.1.2.e @minez.nl

<image001.png>

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Verzonden: zaterdag 22 december 2018 15:10
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Laatste brief voor de kerst

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 22 dec. 2018 om 14:59 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Dank Kees!

Je bent me voor. Graag wil ik je bedanken voor al het goede werk voor elektriciteit en het klimaat. Er ligt een heel mooi ontwerp Akkoord. Toen de afgelopen dagen, te midden van al het gedoe wat bij de laatste loodjes hoort, helder werd dat er een unaniem prijspad was van jouw tafel waar ook de coalitie goed mee uit de voeten kon hebben we (er waren er meer bij) een rondedansje gedaan!

Heel veel dank, fijne dagen en een heel gezond en gelukkig 2019!

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 22 dec. 2018 om 14:32 heeft 5.1.2.e @ser.nl> het volgende geschreven:

Zie hieronder. Jullie worden genoemd.
Hgr Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Datum: 22 december 2018 om 13:30:05 CET
Onderwerp: Laatste brief voor de kerst

Beste deelnemers van de Sectortafel Elektriciteit,
 beste ruimtelijke adviseurs, beste
 werkgroepvoorzitters en leden van de werkgroepen,
 beste secretarissen, beste 5.1.2.e

De volgende horde is genomen: sinds gisteren ligt er dan het Ontwerp van het Klimaatakkoord. Ik stel met genoeg vast dat daarin een E-hoofdstuk is opgenomen dat gedragen wordt door alle deelnemers van de Sectortafel Elektriciteit. Dat geldt ook het kabinet, dat het laatste tekst-voorstel voor de CO2mp heeft aanvaard. Dat is geen geringe oogst, want daarmee is afgeweken van het regeerakkoord. Ik heb richting de minister van EZK en de coalitiefracties hiervoor mijn dank namens ons allen uitgesproken. Ik ben verheugd dat we elkaar hebben weten te vinden op het grote belang van leveringszekerheid als uitgangspunt voor een goed prijspad ten bate van een bestendige, duurzame transitie. Daarmee is een moeilijke discussie beslecht. We kunnen door.

Dat is de best denkbare uitkomst voor dit moment. Woow. Hoe fijn is dat!

Ik ben jullie allen - en jullie collega's en medestanders in eigen kring - nogmaals grote dank verschuldigd voor ieders bijdrage hierin. Dat geldt ook de werkgroepvoorzitters, 5.1.2.e en 5.1.2.e de secretarissen, de deelnemers die in de werkgroepen zo hard hebben getrokken aan goede plannen en uiteraard onze helden in vaste dienst: 5.1.2.e en 5.1.2.e en zeker ook de medewerkers van de SER. Ik maak ook graag een compliment aan 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en vele collega's bij EZK die nauwgezet, professioneel en met grenzeloze beschikbaarheid de positie van het Rijk hebben vertegenwoordigd. Een land met zulke ambtenaren is een gelukkig land. Dat geldt ook het Planbureau voor de Leefomgeving, 5.1.2.e en 5.1.2.e in het bijzonder: hun expertise is van doorslaggevend belang in dit proces. En we zien reikhalzend uit naar de volgende stap: de uitkomst van de doorrekening door PBL en CPB. Dat betekent veel werk, maar de betekenis is groot. Wij willen maximaal van hun analyses profiteren om het beste plan te maken. Dank ook aan 5.1.2.e die ons namens KEK prikkelde om lef te tonen en wees op het belang van digitalisering. Tenslotte wil ik 5.1.2.e in het bijzonder danken voor zijn rol in het gehele proces, als 'leveringszeker' anker in vele

discussies. Mijn liefde voor goede staatsbedrijven heeft weer een extra impuls gekregen.

Een diepe buiging voor jullie allen!

Voor nu: pauze, prosecco en pizza onder de kerstboom met geliefden (menu naar keuze).

Voor straks: de planbureau's gaan nu aan de slag. Ik begrijp dat zij ons al snel in het nieuwe jaar gaan melden wanneer zij klaar willen zijn. Goed om te beseffen dat naast het Ontwerp van het Klimaatakkoord het kabinet per brief gisteren ook nog vragen aan de planbureaus heeft gesteld. Zij snappen uiteraard dat we baat hebben bij een snel proces, maar de zorgvuldigheid moet ook geborgd. We gaan horen welke datum daar bij hoort.

In het nieuwe jaar zal het Klimaatberaad smal (Nijpels en de voorzitters) snel de balans opmaken en de verdere route bepalen voor het vervolg. Daarvoor zal Nijpels ook sonderen met de aanstichter van dit alles: minster Wiebes. Daarnaast hebben wij aan de E-tafel ook nog werk te doen (denk aan het sorteren en bespreken van materiaal uit de werkgroepen, mogelijk op te nemen als bijlagen). Ik nodig jullie allen uit voor de volgende vergadering op vrijdag **18 januari (SER, 10-12 uur)**. Ik kan nu nog niet overzien hoe onze agenda er daarna tot het finale akkoord uit komt te zien. Goed om hiermee - zeg de eerste 3 maanden van het nieuwe jaar - alvast in potlood rekening te houden (lijkt mij verstandig daartoe tenminste de vrijdagochtenden vrij te houden). Ik hoor op 18 januari ook graag jullie opvatting over het verdere proces.

Daarover nog het volgende: De natuur- en milieuorganisaties en de FNV hebben afgelopen week hun bezwaren tegen delen van het Ontwerp van het Klimaatakkoord kenbaar gemaakt. Dat geldt niet voor de tekst van de E-tafel, zo heb ik begrepen. De samenstelling van de E-tafel in het nieuwe jaar blijft ongewijzigd. In navolging van de woorden van Ed Nijpels gisteren bij de presentatie blijven de stoelen voor **5.1.2.e** **5.1.2.e** en **5.1.2.e** en hun

organisaties beschikbaar en hoor ik graag in het nieuwe jaar van hen hoe zij verder willen.

Tenslotte, voor wie nog behoefte heeft aan briljante teksten onder de kerstboom: lees D8 en dan vooral de passage 'Commitment van de financiële sector'. Vanuit Triodos Bank hebben we ons hiervoor flink ingezet, de minister van Financien heeft hiervoor ruimte geboden en dankzij het goede werk van Gerard van Olphen (CEO APG) is deze kans gegrepen door de Zuidas. Dat biedt perspectief op het goede gesprek vanaf 2019 tussen politiek, maatschappij en sector, de banken voorop. Laten we zeggen: een hoge bonus in het kader van het Ontwerp van het Klimaatakkoord.

Ik wens jullie allen fijne dagen toe! Tot volgend jaar!

Met bijzonder hartelijke groet,

Kees Vendrik

Verstuurd vanaf mijn iPad

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Stand van zaken Voortgang Klimaatakkoord

Inleiding

Dit document biedt een eerste inventarisatie over (i) een terugblik naar de ontwikkelingen/resultaten in de afgelopen maanden en (ii) een vooruitblik richting de resultaten in 2020.

1. Mobiliteit

Terugblik afgelopen maanden

De tweede helft van 2019 is gebruikt om de uitvoering officieel te starten; een deel was al na de presentatie van het ontwerp-klimaatakkoord opgestart. Ook is 2019 benut om de uitvoeringsstructuur voor het klimaatakkoord uit te denken. Op 1 oktober vond een eerste, informeel, uitvoeringsoverleg plaats, voorafgaand aan het Festival Duurzame Mobiliteit in Amersfoort. Bij elk van de pijlers zijn er eerste resultaten. Bij hernieuwbare energiedragers is een adviesaanvraag voor een duurzaamheidskader biomassa opgesteld en verstuurd naar de SER. Met de implementatie van het Renewable Energy Directive II is gestart. Bovendien is er 20 november een samenwerkingsovereenkomst getekend met twee provincies om 50 waterstofbussen voor het OV aan te schaffen. Bij Elektrisch Vervoer is de fiscale stimulering ondergebracht in het Belastingplan (effectief per 1/1/2020). Bovendien zijn de aanschafsubsidies voor nieuwe en tweedehands elektrische auto's en bestel- en vrachtauto's uitgewerkt; de contouren worden vóór de kerst gepresenteerd aan de Tweede Kamer. De Nationale Agenda Laadinfrastructuur is geupdate. Bij logistiek zijn volop gesprekken met gemeenten over invoering van zero-emissie zones; gemeenten worden ondersteund bij het opstellen van uitvoeringsagenda's hiervoor. Bij personenmobiliteit groeit de Coalitie Anders Reizen, de Rijksoverheid als geheel is nu ook toegetreden (na eerder toetreden van IenW).

Vooruitblik 2020

Het klimaatakkoord telt op het terrein van duurzame mobiliteit meer dan 130 afspraken. Voor alle afspraken geldt dat ze tenminste een eerste deadline kennen in 2020. Dit betekent dat aan het eind van het jaar, als het einde van de ambtstermijn van het kabinet nadert, de uitvoering goed op de rails staat. Gemeenten hebben een concrete planning voor de invoering van ZE-zones voor stadslogistiek. Werkgevers die zijn aangesloten bij de Coalitie Anders Reizen of bij een regionaal werkgeversnetwerk werken aan halvering van de uitstoot van werkgerelateerd verkeer. Voor de achterblijvers ligt wetgeving met een dynamische norm klaar om van kracht te worden. Het aantal laadpunten voor elektrische auto's en de tankinfrastructuur voor waterstofvoer- en vaartuigen is flink uitgebreid. Ook rijden er in Nederland weer meer voertuigen rond die zero-emissie zijn.

2. Industrie

Terugblik afgelopen maanden

In het Klimaatakkoord industrie zijn verschillende rollen en taken weggelegd voor industrie, Rijksoverheid en decentrale overheden. De afgelopen maanden zijn door alle partijen verschillende trajecten gestart om invulling te geven aan het akkoord. EZK heeft hiervoor een werkprogramma opgezet om de onderlinge samenhang en voortgang te kunnen borgen. Hierbij gaat het onder meer om het ontwikkelen van instrumenten zoals de CO₂-heffing, SDE++, DEI++, weglekinstrumentarium en de verplichting 5 jaar terugverdiendtijd. De taskforce infrastructuur zal eind december een eerste adviesrapport uitbrengen over de benodigde infrastructuur vanuit de industrie. De informatie is hiervoor opgehaald vanuit de regionale clusters. Op innovatiegebied wordt gewerkt aan een visie op waterstof.

De afgelopen maanden is op initiatief van de industrie (VNO-NCW en VEMP) een overleg opgestart met de voorzitters van de regionale industrieclusters. Zij staan in het klimaatakkoord aan de lat voor het opstellen van de koplopersprogramma's. In dit overleg worden voortgang en ontwikkeling gedeeld. 20 december zal het eerste uitvoeringsoverleg industrie plaatsvinden waarin partijen wordt gevraagd hun programma's en de knelpunten en hulpvragen die zij hebben te delen. Op dit moment loopt alles nog volgens schema. Vanuit de industrie is er een risico op vertraging vanwege het feit dat daadwerkelijke investeringsbeslissingen afhangen van factoren als de hoogte van de CO₂-heffing, de mogelijkheden van de infrastructuur, innovaties en financieringsmogelijkheden en die op dit moment nog uitgewerkt worden.

Vooruitblik 2020

<i>Resultaat</i>	<i>Voor nodig</i>
Vastgestelde koplopersprogramma's industriële clusters april 2020	afspraken in het uitvoeringsoverleg.
CO2 heffing van kracht per 1 januari 2021	soepel wetgevingstraject
Ontwikkeling instrumenten SDE++, DEI++, weglekinstrumentarium, 5 jr terugverdientijd, evt. nieuw instrument	Reguliere trajecten
Inzicht en aanpak infrastructuur	Visie infrastructuur
Inzicht in ontwikkeling waterstof	Waterstofprogramma 1 maart
Monitoring	Opzetten monitoringsprogramma

3. Gebouwde Omgeving

Terugblik afgelopen maanden*

5.1.2.e is vanaf 1 november 5.1.2.e van het uitvoeringsoverleg gebouwde omgeving. Op 18 december is het eerste uitvoeringsoverleg onder zijn leiding, om de start van de uitvoering te markeren en te laten zien aan de hand van allerlei voorbeelden en resultaten dat we al begonnen zijn.

Resultaten die geboekt zijn:

- De Leidraad voor aardgasvrije wijken is door het PBL gepubliceerd met daarin een technisch-economische indicatie van de verschillende aardgasvrije opties en de daarbij verwachte nationale kosten per wijk en het Expertise Centrum Warmte is opgericht. Met deze twee instrumenten kunnen gemeenten door met het ontwikkelen van hun Transitievisie Warmte. In de Ronde van NL worden gemeenten geïnformeerd en ondersteund in het gebruiken van de leidraad.
- Op 9 oktober jl. zijn in de proeftuin in Purmerend de eerste woningen van particuliere eigenaren binnen het Programma Aardgasvrije Wijken van het aardgas af. In januari volgt een voortgangsrapportage over de proeftuinen als resultaat van de monitoringsgesprekken. Het kennis en leerprogramma is opgestart en loopt.
- De eerste versie van de routekaarten maatschappelijke vastgoed zijn opgeleverd. Ook het kennis- en innovatieplatform voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed is van start.
- De SEEH regeling is open voor isolatie bij particuliere woningen (90 miljoen).
- De afspraken over de energiebelasting worden verwerkt in het belastingplan en zullen op 1 januari 2020 in werking treden.
- Het innovatieprogramma is gestart in samenwerking met de TKI Urban Energy (25 miljoen).

Vooruitblik 2020

- Begin 2020 gaat het Warmtefonds 1.0 van start, dat voortbouwt op het NEF. In 2020 werken we toe naar een Warmtefonds 2.0.
- De regeling voor de financiering van het verduurzamen van huurwoningen in de startmotor wordt begin 2020 geopend (50 miljoen).
- De standaard en streefwaarden worden ontwikkeld.
- De leidraad 2.0 wordt ontwikkeld.
- De renovatieversneller gaat van start.
- De routekaart groen gas wordt ontwikkeld.
- Het digitaal platform voor de advisering en ondersteuning van eigenaar-bewoners gaat van start.

*stand van zaken op basis van uitvoeringsoverleg 1 oktober

4. Landbouw & Landgebruik

Terugblik afgelopen maanden

Na de zomer is het klimaatoverleg landbouw en landgebruik op 10 oktober voor het eerst bij elkaar gekomen in de uitvoeringsfase. De tweede bijeenkomst staat gepland op 2 december. De periode tot eind van het jaar staat in het teken van het opzetten van de uitvoeringsstructuur en helderheid over taak en verantwoordelijkheidsverdeling. Eind van het jaar is er duidelijkheid over het commitment van alle partijen.

Dit jaar zal ook nog benut worden voor de inhoudelijke opzet van voortgangsmonitor (hoofdstuk landbouw en landgebruik). In december zal hier met partijen over worden gesproken. Wat betreft de voortgang van de afspraken geldt dat LNV een 'nulmeting' gereed wil hebben eind van het jaar met een beeld van de stand van zaken tot nog toe.

Vooruitblik 2020

Voor 2020 geldt dat er in definitieve samenstelling aan de uitvoering gewerkt moeten worden. Dit gebeurt in ieder geval tot april 2020 onder leiding van 5.1.2.e. Hij zal de minister van LNV adviseren over het vervolg van het voorzitterschap en de werkwijze van het klimaatoverleg. In 2020 zal de inhoudelijke opzet van de voortgangsmonitor uitgewerkt moeten worden. Daarnaast zal gevolgd worden in hoeverre de afspraken die met een deadline van 1-1-2021 staan op schema liggen. In 2020 zullen de volgende zaken gerealiseerd moeten worden: Herziening pachtbeleid; Bossenstrategie; Nieuw glastuinbouw convenant. Daarnaast treedt het programmaplan veenweide in werking.

5. Elektriciteit

Terugblik afgelopen maanden

Het uitvoeringsoverleg Elektriciteit is na presentatie van het Klimaatakkoord één keer bijeen gekomen (september). Het eerstvolgende overleg is op 29/11. Hiervoor worden nu de stukken verzameld. Reeds opgeleverde producten uit de uitvoeringsagenda:

- Studie business case Wind op Zee (waarschijnlijk)
- Factsheet – stand van zaken zon en wind op land (Berenschot)
- Handreiking participatie hernieuwbaar op land
- Participatiewaaijer hernieuwbaar op land

Vooruitblik 2020

In 2020 zullen de afspraken van de Uitvoeringsagenda bijgehouden worden en eventuele issues die hierbij ontstaan gezamenlijk opgepakt moeten worden. In 2020 zijn in het oog springende acties de consultatie voor de Energiewet, waarin diverse acties zullen landen en de hervorming van het afwegingskader en monitoring voor netuitbreiding. Voor wind op zee is komend jaar een belangrijk jaar, vanwege o.a. de inspanningen rondom de Noordzeestrategie en Rijksstructuurvisie. Daarnaast zullen ook alle acties mbt de RES'en komend jaar prominent op de agenda staan, vanwege hun centrale rol in het behalen van de doelstelling (met daaraan gerelateerd ook duidelijkheid over de inzet van Rijksgronden in het realiseren van de 35 TWh). Netaansluitingen zijn ook een belangrijk aandachtspunt: nu al en dat loopt zeker door in komend jaar. Raakt o.a. aan de afspraken over een onderzoek naar de wettelijke knelpunten, een aanpak voor regelbaar vermogen en monitoring van leveringszekerheid. Ook onderwerpen als het versnellen van het vergunningenproces voor netten op zee/ land en de rol van waterstof zullen zeker terugkomen tijdens de uitvoeringsoverleggen.

6. Arbeidsmarkt en scholing

Terugblik afgelopen maanden

De taakgroep Arbeidsmarkt en Scholing is begonnen met de uitvoering van de maatregelen in de arbeidsmarktparagraaf van het Klimaatakkoord. In de sector gebouwde omgeving zijn inmiddels twee convenanten gesloten over de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt in de wijkgerichte aanpak. Met onderzoeksorganisaties en betrokken ministeries werkt de taakgroep aan afspraken over de opbouw van een structurele arbeidsmarktinformatievoorziening om de landelijke, sectorale en regionale uitvoering van het Klimaatakkoord optimaal te kunnen sturen en monitoren. In lijn met het brede Nationaal Programma Groningen werken provincie en de (lokale en landelijke) SER aan een breed gedragen regionale uitwerking van de energietransitie, met om-, her- en bijscholing en mobiliteit als centrale onderdelen. FNV en werkgevers in de windoffshore werken samen aan een agenda en een overlegplatform over arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden. Zonder uitgewerkte governance was het vooralsnog beperkt mogelijk om invulling te geven aan de afspraak met sectortafels om hen te ondersteunen bij het opstellen van sectorale onderwijs- en arbeidsmarktagenda's. Wel voert de taakgroep (specifiek: SER, Topsectoren, Techniek- en Groenpact) per sector gesprekken met stakeholders. Het doel daarvan is de belangrijkste arbeidsmarktknelpunten aan te pakken, die volgens die sectorale partijen de uitvoering van het Klimaatakkoord in de weg staan.

Vooruitblik 2020

Voor de betaalbaarheid, snelheid en het draagvlak van de klimaatafspraken is het cruciaal om de economische en werkgelegenheidskansen van de transitie te verzilveren, maar dan wel op een manier dat zoveel mogelijk mensen daar baat bij hebben. Die ambitie is alleen te bereiken met een langdurig, gezamenlijk en proactief arbeidsmarktbeleid. De maatregelen in de arbeidsmarktparagraaf hebben tot doel bij te dragen aan de verschillende uitgangspunten van zo'n beleid en uiteindelijk vermindering van arbeidsmarktdiscrepanties: een gerichte aanpak per sector en regio, eigentijds en leren en innoveren dichtbij de praktijk, een inclusieve aanpak, verbetering van arbeidsmarktinformatie, het goed regelen van (nieuwe) banen en het opvangen van sociale risico's bij dreigend baanverlies. De uitdaging voor de komende tijd is, naast het verder ter hand nemen van de (landelijke, regionale en sectorale) afspraken in het akkoord, om de afspraken, uitgangspunten en actoren te verbinden met elkaar, maar ook met andere transitie zoals digitalisering en circulaire economie. Voor dat laatste doel wordt in 2020 een nieuwe commissie 'arbeidsmarkt en transitie' belegd bij de SER.

7. Financiering

Terugblik afgelopen maanden

De Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment (CFSK) gaat per 1 december officieel van start. In het voortraject is tussen de sector en het Rijk reeds veel afgesproken over de planning en de rapportering. Veel financiële instellingen zijn bezig met hun klimaatplannen. Voor de instellingen is het van belang dat herkenbaar blijft dat hun commitment een vrijwillig initiatief is (niet opgelegd van uit de overheid), maar omdat het commitment is aangegaan als onderdeel van het Klimaatakkoord is het ook niet vrijblijvend.

Vooruitblik 2020

Over 2019 zal een 0-meting worden opgesteld: Wat kunnen de financiële instellingen reeds rapporteren m.b.t. de klimaatimpact van hun relevante financieringen op dit moment, en waar zitten de ontwikkelingsmogelijkheden. Diverse financiële instellingen zijn reeds begonnen met het in kaart brengen van hun portefeuille, anderen staan nog aan het begin. Deze 0-meting is bedoeld om de opgave goed in beeld te krijgen, en een helder ontwikkelingsplan voor de meetmethode in de komende jaren te kunnen formuleren. De inventarisatieopdracht wordt uitgezet bij een extern bureau, waarbij de CFSK zal optreden als opdrachtgever.

8. NP RES

Terugblik afgelopen maanden

Het NP RES heeft t.b.v. het eigen OGB, de uitvoeringstafels en het voortgangsoverleg een memo opgesteld met rode draden van vraagstukken die spelen m.b.t. de RES. Daarnaast heeft NP RES de afgelopen periode diverse instrumenten opgeleverd waaronder een handreiking 1.1. met afwegingskaders, analysekaarten 2.0, invulformulieren tbv de concept RES. Ook heeft NP RES diverse bijeenkomsten georganiseerd in het kader van kennisdeling en leren van elkaar, waaronder het RES-Congres en de bestuurlijke bijeenkomst op 30 oktober en diverse masterclasses m.b.t. de analysekaarten. NP RES speelt in op die zaken die relevant zijn opdat de regio's in staat zijn om tijdig de concept-RES op te leveren.

Vooruitblik 2020-2021

Het NP RES zet in op de volgende subdoelen:

- Informeren van regio's over het belang van de energietransitie en de RES zodat een beweging op gang komt in de regio's;
- Faciliteren van regio's met het ontwikkelen van generieke kennisproducten en hulpmiddelen ten behoeve van het opstellen van de RES;
- Specifieke ondersteunen van de regio's via regio-accounthouders, thema experts en expertpool bij het opstellen van de RES'en: proces, inhoud en relatie;
- Het periodiek (in ieder geval voorjaar 2020 en winter 2020/2021) kennisnemen van de voortgang in de regio's middels een foto RES;
- Ondersteunen van het appreciatieproces van de 30 RES'en in juni 2020 en maart 2021;
- Kennisuitwisseling tussen de 30 regio's onderling stimuleren;
- Kennisuitwisseling tussen 30 regio's en landelijke organisaties stimuleren;
- Verbinden tussen de 30 regio's en de uitvoeringstafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving van het Klimaatakkoord leggen;

9. Innovatie/IKIA

Terugblik afgelopen maanden

In Oktober 2019 zijn de Meerjarige Missiegedreven Innovatieprogramma's (MMIP's) van de Integrale Kennis- en Innovatieagenda voor Klimaat en Energie (IKIA) uitgewerkt. Daarmee is de benodigde kennis en innovatie op het gebied van Klimaat en Energie gespecificeerd en zijn de benodigde acties om de doelstellingen te halen door de tijd heen gedefinieerd. De IKIA is tot stand gekomen door partijen uit de gouden driehoek (overheid, bedrijfsleven en kennispartners). Hierbij is gekeken naar de behoefte aan kennis en innovatie op alle Technology Readiness Levels (TRL's): van fundamenteel onderzoek tot en met pilots en demonstraties van techniektoepassingen. Ook is in kaart gebracht welke beleidsmaatregelen nodig zijn voor het naar de markt brengen van ontwikkelde innovaties.

Daarnaast is in de afgelopen maanden in gezamenlijkheid een governancemodel voor de IKIA ingericht. Dit model omhelst samenwerkingsverbanden van bestaande partijen met huidige mandaten. Missiegedreven Innovatieteams (MI-teams)¹ coördineren de uitvoering van de MMIPs op hun onderwerp/missie. De uitgewerkte MMIPs vormen het uitgangspunt voor de (financiële) inzet van alle betrokken partijen. Zo worden op dit moment de onderzoeksinzet van TNO en de tenderregelingen van de Topsector Energie geijkt op de benodigde MMIP-inzet. De uitgewerkte MMIPs vormen tevens het uitgangspunt voor het subthema Klimaat en Energie (onderdeel van het thema Energietransitie en Duurzaamheid). Op 11 november is het Kennis- en Innovatie Convenant (KIC) hiervoor getekend. Hierin staan de budgetten gespecificeerd die publieke en private partijen committeren aan de thema's.

Vooruitblik 2020

De MI-teams en het overkoepelende Afstemmingsoverleg/themateam zijn bememd en zijn van start gegaan. Zij zullen de komende maanden de eerste acties in gang zetten vanuit de MMIP's en de inzet van de verschillende partijen zoveel mogelijk ijkten op de meerjarenprogramma's.

Over de komende maanden zal ook invulling worden gegeven aan de rest van de governancestructuur:

- **Monitoring en Evaluatie** Unit (zowel t.b.v. de Voortgangsmonitor van het Klimaatakkoord als t.b.v. specifieke monitoring en evaluatie van de IKIA). Hiervoor worden KPI's op verschillende niveaus geformuleerd en wordt bepaald welke data van welke organisaties nodig is.
- **Innovatie Advies Commissie**. Hiervoor wordt een profielschets van benodigde commissieleden gemaakt en worden potentiële leden benaderd.

Tot slot wordt de komende maanden een actieagenda internationaal opgesteld. Dit zal vanuit een integraal oogpunt de inzet van verschillende partijen in internationale innovatiegremia en multilaterale samenwerkingen stroomlijnen en in lijn brengen met de kennis- en innovatiebehoeften vanuit de MMIPs.

10. Circulaire economie

[geen input]

¹ Er zijn 7 MI-teams ingesteld: Systeemintegratie, Elektriciteit, Gebouwde Omgeving, Industrie, Circulaire Economie (buiten scope KA; toegevoegd in het kader van het Topsectorenbeleid), Mobiliteit (houdt zich náást KA ook bezig met toekomstbestendige mobiliteitssystemen in het kader van het Topsectorenbeleid) en Landbouw en Landgebruik.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: maandag 4 maart 2019 12:06
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Brief Ed

Volgens mij ok om dit als input van Ed naar DG's te sturen. Stuk laat doordat het hoofdlijnen zijn ook een aantal onderwerpen open, bijv:

- hoe verder met medeoverheden? Hoe past Uivoeringsberaad daarop?
- hoe verder met innovatie: hoe past eea op governance innovatie?
- hoe verder met financiële sector: wie neemt daar de leiding?

Im het overleg met de DG's moeten we onze denkrichting op die punten -zoals we die her en der al uitproberen - alvast wel neerleggen en toetsen.

5.1.2.e

Op 4 mrt. 2019 om 11:53 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Allen,
 Zie bijgaand concept vd brief Ed over governance.
 Deze beschrijft nu hoofdlijn.
 Eens deze zo na te zenden voor het DG-overleg van woensdag?

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Datum: 3 maart 2019 om 20:35:55 CET
Aan: 'Ed Nijpels' <mail@5.1.2.e.nl>
Kopie: "5.1.2.e @minez.nl">
Onderwerp: Antw.:^[FSI] Ruwe schets governance
Klimaatakkoord^[PDI]

Dag Ed,

Ik heb me vandaag uitgebreid gebogen over alle commentaren en suggesties. Dat was nog best een klus, maar we komen ergens! Hier de versie die wat mij betreft geschikt is voor het DG-overleg.

Inhoudelijk sluit het goed aan bij de redeneerlijn die 5.1.2.e in mijn mail doorgaf.

Morgenochtend werk ik thuis en ben ik telefonisch goed bereikbaar. Van 13.00 uur tot ongeveer 17.00 uur ben ik slecht bereikbaar, want in vergadering bij Tennet.

Groet!

5.1.2.e

Van: Ed Nijpels <mail@5.1.2.e.nl>

Verzonden: vrijdag 1 maart 2019 17:18

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@ser.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl>

Onderwerp: Re: Ruwe schets governance Klimaatakkoord

5.1.2.e

Om het overzichtelijk te houden ga ik niet uitgebreid alle stukken becommentariëren, anders krijgen we commentaar op commentaar. Als ik voor maandag 13.00 een eindvoorstel heb, dan neem ik vervolgens telefonisch contact op met 5.1.2.e over de eindversie. De eindversie met als titel 'ontwerp'. De DG's kijken er woensdag naar en vervolgens werken wij naar een eindversie. Ik stel voor de lijn van 5.1.2.e aan te houden, die geeft het meest concreet aan waar ik met 5.1.2.e over heb gesproken.

Groet,

Ed

Op 1 mrt. 2019 om 16:57 heeft 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Ha,
Aan Rijkszijde staan de ontwikkelingen ook niet stil. Bijgaand het voorstel voor concrete uitwerking zoals dat 6 maart wordt besproken.

Cf. besproken proces tussen Ed/5.1.2.e afgelopen week waarbij de brief voor 13 maart komt en het Rijk een voorstel mede obv advies inbrengt aan de tafels zou ik verwachten dat de brief van Ed de hoofdlijn en de argumentatie beschrijft. Vanuit die gedachte vind ik de brief tot de eerste alinea onder 'uitvoeringsberaad' zeer goed.

Maar dan gaat het voor mij teveel (en snel) de uitwerking in, terwijl aantal fundamentele punten niet worden benoemd, die volgens mij juist in de brief thuis zouden horen.

Concreet: ik zou bij het onderdeel

‘Uitvoeringsberaad’ niet zozeer ingaan op de taken, maar op FUNCTIE van zo’n beraad. En dat op een niveau waar Ed meer de ruimte neemt om vanuit zijn ervaring te spreken.

Ik zou dan de volgende vragen aflopen:

-Waarom een gremium instellen, waarom kan dat absoluut niet zonder? (Aanspreken is nodig, leert ook EA. EN ook de overheid moet kunnen worden aangesproken op afspraken. Daarnaast:

Klimaatakkoord brengt samenhang.

-Waaraan ontleent het gremium vervolgens precies zijn mandaat? (ALLE partijen, waarbij de overheid gelijkwaardig is als partner bij het akkoord (maar in de eindverantwoordelijkheid voor het doel -49 een bijzondere verantwoordelijkheid heeft). Zij spreken af dat het gremium hun bij de les zal houden en verlenen daarbij mandaat)

-Welke samenstelling van mensen past daar dan bij? (zonder last of ruggespraak kunnen opereren, boven de partijen, verbindende kwaliteiten, etc)

-Hoeveel mensen zijn dat dan? (Het kan de tafelindeling volgen, optie 1, maar keuze kan ook zijn: ga juist op de samenhang zitten. Een portefeuilleverdeling die de logica van onderop volgt (RES + Hernieuwbaar op Land) legt een zwaartepunt op het laatste en bestendigt de crosssectorale samenwerking en veranderingen die de transitie vraagt)

-Waar adviseert het Beraad over en waarover niet en waarom? (gehoord de partijen uit de uitvoering over de knelpunten in de voortgang van uitvoering, en noodzaak aanvullend maatregelen)

-hoe is de verhouding van het gremium tot Rijk, Rvs en TK?

Wat ik voorts mis zijn Ed’s adviezen over:

-Arbeidsmarkt/scholing (arbeidsmarktvraagstuk niet uniek voor transitie, speelt ook in andere transities. Dus het goed regelen op 1 plek, op het niveau van de regio)

- Taakgroep financiering (prachtige samenwerking tot standgekomen, nu doorpakken. Platform voor de uitvoering van afspraken daarvoor nodig. Primaat en probleemeigenaarschap moet liggen bij de sector.
- Taakgroep innovatie (voorkom dat missiegedreven inzet, versnipperd. Dat moet terugkomen in uitwerking governance van het innovatiebeleid)
- RES: Ed's bespiegelingen over het nationaal programma RES en hoe dat zich verhoudt tot het gremium.
- Het vraagstuk Biomassa

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@ser.nl>
Verzonden: vrijdag 1 maart 2019 15:36
Aan: 'Ed Nijpels' <mail@5.1.2.e.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: Fwd: Ruwe schets governance Klimaatakkoord

Dag Ed en 5.1.2.e

Graag jullie reactie op deze versie van 5.1.2.e Ik heb het nog niet goed kunnen lezen, maar zie dat 5.1.2.e een aantal opmerkingen van Ed en 5.1.2.e heeft verwerkt. Naar tevredenheid, Ed?

Verder verwijst 5.1.2.e naar 5.1.2.e voor een zin over escalatie. Welke zin moet daar komen staan 5.1.2.e

Ik kan komende zondagochtend de laatste aanpassingen doorvoeren.

Groet,
5.1.2.e

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: "5.1.2.e [REDACTED]@ser.nl">

Datum: 01-03-19 13:35 (GMT+01:00)

Aan: "5.1.2.e [REDACTED]"

[REDACTED]@ser.nl>, 'Ed Nijpels'

<mail@5.1.2.e [REDACTED].nl>

Cc: 5.1.2.e [REDACTED]@ser.nl>, 5.1.2.e [REDACTED]

[REDACTED]@minez.nl>

Onderwerp: RE: Ruwe schets governance

Klimaatakkoord

Heren,

Ik heb de opmerkingen van Ed, 5.1.2.e [REDACTED] en mijzelf verwerkt in een nieuw product, van iets meer dan 3 pp's, schoon aan de haak!

Alvast fijn weekend!

Gr. 5.1.2.e [REDACTED]

Van: 5.1.2.e [REDACTED]

[REDACTED]@ser.nl>

Verzonden: woensdag 27 februari 2019 22:19

Aan: 'Ed Nijpels' <mail@5.1.2.e [REDACTED].nl>; 5.1.2.e [REDACTED]

[REDACTED]@ser.nl>

CC: 5.1.2.e [REDACTED]@ser.nl>; 5.1.2.e [REDACTED]

[REDACTED]@minez.nl>

Onderwerp: RE: Ruwe schets governance

Klimaatakkoord

Beste allen,

Er zitten een hoop nuttige elementen in en kan me goed vinden in een vorm van een uitvoeringsberaad, maar alles samen vind ik het stuk nog moeilijk te doorgronden. Bijvoorbeeld omdat er meerdere keren over algemene uitgangspunten wordt gesproken en ook 2x over taken (die deels overlappen)...

Op het punt waar Ed schrijft: "heren nu wordt het lastig", ben ik daarover gaan nadenken, en heb ik de tekst verder gelaten voor wat het is.

Ik kom tot het volgende (in chronologische volgorde):

- Rijk: doet uitvoeringsprog. en monitoring
- Rekenmeesters: signaleren gaten,
- Raad van State: adviseert over (bijstellen) kaders
- Kabinet: presenteert obv voorgaande klimaatnota met bijgestelde kaders en geeft opdracht aan...
- ...Uitvoeringsberaad: om voor einde jaar dmv maatschappelijk proces te komen met advies over dichten van gaten, optimaliseren, etc.
- Ook gedurende het jaar kan uitvoeringsberaad al actief faciliteren bij achterblijven inspanningen
- Indien kabinet/kamer akkoord stelt Rijk uitvoeringsprog bij.

Belangrijk is dus dat monitoring naar Rijk gaat, maar vooral dat het Uitvoeringsberaad niet voorafgaand aan de Klimaatnota, maar nav de klimaatnota adviseert op basis van de nieuwe kaders die de klimaatnota schetst. Eigenlijk net als de tweede helft van het Klimaatakkoord.

Ik hoor het graag als dit onzinnig is en helemaal niet kan.

Nb. Zie bijlage voor overige opmerkingen.

Groet, 5.1.2.e

Van: Ed Nijpels <mail@5.1.2.e.nl>

Verzonden: woensdag 27 februari 2019 15:42

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@ser.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@ser.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minez.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@ser.nl>

Onderwerp: Re: Ruwe schets governance
Klimaatakkoord

5.1.2.e goed om te weten dat de politiek allergisch is voor groots opgezette structuren. We proberen het dus behapbaar te houden.

Groet,

Ed

Van: 5.1.2.e <[redacted]@ser.nl>

Verzonden: woensdag 27 februari 2019 13:19

Aan: Ed Nijpels

CC: 5.1.2.e <[redacted]@ser.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@ser.nl>

Onderwerp: Re: Ruwe schets governance
Klimaatakkoord

Prima, ik was net begonnen met de vorige versie. Ik probeer morgen te reageren.

Gr. 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 27 feb. 2019 om 13:03 heeft Ed Nijpels
<[mail@5.1.2.e \[redacted\].nl](mailto:[redacted]@ser.nl)> het volgende geschreven:

Allen,

Ik neem aan dat jullie de wijzigingen ook te zien krijgen, anders hoor ik het wel.

Groet,

Ed

Van: Ed Nijpels
Verzonden: woensdag 27 februari
2019 13:01
Aan: 5.1.2.e [@ser.nl](mailto:5.1.2.e@ser.nl); 5.1.2.e
[@ser.nl](mailto:5.1.2.e@ser.nl);
5.1.2.e [@ser.nl](mailto:5.1.2.e@ser.nl)
CC: Ed Nijpels
Onderwerp: Ruwe schets
governance Klimaatakkoord

Heren,

Hierbij een eerste bewerking van het voorstel van 5.1.2.e van 20 februari op basis van het overleg met 5.1.2.e en de kanttekeningen van 5.1.2.e Wij moeten het stuk maandagavond in de mailbox van de betrokken dg's hebben (actie 5.1.2.e neem ik aan).

We hebben dus vijf dagen de tijd om hier een volwaardig stuk van te maken. 5.1.2.e is zondag back in town.

Groet,

Ed

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: zondag 17 maart 2019 22:00
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Concept uitvoering/governance

Verstandige gedachten van Kees. Vraag is of er voldoende politieke ruimte voor is.. 5.1.

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @ser.nl>
Datum: 17 maart 2019 om 12:41:08 CET
Aan: "mail@5.1.2.e .nl" <mail@5.1.2.e .nl>, 5.1.2.e @minez.nl",
 5.1.2.e @minez.nl>, "5.1.2.e @ser.nl",
 5.1.2.e @vangeelconsultancy.eu" 5.1.2.e @vangeelconsultancy.eu>,
 5.1.2.e @ecorys.com" 5.1.2.e @ecorys.com>,
 5.1.2.e 5.1.2.e .nl" <5.1.2.e @5.1.2.e .nl>,
 5.1.2.e @tauw.com" <5.1.2.e @tauw.com>,
 5.1.2.e @minez.nl" 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Concept uitvoering/governance

Ha Ed,

Snap dat je moet laveren tussen ambities en pukkels. Knap werk, veel is goed. Paar opmerkingen (die misschien niet helpen):

1. De klimaattransitie heeft in mijn ogen hetzelfde gewicht als de opbouw van de sociale staat in de afgelopen eeuw. De bijpassende structuur is historisch naast de politiek (kabinet/parlement) gegroeid/opgezet: SER, Stichting van de Arbeid etc. Beide domeinen zijn formeel en wat betreft de deelnemers gescheiden, maar tegelijkertijd feitelijk diep verbonden. De precieze verhouding is (per onderwerp) veranderlijk en uiteindelijk voorwerp van voortdurende politieke strijd.

Met het Klimaatakkoord doen we dat anders: daar zitten openbaar bestuur, markt en maatschappij aan 1 tafel. Dat is een nieuwe figuur, zeker op deze schaal. Doel is om (zoveel mogelijk) overeenstemming te bereiken binnen politiek vastgestelde kaders. Dat is ondanks ook enkele nadelen (risico lock-in, kalkoenen en kerstdiner etc.) zeer waardevol gebleken. Commitment aan de goede zaak begint uiteindelijk simpel: meedoen, dus meepraten en - als dat kan - meebeslissen. Ik zou denken: we gaan hiermee door. Zo lees ik je notitie nog niet. Misschien kan dat nu ook niet (politieke weerstand). Dit lijkt mij wel de wezenlijke keuze: wil de minister de basisstructuur van het Klimaatakkoordproces voortzetten?

2. Hebben we dat dan nodig voor het vervolg? Ja, om twee redenen. Alle partijen hebben twee grote belangen: snappen wat er gebeurt en mee kunnen praten over het vervolg. Dat draagt bij aan tempo en verhoogt het commitment/eigenaarschap. Daarnaast: behalve 'uitvoering' en 'borging' vraagt de transitie permanente uitwisseling over aanpassing, verrijking, opschaling, koerswijziging, verdieping, nieuwe inzichten,

adaptiviteit, enzovoorts. Richt de structuur vooral daarop in. Mij lijkt het evident dat de gekozen tafelopzet dan centraal moet staan. Of dat dezelfde tafels met exact dezelfde deelnemers zijn, kan flexibel worden gezien. Tafel(samenstelling) volgt agenda, zou mijn uitgangspunt zijn. Belangrijk nu is de (politieke) uitspraak dat het Klimaatakkoord proces ook dan van toepassing is. Dat het kabinet als uitgangspunt kiest dat de aangeboden structuur van het Klimaatakkoordproces permanent benut wordt om draagvlak te zoeken, onverlet de eindverantwoordelijkheid van het kabinet voor beleid en de unieke positie van het parlement.

Aansluitend bij jouw notitie: dat gaat verder dan de punten f) en g) in paragraaf 2. Om het nog iets tastbaarder te maken: de notitie spreekt van een 'uitvoeringsberaad'. Ik zou suggereren: 'transitieberaad', oid.

3. In navolging van 5.1.2.e hou de community stand. Dus: geef ze een duidelijke plek in het vervolg. Zie ook vorige punten. Maak ze desnoods officieel lid, deelnemer, participant, sponsor, actiehouders, oid, geef ze een status. En streef naar uiterste transparantie voor alle partijen en de buitenwereld hoe de agenda eruit ziet, wie waarover gaat, wanneer wat wordt geagendeerd en besproken. Laat dat een expliciet uitgangspunt zijn. Voor commitment en motivatie is dat cruciaal.

4. Geef de financiële sector een duidelijker plaats. Mijn pleidooi ken je: dit had de 6e tafel mogen zijn. Voor nu: het gaat bij de financiële sector niet alleen om 'marktfinanciering', maar ook om de uitvoering van het commitment van de financiële sector (verminderen carbon footprint assets). Dat hoort integraal onderdeel te zijn van de uitvoering binnen het Klimaatakkoord.

Tot zover.

Hgr Kees

Verstuurd vanaf mijn iPad

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

5.1.2.e

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Klimaat

Auteur

5.1.2.e

T 070

5.1.2.e

5.1.2.e@minez.nl

Datum

15 mei 2019

Kenmerk

DGKE-K / 19125592

nota

Kamervragen Sienot en Sneller naar klimaatrichtlijnen
voor de financiële sector

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

BBR-paraaf

5.1.2.e

Aanleiding

De leden Sienot en Sneller (beiden D66) hebben op 24/04 vragen gesteld n.a.v. het bericht in het NRC 'ING en milieuorganisaties bepleiten klimaatrichtlijnen voor financiële sector'. Bijgevoegd vindt u de conceptbeantwoording.

Advies

Indien u akkoord bent kunt u de bijgevoegde antwoorden op de Kamervragen ondertekenen.

Kernpunten

- ING, BankTrack, Greenpeace, Milieudefensie en Oxfam Novib roepen het kabinet op om het International Energy Agency (IEA) te vragen om twee scenario's uit te werken voor klimaatopwarming onder de 1,5 graad, waarvan één scenario geen gebruik maakt van CCS.
- Aangezien het IEA reeds scenario's publiceert om de opwarming te beperken tot ruim onder de 2 graden (in lijn met het akkoord van Parijs) lijkt het niet nuttig om te vragen om extra scenario's voor 1,5 graden. De scenario's maken reeds gebruik van alle duurzame opties, inclusief CCS.
- Men vraagt naar de stand van zaken van de motie Dik-Faber (die het kabinet oproept om afspraken te maken met de financiële sector over hoe zij bijdragen aan het 1,5 graden scenario). U geeft aan dat deze afspraken onderdeel zijn van het concept-Klimaatakkoord.
- Men vraagt ook naar de stand van zaken van de motie Sneller (oproep voor eenduidige meetmethode van de klimaatimpact van financieringen). U geeft aan dat het nog te vroeg is om één meetmethode door te voeren omdat dit onderwerp nog in de kinderschoenen staat, maar dat u binnen het Klimaatakkoord afspraken maakt met de sector over harmonisatie en verbreding van de bestaande methodes.
- Tot slot zegt u toe om ook in diverse internationale gremia het belang van goede meetmethodes uit te dragen. Dit is staand EZK-beleid.
- De minister van Financiën is akkoord met deze beantwoording.

Ontvangen BBR

wat is dit voor
goedkoop
greenwashing - verkoop

777
110

De zelf een
en voorstel!!!

nrc.nl

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

ING en milieuorganisaties bepleiten klimaatrichtlijnen voor financiële sector

Klimaatakkoord Milieuorganisaties klaagden in 2017 over kredieten van ING aan 'fossiele' activiteiten. Nu zetten ze met de bank een stap om de klimaatdoelen van Parijs te halen.

✎ Erik van der Walle ⓘ 19 april 2019

⌚ Leestijd 1 minuut

Milieuorganisaties klaagden ING aan omdat die als Nederlandse bank de meeste leningen in de olie- en gasindustrie heeft uitstaan.

Foto Marco De Swart/ANP

ING en milieuorganisaties als Greenpeace en Oxfam Novib roepen de Nederlandse regering op het internationale energieagentschap IEA te vragen om scenario's die de opwarming van de aarde kunnen beperken tot 1,5 graden Celsius. Op basis daarvan kunnen onder andere banken dan klimaatbeleid voeren.

Dat is de uitkomst van een klacht die de milieuorganisaties hadden ingediend bij het Nederlandse contactpunt van de OESO, de organisatie van rijke, geïndustrialiseerde landen. De klacht werd in 2017 ontvankelijk verklaard, waarna de partijen met experts in gesprek gingen. Vrijdag publiceerde het landelijke contactpunt van de OESO, dat toeziet op internationale normen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, zijn uitspraak.

Eind 2017 besloot ING al de financiering van activiteiten met kolen in 2025 naar nul te brengen. Een jaar later maakte de bank bekend haar leningen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs te brengen.

Klimaatimpact

Het contactpunt van de OESO in Den Haag bevestigde vrijdag dat banken met concrete klimaatdoelstellingen moeten komen, die in lijn zijn met 'Parijs'. Het erkent dat banken voor een grote uitdaging staan om een geschikte manier te vinden waarop de klimaatimpact van hun kredieten kan worden gemeten.

Het contactpunt laat in het midden of ING de richtlijnen van de OESO heeft geschonden. Die bepalen onder meer dat bedrijven de consequenties van hun beleid voor het klimaat moeten publiceren. Een dergelijk oordeel over eventuele schendingen zou niet „nuttig” zijn voor het lopende overleg en

niet „passend” gezien de inspanningen die ING op dit vlak levert. De methode die de bank gebruikt om de klimaatgevolgen in kaart te brengen, noemt het contactpunt „innovatief”.

Kredietportefeuille

De klacht van de milieuorganisaties, waarbij ook BankTrack en Milieudefensie zijn betrokken, was destijds tegen ING gericht omdat die als Nederlandse bank de meeste leningen in de olie- en gasindustrie heeft uitstaan. De totale kredietportefeuille van ING is 600 miljard euro.

De milieuorganisaties tonen zich in een reactie „tevreden over de afgewogen uitspraak” van het contactpunt. Wel willen ze nog meer duidelijkheid over de manier waarop ING zijn kredieten nu in lijn brengt met de Parijse klimaatdoelstellingen. Campagneleider Kees Kodde van Greenpeace karakteriseert die aanpak van ING als „een *black box*”.

ING zegt „blij” te zijn met de uitspraak. De bank bevestigt de oproep aan het IEA om „zo snel mogelijk” met verschillende 1,5-gradenscenario's te komen. De huidige scenario's gaan nog uit van 2 graden opwarming, met een slagingskans van 50 procent. Daarbij wordt volgens Greenpeace ook een voorschot genomen op technieken die zich nog moeten bewijzen. Volgens Kodde hecht „de financiële sector ten onrechte grote waarde aan scenario's die zich rijk rekenen met omstreden technologieën zoals CO₂-opslag”.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 23 mei 2019 21:40
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: 5.1.2.e
Bijlagen: Gespreksnotitie 5.1.2.e bijdrage dKlimaat.docx

Beste 5.1.2.e

Bij deze gespreksannotatie vanuit de directie klimaat voor je gesprek met 5.1.2.e, morgenmiddag 16.30. Er wordt m.n. ingegaan op de stand van zaken rondom Duurzame Financiering. 5.1.2.e kan aanschuiven vanuit Klimaat.

Hartelijke groet,
5.1.2.e .

Memo: Gesprek met 5.1.2.e , Inbreng vanuit directie Klimaat.
Aanwezige Beleidsmedewerker: 5.1.2.e .

Mogelijke gesprekspunten

Hieronder worden de volgende mogelijke gesprekspunten kort toegelicht:

Buiten re kwijde

2. Borging van de afspraken van de financiële sector in het Klimaatakkoord
3. Uniforme meetmethode klimaateffecten investeringsportefeuille

Buiten re kwijde

- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

2. Borging toezegging klimaatakkoord: wat is de rol van het Rijk?

- Het commitment van de financiële sector in het Klimaatakkoord bevat drie onderdelen. De ondertekenaars zeggen toe dat ze:
 - 1) Voor 2022 een helder klimaatdoel incl. reductiedoelstelling voor de gehele portefeuille formuleren.
 - 2) Over de gehele portefeuille in kaart brengen wat de klimaateffecten zijn volgens een zelf te kiezen (doch wel zinnige) meetmethode, en
 - 3) Actief zullen samenwerken om meetmethodes te harmoniseren en resultaten onderling vergelijkbaar te maken.
- De onderhandeling over de borging van deze is in volle gang. 29 mei is naar verwachting het laatste overleg. De meeste financiële partijen willen niet tekenen tot er helderheid is over de wijze van borging.
- De sector houdt de borging het liefst in eigen beheer: men is bevreesd dat het Rijk zeer verregaande bepalingen in de borging wil opnemen die leiden tot grote uitvoeringslasten en mogelijke kwetsbaarheden voor toezicht van bijv. de AFM. Tegelijkertijd ziet men wel dat enige mate van onafhankelijke borging wel bijdraagt aan de maatschappelijke betrouwbaarheid, en voorkomt dat het commitment een papieren tijger wordt.
- Financiën en EZK hebben nauw overleg over de inzet vanuit het Rijk:
 - Einddoel is een publieke rapportage die instellingen onderling vergelijkbaar maakt en macro een beeld geeft of de sector "levert" conform commitment.
 - We hebben het besef dat er in de eerste jaren weinig betekenisvolle conclusies getrokken zullen kunnen worden. Maar alleen door jaarlijks het gesprek met instellingen te voeren, is harmonisatie en het krijgen van dieper inzicht mogelijk.
 - Data wordt onafhankelijk gemonitord op een voor de sector zo efficiënt mogelijke manier; bijv. doordat een gespecialiseerde derde partij de benodigde data verzamelt en analyseert. Daarboven kan dan een stuurgroep zitten van sector en ministeries.
 - Daarbij is de inzet van Fin dat de rapportages ook gecontroleerd moeten worden door een accountant. Dat is ons inziens nog te vroeg, dit is op zijn vroegs realiseerbaar wanneer er een uniforme meetmethode is.
- U kunt aangeven dat u een rol voor het rijk ziet in de onafhankelijke borging van de resultaten die partijen hebben geboekt, door bijvoorbeeld opdrachtgever te zijn van een bureau dat de benodigde gegevens ophaalt bij de sector. Daarnaast ligt er mogelijk een rol voor het Rijk bij standaardisatie van meetmethodes (zie ook volgend onderwerp). In beide gevallen ligt een trekkersrol bij het ministerie van Financiën, en kan EZK ondersteunen.

3. Uniforme meetmethode klimaateffecten

- Zoals hierboven benoemd wordt, is het een van de afspraken uit het Klimaatakkoord om de komende jaren over de gehele portefeuille van partijen de klimaateffecten in kaart te brengen.

Over de methode waarmee die klimaateffecten gemeten moeten worden bestaat echter nog geen overeenstemming.

- Op dit moment zijn de meetmethodes die klimaateffecten in kaart brengen nog beperkt ontwikkeld. Verbreiding van de methode en uniformering is noodzakelijk om de portefeuilles van investeerders goed vergelijkbaar te maken.
- Op 23 mei heeft een groep experts waaronder o.a. ABN Amro [5.1.2.e](#) gevraagd vanuit de overheid een standaard voor meetmethodes te zetten, maar dat wel bij voorkeur Europees te doen i.v.m. een level playing field. Er lijkt echter niet direct een concurrentienadeel te ontstaan voor partijen wanneer er een duidelijke nationale meetmethode wordt ingevoerd, zolang deze niet gepaard gaat met een bindende doelstelling.
- Een eerste stap naar een dergelijke methode kan zijn door een expert opdracht te geven om enkele van de meest effectieve methodes verder uit te werken zodat ze geschikt zijn voor de gehele sector, en eventueel in kaart te brengen welke blinde vlekken er nog zijn.
- U kunt aangeven dat u vanuit het Rijk graag expertonderzoek zou willen ondersteunen voor het uniformeren van methodes, het is nog te vroeg om één specifieke methode uit te roepen tot gouden standaard.

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: woensdag 29 mei 2019 11:20
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Bijeenkomst werkgroep commitment financiële sector
Bijlagen: Uitgangspunten voor de borging.docx; ATT00001.htm; Concept Monitoring commitment financiële sector.docx; ATT00002.htm; Agenda Borgingsoverleg Financiële commitment.docx; ATT00003.htm

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Tbv ons overleg zodirect de stukken voor de werkgroep borging financiering. Daarbij zou ik mn graag de tabel 'uitgangspunten' met jullie bespreken.

Groet,
5.1.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 28 mei 2019 om 15:35:36 CEST
Aan: "'Olphen, G van (Gerard)'" 5.1.2.e @apg.nl>, "5.1.2.e @ser.nl" 5.1.2.e @ser.nl>, "5.1.2.e @dnb.nl" 5.1.2.e @dnb.nl>, CM-RvB Kammers Amsterdam 5.1.2.e @apg.nl>, "5.1.2.e @aegonassetmanagement.com" 5.1.2.e @dufas.nl>, 5.1.2.e @rabobank 5.1.2.e @rabobank.nl>, "5.1.2.e @triodos.com" 5.1.2.e @triodos.com>, "5.1.2.e @minfin.nl" 5.1.2.e @asnbank.nl>, 5.1.2.e @nl.abnamro.com>, 5.1.2.e @bnpparibas.com>, "5.1.2.e @minfin.nl" 5.1.2.e @nvb.nl>, 5.1.2.e @ing.com>, 5.1.2.e @verzekeraars.nl>, 5.1.2.e @apg-am.nl>, 5.1.2.e @bpmt.nl" 5.1.2.e @bpmt.nl>, 5.1.2.e @mn.nl>, 5.1.2.e @mn.nl>, 5.1.2.e @metalektro.nl>, 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>, 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>, 5.1.2.e @pfzw.nl>, 5.1.2.e @nvb.nl" <5.1.2.e @nvb.nl>, 5.1.2.e @triodos.nl>, 5.1.2.e @triodos.com>, 5.1.2.e @mn.nl" 5.1.2.e @mn.nl>, 5.1.2.e @rabobank.nl" 5.1.2.e @rabobank.nl>, "5.1.2.e @triodos.com" 5.1.2.e @triodos.com>, "5.1.2.e @bpmt.nl" 5.1.2.e @bpmt.nl>, "5.1.2.e @nvb.nl" <5.1.2.e @nvb.nl>, "5.1.2.e @mn.nl" 5.1.2.e @mn.nl>, "5.1.2.e @mn.nl" <5.1.2.e @mn.nl>, "5.1.2.e @apg-am.nl" <5.1.2.e @apg-am.nl>
Kopie: 5.1.2.e @mn.nl>
Onderwerp: Bijeenkomst werkgroep commitment financiële sector

Beste allen ,

Vandaag is met grote meerderheid van stemmen de klimaatwet aangenomen in de kamer. Groot nieuws voor iedereen die werkt aan het tegengaan van klimaatverandering en voor iedereen die graag een heldere stip heeft op de horizon wanneer het gaat om beleid! Daar eindigt het feest niet, want wij zijn natuurlijk druk bezig met ons eigen steentje bijdragen.

Daarom bij deze de stukken voor ons werkoverleg m.b.t. borging van het financiële commitment binnen het KA. Dank voor jullie geduld; omdat er weinig reacties zijn gekomen op de tekst zelf maar er tegelijkertijd wel veel discussie was, duurde het wat langer om de uitgangspunten op een rij te zetten.

Bijgevoegd treffen jullie de conceptagenda, inclusief bespreekpunten, een overzicht van de uitgangspunten, en het conceptstuk van de koepels m.b.t. monitoring.

In het overzicht van de uitgangspunten is op basis van de schriftelijke discussie een poging gedaan om bespreekpunten in kaart te brengen, op dezelfde wijze als we dat zouden doen voor een kabinetsformatie. NB; dit document is op A3-formaat. Op basis hiervan kunnen we hopelijk messcherp vaststellen waar onze verschillen en overeenkomsten zitten. Mochten er onjuistheden of onvolkomenheden in dit overzicht zitten, dan kunnen we dit morgen aan het begin van de vergadering rechtzetten.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

PS. Praktische noot: helaas is er morgen geen diner bij de vergadering, als het een beetje mee zit wel een hartige snack in de vorm van een broodje kroket o.i.d.

Uitgangspunten voor de borging.

	Uitgangspunten NVB (mail 24-5)	Dufas (mail 24-05)	Uitgangspunten Rijk (mail Fin 22/05)	Tekst van de Koepels (21-05)	Match (volgens secretariaat)
Einddoel	Door in een rapportage de inspanningen en resultaten van de sector te combineren met (macro) knelpunten in de (financiering van de) transitie, hebben we vanaf de start een rapportage waarmee we kunnen bespreken hoe de financiële sector nog beter kan bijdragen aan de transitie....Banken willen nadrukkelijk hun portefeuilles in lijn met het 'well-below two degree goal' van Parijs brengen (een individuele CO2-reductie gezien vanuit de balans). Maar daarnaast is er ook een doorlopende rol en invloed via de klantrelatie (als financier, investeerder, project financier etc) om in te zetten op alignment van de klant alsmede ondersteuning van hun transitie		Einddoel is een publieke rapportage die instellingen onderling vergelijkbaar maakt en macro een beeld geeft of de sector "levert" conform commitment.	Het commitment financiële sector drukt uit dat de financiële instellingen nadrukkelijk willen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en in het bijzonder Nederland. Daarbij is het belangrijk te onderkennen dat de individuele bijdrage van instellingen niet beperkt is tot Nederland, en dat is het vraagstuk van klimaat ook niet. Helder voor ogen bij ieder van de ondertekenaars staat dat zij zich gaan inspannen waar hun kracht het grootst is	Grotendeels
Ontwikkeling in het meten	Het idee dat je vanaf de start financiële instellingen zinvol kunt gaan vergelijken ... kan ons inziens pas volgen als er ook echt informatie voorhanden komt. Verwacht moet ook worden dat er meerdere methodes naast elkaar zullen gaan bestaan, simpelweg omdat zinvolle meetresultaten op basis van indicatoren waarop gestuurd kan worden, per asset class verschillen. Het vergelijkingskader zal ons inziens dus geleidelijk gaan ontstaan in komende jaren en waar banken invloed hebben streven ze het verbinden van methodes na. Het staat ons natuurlijk niet in de weg om te bezien of we bv. een roadmap kunnen uitwerken hoe we dit zien.	Zoals ook door anderen wordt aangegeven zullen we de komende periode/jaren beter zicht kunnen krijgen op de beste vorm van feedback, gestoeld op (internationaal gezamenlijke) richtlijnen. Het ligt overigens in de lijn der verwachtingen dat ook toezichthouders hun vereisten en maatstaven de komende jaren scherper gaan formuleren.	We hebben het besef dat er in de eerste jaren weinig betekenisvolle conclusies getrokken zullen kunnen worden. Maar alleen door jaarlijks het gesprek met instellingen te voeren, is harmonisatie en het krijgen van dieper inzicht mogelijk	Mocht overigens bij de samenvoeging blijken dat een financiële instelling voor het realiseren van een robuuste nationale rapportage te weinig informatie heeft gepubliceerd dan zal de onafhankelijke deskundige een instelling benaderen met het verzoek de rapportage nader te duiden of uit te breiden ¹ . De financiële instellingen zullen in de door hun gekozen communicatiemiddelen (jaarverslag, website, etc.) duidelijk, bijvoorbeeld in een aparte paragraaf, rapporteren, over het commitment en de voor de deskundige relevante informatie zoals een toelichting op de realisatie van de reductiedoelstelling (welke acties hebben geleid tot een reductie), de meetmethode en de voortgang van de afspraken. Daarnaast geeft de instelling aan wat de effecten van methodologische aspecten in het afgelopen jaar op de gegevens waren. Ook wordt een toelichting gegeven op de stappen die men heeft gezet ten aanzien van verfijning of verbreding van de gekozen methode en het vergelijkbaar maken van de resultaten.	Ja
Opdrachtgeversgroep	Wat ons betreft graag met actieve rollen van ministeries, planbureaus, CBS (als deskundige, opdrachtgever, klankbord, dataleverancier) in een 'agile' aanpak: jaarlijks richten en verbeteren van de rapportage aan de hand van beschikbare informatie en nieuwe inzichten.		Een stuurgroep bestaande uit sector en ministeries bespreekt de resultaten van de gespecialiseerde partij. De stuurgroep is opdrachtgever aan de gespecialiseerde partij. In de stuurgroep wordt ruimte geboden om ervaringen te delen, en input te leveren aan het rapport en aan de monitoringscommissie. De stuurgroep wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de financiële sector in de Klimaatcommissie (<i>noot van secretariaat, inmiddels is er geen klimaatcommissie meer</i>)	De vier vertegenwoordigers van de financiële sector (NVB, DUFAS, Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars) willen als (mede) opdrachtgever van deze rapportage optreden. Een samenwerking hierin met bijvoorbeeld het ministerie van Financiën, Invest-NL en planbureaus behoort tot de mogelijkheden. Wij werken dit graag in de zomer met het ministerie van Financiën en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nader uit. (blz 1 onderaan)	Grotendeels
Rapportage		Wij zijn wat beducht voor een te scherp onderscheid tussen "ondertekenaars" en "niet-ondertekenaars", daar is het doel niet mee gediend. Het zou bijvoorbeeld tot negatieve "framing" van kleinere of op dit moment minder geavanceerde (niet op duurzaamheid gerichte niche spelers) binnen de gehele financiële sector kunnen leiden, terwijl je juist een positieve stimulans	Individuele instellingen leveren hun gegevens aan bij een nog aan te wijzen gespecialiseerde derde partij. Deze partij heeft een gesprek met de instellingen over de data, aggregereert en voert een feitelijke analyse uit	Wij voorzien gezamenlijk één of meerdere deskundigen aan te wijzen ² die de openbare informatie van de (relevante) financiële instellingen ophaalt, samenvoegt en verrijkt met een (expert, macro) analyse op de verschillende aspecten van het commitment. Bij het samenvoegen geeft de deskundige op geaggregeerd niveau onder meer inzicht in: de ontwikkeling in en kwaliteit van de gepubliceerde informatie over het CO2-gehalte van relevante	Mogelijk

¹ Het aansluiten bij door instellingen gepubliceerde publieke informatie volgt nadrukkelijk de ontwikkeling en toepassing van meetmethodes bij instellingen. Als er meer informatie komt bij instellingen zal natuurlijk bezien worden hoe die te gaan betrekken. Bij aanvang van het commitment is die informatie er nog beperkt.

² De kosten voor deze deskundige worden voorzien te worden betaald door de vier vertegenwoordigers van de sector, e.e.a. natuurlijk nader te bepalen bij de uitwerking in de zomer.

		voor alle financiële partijen wilt zijn door een voortrekkersrol te vervullen.		financieringen en beleggingen door financiële instellingen ³ ; - de ontwikkeling in het vergelijkbaar maken van resultaten van de meting en de verbetering en verdieping van meetmethodes; - de geboekte voortgang van de actieplannen inclusief reductiedoelstellingen op sectorniveau;	
Welke data wordt opgenomen in de rapportage? ⁴		Zelf gaan wij graag uit van een aanlevering door de leden aan de branche organisaties.	In principe uitgaan van goed uitvraagformat. Als dat niet meteen mogelijk is, in ieder geval snel naar toewerken, dat helpt bij standaardisatie. Daarbij uiteraard zo veel mogelijk aansluiten bij bestaande beschikbare openbare data.	In principe uitgaan van data die reeds beschikbaar is, en dan in opvolgende jaren waar nodig witte vlekken opvullen.	Mogelijk
Onderlinge dialoog en harmonisatie		Wij denken hierbij niet dat onderlinge vergelijkbaarheid een doel op zichzelf is. (Binnen onze eigen branche verwachten we overigens dat er vanuit verschillende kanten gestreefd gaat worden naar vergelijkbaarheid (rating agencies bijvoorbeeld), maar dat zal een in eerste instantie een vergelijking zijn van beleggingsaanpakken/diensten/producten in relatie tot de aard en grootte van de specifieke financiële partij, en niet van onderliggende aanbieders/partijen met elkaar binnen het geheel van alle financiële dienstverleners).	De sector heeft ruimte om belemmeringen aan te kaarten richting rijksoverheid en andere tafels. Binnen overzienbare tijd toewerken naar vergelijkbaarheid van de rapportages.		grotendeels <i>(noot sec: volgens mij bleek wens tot structureel overleg uit gesprekken, en niet zo zeer uit mails, dus voorzichtig met 'ja'beantwoord).</i>
Onafhankelijkheid		Het lijkt ons goed om gezamenlijk één of meerdere deskundigen aan te wijzen die (onder meer), een analyse geeft van de verschillende aspecten van het commitment. Idealiter zouden dergelijke deskundige(n) de materie tevens vanuit een internationaal perspectief kunnen bezien	Een expert(s) geeft een soort externe review over de stand van het commitment. Deze bepaalt zelf waar ze de accenten legt, maar te denken valt aan conclusies over de voortgang, het ambitieniveau, methodologische uitdagingen, etc; Individuele rapportages aangehecht aan reguliere rapportagemomenten worden meegenomen in de reguliere accountantscontrole;	Wij kiezen nadrukkelijk voor een deskundige en betrokkenheid van overheid in de uitwerking om daarmee overtuigend ons commitment te dragen	Mogelijk
Hebben we het over klimaatdoelstellingen of reductiedoelstellingen?	Bij het spreken over reductiedoelstellingen is het zo dat de echte reductieresultaten bij eindgebruikers gerealiseerd worden, financiële instellingen zijn in nationale rekeningen over uitstoot intermediair; methodologisch hebben banken dus een betrokkenheid bij het resultaat van eindgebruikers!			Het commitment verwoordt de verplichtingen voor financiële instellingen, in de kern betreft dit: <i>een inspanningsverplichting ten aanzien van de financiering van de energietransitie, het meten van het CO2 gehalte van relevante financieringen en beleggingen, het stimuleren van ontwikkeling en toepassen van meetmethodes én het formuleren van actieplannen inclusief reductiedoelstellingen uiterlijk in 2022.</i> (blz 1 midden)	Nee
Vervolgstap		Ook de scoping is een punt wat in de vervolgfase verder uitgewerkt zou kunnen worden.	Van de zomer uitwerken van exacte format, en dan in de herfst echt aan de slag	Van de zomer uitwerken van opdrachtgeversoverleg, en dan in de herfst echt aan de slag	Mogelijk

³ Inherent aan de opkomst van nieuwe meetmethodes is dat zal moeten blijken hoe dergelijke methodes zich tot elkaar verhouden. In de opdracht ligt besloten dat de deskundige resultaten uit verschillende methodes voor zover mogelijk bij elkaar brengt in een totaalbeeld. Het vraagstuk van vergelijkbaarheid van methodes wordt door deelnemers bij verschillende initiatieven van meetmethodes nadrukkelijk ingebracht.

⁴ Tekst gebaseerd op telefonisch overleg, niet op mailwisseling.

Borgingsoverleg Financiële commitment:

18.15-20.15

Het ministerie van EZK, Bezuidenhoutse weg 73 te Den Haag, zaal 31 de Wadden/Weerribben.

Neem SVP uw identiteitsbewijs mee

Agenda

1. Opening
2. Besprekpunten (Bijlage: uitgangspunten voor borging)
 - a. Einddoel
Secr: Lijkt op overeenstemming. Sector draagt bij aan 'Parijs' en rapporteert over stand van zaken. Zie bijlage
 - b. Ontwikkeling in meten
Secr: Overeenstemming (obv schriftelijke inbreng)
 - c. Opdrachtgeversgroep
Secr: Overeenstemming m.b.t. deelname van koepels en Rijk. Vraag: ook overeenstemming over deelname van evt. andere deelnemers?
 - d. Rapportage
Besprekpunt: Gaan we in de eerste instantie uit van reeds bestaande data? En wordt die dan geoogst door de opdrachtnemer? Of gaan de instellingen deze data aanleveren?
 - e. Welke data wordt opgenomen in de rapportage?
Besprekpunt: Starten we met een gezamenlijk ontwikkeld "uitvraagformat" of baseren we ons in eerste jaar op bestaande data in jaarverslagen? Is daar een tegenstelling?
 - f. Onderlinge dialoog en harmonisatie
Overeenstemming
 - g. Onafhankelijkheid
Besprekpunt: Iedereen lijkt fan van onafhankelijkheid door goede opdrachtnemer uit te zoeken, wat is er verder voor nodig om dit te borgen of is die afspraak voldoende?
3. Tekst (bijlage Monitoring tekst door koepels)
 - Doet deze tekst voldoende recht (met inachtneming van eventuele veranderingen n.a.v. punt 2) aan de intenties van alle deelnemers?
 - Willen we deze tekst als bijlage bij commitment voegen?
4. Vervolgstappen:
 - Stand van zaken eventuele ondertekening 25 juni
5. Afsluiting.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 30 mei 2019 12:02
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Witte rook: Overeenstemming Financiële commitment in KA inclusief borging

Beste 5.1.2.e, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

Bij deze stuur ik jullie op verzoek van 5.1.2.e een korte update over het Commitment van de financiële sector in het klimaatakkoord:

- Sinds gisteravond is er overeenstemming over alle onderdelen van het commitment, inclusief de borging. Dat laatste was een hele kluif en zijn we de afgelopen maanden over in onderhandeling geweest. In tegenstelling tot de andere sectoren is borging voor financiële instellingen geen sluitstuk, maar raakt het de kern van hun activiteiten, en van de beloftes die ze in het commitment doen.
- Het commitment zelf bevat de volgende onderdelen:
 1. Alle ondertekenaars zullen voor 2022 een klimaatdoel stellen en roadmap publiceren die hun gehele portefeuille in lijn met de afspraken in Parijs brengt.
 2. Vanaf 2020 rapporteren de deelnemers over de klimaateffecten over al hun relevante financieringen en beleggingen volgens een meetmethode die de instelling zelf kiest
 3. Alle deelnemers werken aan harmonisatie en vergelijkbaarheid van de gekozen meetmethodes.
- Uitdagingen die in januari nog openstonden waren o.a.;
 - Hoe waarborg je de onafhankelijkheid en daarmee de geloofwaardigheid van de rapportages?
 - Hoe ga je om met de assetclasses waar nu nog geen meetmethode voor bestaat?
 - Hoeveel inspanning wordt er van de financiële sector verwacht om aan onderlinge harmonisatie en vergelijkbaarheid te werken?
 - Hoe houden we de administratieve lasten beperkt?

Ieder van deze uitdagingen was potentieel een breekpunt voor hetzij het Rijk, hetzij de grote pensioenfondsen of de Nederlandse Vereniging van Banken.
- Deze uitdagingen zijn nu geadresseerd naar tevredenheid van alle betrokkenen:
 - De rapportage over voortgang van het commitment wordt opgesteld door een onafhankelijk onderzoeksbureau met voldoende gezag en expertise.
 - De koepels (Nederlandse vereniging van Banken, Pensioenfederatie, Vereniging van Verzekeraars, mogelijk Dufas) en het Rijk (minFin en minEZK) zijn opdrachtgever. De ministeries houden expliciet de ruimte om zowel intern als extern aan te geven wanneer de ambities in hun ogen niet waargemaakt worden.
 - We gebruiken een ingroei-model; Dit terrein is sterk in beweging en het is niet mogelijk om vanaf dag 1 over alle assetclasses vergelijkbaar te rapporteren.
- Volgende stap in het proces is de ondertekening; De minister van Financiën heeft aangegeven hier graag tijd voor vrij te maken in de agenda, dit tekenmoment zal waarschijnlijk begin juli zijn.

Het vernieuwde van dit commitment zit in de brede ondertekening (vrijwel de gehele financiële sector tekent, in eerdere afspraken waren het vaak alleen de banken, of alleen de pensioenfondsen, etc), in de schaal (Het gaat om doelen en meten over vrijwel de gehele portefeuille)

Met name de samenwerking tussen de verschillende subsectoren onderling en met het ministerie van Fin en EZK werd door de betrokkenen als constructief en vernieuwend ervaren. Deze samenwerking wordt voortgezet door o.a. in gesprek te blijven over de data-uitvraag en verdere harmonisatie van meetmethodes.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

.....
Directoraat-Generaal Klimaat & Energie – Directie Klimaat

Ministerie for Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

PO Box 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T +31 (0)6 5.1.2.e

5.1.2.e [@minez.nl](mailto:5.1.2.e@minez.nl)

Think before you print.

TER INFORMATIE

5.1.2.e

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Klimaat

Auteur

5.1.2.e

T 070 5.1.2.e

5.1.2.e

@minezk.nl

Datum

26 juni 2019

Kenmerk

DGKE-K / 19155740

Bhm: 19155786

Bijlage(n)

1

nota

Ondertekening commitment financiële sector in
Klimaatakkoord door minFin

Parafenroute

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

BBR

5.1.2.e

Aanleiding

Op woensdag 10 juli om 13.45 wordt het commitment van de financiële sector binnen het Klimaatakkoord door de betreffende deelnemers ondertekend, in bijzijn van de minister van Financiën. U heeft eerder aangegeven dit PR-moment aan uw collega van Financiën te willen laten.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- Het commitment van de financiële sector bestaat uit 3 onderdelen:
 - Alle deelnemers stellen uiterlijk in 2022 een klimaatdoel, inclusief een CO₂-reductie doel over hun *gehele* portefeuille
 - Daartoe gaat men voor alle relevante financieringen en beleggingen de netto CO₂-uitstoot in kaart brengen, volgens een methode die men zelf kiest.
 - De sector werkt samen om deze methodes te harmoniseren, zodat de resultaten onderling vergelijkbaar worden.
- Dit commitment is uniek in Europa, vanwege
 - de breedte: vrijwel de gehele sector ondertekent, op enkele kleinere verzekeraars en pensioenfondsen, en buitenlandse vermogensbeheerders na, en
 - de diepte: het betreft hier de klimaateffecten niet alleen van de eigen bedrijfsvoering, maar juist uitdrukkelijk ook alle relevante financieringen en beleggingen in binnen- en buitenland.
- Dit commitment is een initiatief vanuit de sector zelf. EZK heeft actief gefaciliteerd in het onderhandelingsproces, maar hoeft verder geen tegenprestatie te geven. De uitvoering wordt na de zomer begeleid vanuit DNB en Financiën, met ondersteuning van EZK vanwege de expertise op het gebied van het meten van klimaateffecten.

Ontvangen BBR

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Klimaat

- Bij de ondertekening zal het grootste deel van de ondertekenaars op niveau vertegenwoordigd zijn, onder andere Gerard van Olphen (Voorzitter van de RvB van APG, en voorzitter van de taakgroep Financiering), Kees van Dijkhuizen (ABN Amro) en Wiebe Draijer (Rabobank) staan paraat.

Kenmerk
DGKE-K / 19155740

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiertoe verbinden de ondertekenende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

- a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.
- b. De partijen ondernemen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.
- c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financieringen van CO₂-reducerende projecten.
- d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het welslagen van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af te stemmen, en om mogelijke knelpunten te signaleren en op te lossen. Waar nuttig en nodig zal deze functie in samenwerking met Invest-NL worden verankerd in een portaal, waardoor de mogelijkheden voor optimalisatie van cross-sectorale financiering verder worden vergroot. De energietransitie stelt financiële partijen voor de uitdaging om op een beheerste en bestendige wijze hun rol te vervullen. Klimaatbeleid en ontwikkelingen in CO₂-neutrale technologieën kunnen leiden tot snelle veranderingen. Partijen moeten hierop anticiperen,

zowel op hiermee verbonden kansen als op bedreigingen. Voor financiële partijen kan dat aanleiding zijn om het gesprek aan te gaan met bedrijven en andere klanten met als doel de CO2-uitstoot te verlagen.

Centraal in het commitment is dat iedere partij zich primair zal richten op de activiteiten die het meest direct in de eigen invloedssfeer liggen, die passen bij de financiële risico-rendement doelstelling en die aansluiten op de rol van de desbetreffende partij in de financiële keten. Bijvoorbeeld bij vermogensbeheer beslissen de betrokken klanten uiteindelijk zelf hoe hun geld wordt belegd.

De koepelorganisaties ondersteunen dit commitment, coördineren de inzet van hun achterban, en spelen een actieve rol bij het jaarlijks overleg over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Bij de uitvoering van dit commitment wordt aansluiting gezocht bij de (internationale) ontwikkelingen en standaarden op dit gebied (zoals opgenomen in de bijlage). Het Platform voor Duurzame Financiering biedt de betrokken financiële partijen een platform om onderling kennis en ervaringen te delen, zowel op het gebied van financiering van verduurzamingsprojecten als het meten van de CO2-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen. Het platform organiseert samen met de vier financiële koepels (NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en Dufas) werkconferenties over het meten en sturen op klimaatimpact. Door best practices uit te wisselen kunnen koplopers binnen de financiële sector andere financiële partijen – die bijvoorbeeld door hun kleinere omvang minder capaciteit hebben om zelf vernieuwingen te initiëren – behulpzaam zijn bij het formuleren van een bij de instelling passende ambitie en bij het ontwikkelen van een aanpak om aan die ambitie effectief invulling te geven.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 27 juni 2019 10:24
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: ondertekening commitment financiële sector, aanwezigheid vanuit EZK
Bijlagen: DOMUS-19155786-
Bhm_Ondertekening_commitment_financiele_sector_in_Klimaatakkoord_do
or_minFin.ZZZ.DRF

Beste 5.1.2.e

Op 10 juli van 13.30-14.30 ondertekent de financiële sector in bijzijn van de minister van Financiën haar commitment als onderdeel van het klimaatakkoord. (bijgevoegd ook de nota die je hier gisteren over hebt langs zien komen). De verwachte gastenlijst betreft o.a. Wiebe Draaier, Gerard van Olphen en Kees Dijkhuizen. Onze eigen minister heeft eerder aangegeven dat hij dit aan zijn collega overlaat en er zelf niet bij hoeft te zijn.

Omdat EZK essentieel is geweest bij de totstandkoming van dit akkoord en we het coördinerend departement zijn, lijkt het me goed wanneer er wel een vertegenwoordiging op niveau vanuit ons aanwezig is, bijvoorbeeld doordat jijzelf of 5.1.2.e de bijeenkomst opent.

Hoe zie jij dit?

Hartelijke groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 27 juni 2019 12:19
Aan: 'Olphen, G van (Gerard)'; 5.1.2.e @ser.nl'; 5.1.2.e @dnb.nl';
 'CM-RvB Kamers Amsterdam'; 5.1.2.e
 @rabobank.nl'; 5.1.2.e @triodos.com'; 5.1.2.e
 @bpmt.nl';
 5.1.2.e
 @nvv.nl'; 5.1.2.e
 @mn.nl'; 5.1.2.e @rabobank.nl';
 5.1.2.e @triodos.com'; 5.1.2.e @bpmt.nl'; 5.1.2.e @nvv.nl';
 5.1.2.e @mn.nl'; 5.1.2.e
 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Definitieve versie Financiële commitment in het KA: Borging, Q&A, en
 commitment zelf.
Bijlagen: Commitment Financiële sector inc bijlages.pdf

Beste Allen,

Bij deze, op 27 juli 2019 om 12.18, kan ik het goede bericht met jullie delen dat er een definitieve versie van het commitment van de financiële sector binnen het klimaatakkoord ligt. Felicitaties aan ons allen!

Er zijn geen wijzigingen ten opzichte van de vorige versie, behalve dat op verzoek van de pensioenfondsen het woord 'kleinere' is geschrapt wanneer we spraken over (kleinere) posten zoals derivaten. Een korte check wees uit dat dit voorstel op steun kon rekenen of geen halszaak was, dus ik heb dit overgenomen.

Met deze heugelijke mijlpaal bereikt, kunnen we ons nu richten op de ondertekening. Deze is vastgesteld op 10 juli om 13.30 in aanwezigheid van de minister van Financiën, in den Haag.

In principe is het commitment onder embargo tot de zeer waarschijnlijke publicatie van het Klimaatakkoord morgenmiddag. Daarbij wil ik de koepels wel al van harte uitnodigen om deze definitieve versie het commitment onder de beoogde ondertekenaars te verspreiden, en hen te vragen om tijd te reserveren voor de ondertekening. De uitnodiging is in principe op bestuursniveau, bij afwijking graag contact.

Communicatie over de ondertekening, persmoment etc kunnen jullie rechtstreeks met je eigen koepel opnemen. Zij weten vervolgens mij wel weer te vinden. SVP GEEN COMMUNICATIE of verspreiding voor de 10^e. Laten we dat persmoment gewicht geven.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 20 juni 2019 17:18
Aan: 'Olphen, G van (Gerard)'; 5.1.2.e @apg.nl'; 5.1.2.e @ser.nl';
 5.1.2.e @ser.nl'; 5.1.2.e @dnb.nl'; 5.1.2.e @dnb.nl'; 'CM-RvB Kamers Amsterdam'; 5.1.2.e
 @apg.nl'; 5.1.2.e
 @aegonassetmanagement.com'; 5.1.2.e @dufas.nl';

5.1.2.e @rabobank.nl' <5.1.2.e @rabobank.nl>; 5.1.2.e @triodos.com'
5.1.2.e @triodos.com>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@asnbank.nl>; 5.1.2.e @nl.abnamro.com>; 5.1.2.e
@bnpparibas.com>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e
@ing.com>; 5.1.2.e @verzekeraars.nl>; 5.1.2.e
@apg-am.nl>; 5.1.2.e @bpmt.nl' 5.1.2.e @bpmt.nl>; 5.1.2.e @mn.nl>;
5.1.2.e p@mn.nl>; 5.1.2.e @metalektro.nl>;
5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>;
5.1.2.e @pfzw.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl' <5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e
@triodos.nl>; 5.1.2.e @triodos.com>; 5.1.2.e @mn.nl'
5.1.2.e @mn.nl>; 5.1.2.e @rabobank.nl' 5.1.2.e @rabobank.nl>;
5.1.2.e @triodos.com' 5.1.2.e @triodos.com>; 5.1.2.e @bpmt.nl'
<5.1.2.e @bpmt.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl' <5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e @mn.nl'
5.1.2.e @mn.nl>; 5.1.2.e @apg-am.nl>
CC 5.1.2.e @mn.nl>

Onderwerp: RE: Financiële commitment in het KA: Borging, Q&A, en commitment zelf.

Beste Allen,

Met dank aan al jullie inbreng, hierbij de teksten van het commitment, de QenA, en de borging met alle inhoudelijke puntjes op de i. Hiermee hebben we naar ik hoop een versie die recht doet aan de inzet van alle betrokkenen. Jullie ontvangen zowel een schone versie als een versie met alle wijzigingen zichtbaar t.o.v. de vorige versie, voor het leesgemak.

Willen jullie mij uiterlijk 27 juni 10.00 laten weten of jullie je achter deze tekst kunnen scharen?

Ik kan het me bijna niet voorstellen, maar mocht deze tekst nog aanleiding geven tot opmerkingen, wacht dan vooral niet op die dag en laat het zsm weten.

Ik zal op 27 juni nog een schoonheidscheck doen op layout en spelling, en dan hebben wij met een buitengewoon goed gevoel voor timing op de dag dat het klimaatakkoord waarschijnlijk uitkomt, onze QenA en borgingsafspraken gereed.

Over de ondertekening: Zoals aangegeven zijn de communicatie-experts van ons aller organisaties twee mogelijke tekenmomenten aan het uitwerken, één voor 12 juli en één na afloop van het reces. Vanuit het secretariaat gaan we na hoe het daar mee staat, en dat laten we jullie weten.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 5 juni 2019 16:21

Aan: 5.1.2.e @apg.nl>; 5.1.2.e @ser.nl'

5.1.2.e @ser.nl>; 5.1.2.e @dnb.nl' 5.1.2.e @dnb.nl>; 'CM-RvB Kamers Amsterdam' 5.1.2.e

@apg.nl>; 5.1.2.e

@aegonassetmanagement.com>; 5.1.2.e @dufas.nl>;

5.1.2.e @rabobank.nl' 5.1.2.e @rabobank.nl>; 5.1.2.e @triodos.com'

5.1.2.e @triodos.com>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @asnbank.nl>; 5.1.2.e @nl.abnamro.com>; 5.1.2.e
@bnpparibas.com>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e
@ing.com>; 5.1.2.e @verzekeraars.nl>; 5.1.2.e
@apg-am.nl>; 5.1.2.e @bpmt.nl' 5.1.2.e @bpmt.nl>; 5.1.2.e @mn.nl>;
5.1.2.e @mn.nl>; 5.1.2.e ringa@metalektro.nl>;
5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>;
5.1.2.e @pfzw.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl' <5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e
@triodos.nl>; 5.1.2.e @triodos 5.1.2.e @mn.nl'
5.1.2.e @mn.nl>; 5.1.2.e @rabobank.nl 5.1.2.e @rabobank.nl>;
5.1.2.e @triodos.com' 5.1.2.e @triodos.com>; 5.1.2.e @bpmt.nl'
<5.1.2.e @bpmt.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl' <5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e @mn.nl'
5.1.2.e @mn.nl>; 5.1.2.e @apg-am.nl>
CC: 5.1.2.e @mn.nl>

Onderwerp: Financiële commitment in het KA: Borging, Q&A, en commitment zelf.

Beste Allen,

Veel dank voor de zeer constructieve werksessie van woensdag 29 mei!

Hierbij de puntje op de i; de borgingstekst die we als secretariaat waar nodig hebben aangepast in lijn met de uitkomsten van 29 mei, en de QenA met de suggesties die jullie nog aan hebben gedragen, beiden met wijzigingen t.o.v. vorige versie zichtbaar.

Voor de volledigheid heb ik ook het originele commitment toegevoegd (Dit is de versie van 21 december zoals ook opgenomen in het 'voorstel tot een klimaatakkoord', en een schone versie van alle documenten die wat makkelijker leest.

Willen jullie eventuele reacties uiterlijk 13 juni aan ons meegeven?

Mochten er zaken in de tekst staan die je niet herkent n.a.v. de besprekingen, aarzel dan niet om contact op te nemen met het secretariaat!

Hartelijke groet, ook namens 5.1.2.e en 5.1.2.e
5.1.2.e

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiertoe verbinden de ondertekenende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

- a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.
- b. De partijen ondernemen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.
- c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financiering van CO₂-reducerende projecten.
- d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het welslagen van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af

te stemmen, en om mogelijke knelpunten te signaleren en op te lossen. Waar nuttig en nodig zal deze functie in samenwerking met Invest-NL worden verankerd in een portaal, waardoor de mogelijkheden voor optimalisatie van cross-sectorale financiering verder worden vergroot. De energietransitie stelt financiële partijen voor de uitdaging om op een beheerste en bestendige wijze hun rol te vervullen. Klimaatbeleid en ontwikkelingen in CO2-neutrale technologieën kunnen leiden tot snelle veranderingen. Partijen moeten hierop anticiperen, zowel op hiermee verbonden kansen als op bedreigingen. Voor financiële partijen kan dat aanleiding zijn om het gesprek aan te gaan met bedrijven en andere klanten met als doel de CO2-uitstoot te verlagen.

Centraal in het commitment is dat iedere partij zich primair zal richten op de activiteiten die het meest direct in de eigen invloedssfeer liggen, die passen bij de financiële risico-rendement doelstelling en die aansluiten op de rol van de desbetreffende partij in de financiële keten. Bijvoorbeeld bij vermogensbeheer beslissen de betrokken klanten uiteindelijk zelf hoe hun geld wordt belegd.

De koepelorganisaties ondersteunen dit commitment, coördineren de inzet van hun achterban, en spelen een actieve rol bij het jaarlijks overleg over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Bij de uitvoering van dit commitment wordt aansluiting gezocht bij de (internationale) ontwikkelingen en standaarden op dit gebied (zoals opgenomen in de bijlage). Het Platform voor Duurzame Financiering biedt de betrokken financiële partijen een platform om onderling kennis en ervaringen te delen, zowel op het gebied van financiering van verduurzamingsprojecten als het meten van de CO2-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen. Het platform organiseert samen met de vier financiële koepels (NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en Dufas) werkconferenties over het meten en sturen op klimaatimpact. Door best practices uit te wisselen kunnen koplopers binnen de financiële sector andere financiële partijen – die bijvoorbeeld door hun kleinere omvang minder capaciteit hebben om zelf vernieuwingen te initiëren – behulpzaam zijn bij het formuleren van een bij de instelling passende ambitie en bij het ontwikkelen van een aanpak om aan die ambitie effectief invulling te geven.

Bijlage 1: Q&A

Q: Waarom dit commitment?

A: Financiële instellingen willen een bijdrage leveren aan de strijd tegen klimaatverandering en aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. De ondertekenaars laten graag zien dat zij hier werk van maken, en ook hoe zij dit doen. Daarom zullen zij (reductie)doelstellingen voor hun relevante financieringen en beleggingen opstellen en vervolgens jaarlijks over de voortgang gaan rapporteren.

Q: Wat wordt bedoeld met ‘relevante financieringen en beleggingen’?

A: De ondertekenaars van dit commitment gaan voor het overgrote deel van hun financieringen en beleggingen in kaart brengen wat de klimaatimpact is. Met ‘relevant’ wordt bedoeld op de kernactiviteiten van een financiële instelling, waarvan verwacht kan worden dat zij impact hebben op klimaatverandering. Hierbij kiezen de instellingen voor een ingroeimodel. Op dit moment is het namelijk nog niet mogelijk om voor alle posten op de balans de klimaateffecten te meten. Daarom blijft het noodzakelijk om te werken aan de verdere ontwikkeling van de methodes en het verzamelen van goede data. Door verbetering van de methodes zullen in de komende jaren voor een steeds groter deel van de portefeuille de klimaateffecten in kaart gebracht kunnen worden. Daarbij ligt het voor de hand voorrang te geven aan de grotere posten waarvan de verwachting is dat deze een belangrijke impact hebben op klimaatverandering. Instellingen bepalen zelf over welke relevante activiteiten zij bij voorrang rapporteren, en zij leggen hun keuzes ook uit.

Q: Waarom zit er geen lijst van ‘relevante financieringen en beleggingen’ bij het commitment?

A: Omdat financiële instellingen veel verschillende zaken, en in verschillende verhoudingen, op hun balans hebben staan. Een financiële instelling bijvoorbeeld die veel woninghypotheken verstrekt, maar nauwelijks actief is in zakelijke kredietverlening, wil zich mogelijk – in het kader van het ingroeimodel – in eerste instantie op die hypotheken concentreren. Een andere instelling zou prioriteit kunnen geven aan een kleinere portefeuille met heel hoge klimaatimpact, bijvoorbeeld als een bank een klein aantal fabrieken met hoog energieverbruik financiert of als een belegger aandelen heeft in een zeer vervuilende industrie. De bedoeling is dat alle financiële instellingen toewerken naar een zo volledig mogelijk beeld van hun klimaatimpact. De kosten en inspanningen die nodig zijn voor de meting van de klimaateffecten dienen wel in verhouding te staan tot de inzichten die hiermee worden verkregen.

Q: Welke posten zouden buiten de ‘relevante financieringen en beleggingen’ kunnen vallen?

A: Voor sommige posten met naar verwachting beperkt klimaateffect op de balans kan het – als er niet al een methode voorhanden is – buitenproportioneel veel inspanning kosten om de klimaateffecten goed in kaart te brengen. Een voorbeeld zijn derivaten bij pensioenfondsen. Derivaten vormen bij de ondertekenende pensioenfondsen een beperkt deel van hun beleggingen en de ruimte van een pensioenfonds om te sturen op de klimaatimpact bij een derivaat is, doordat het een afgeleid financieel product is, zeer beperkt. In dergelijke gevallen kan een instelling ervoor kiezen om een dergelijke post buiten beschouwing te laten.

Q: Hoe gaan financiële instellingen meten? Gebruiken ze daarvoor dezelfde methode?

A: Idealiter worden er wereldwijde standaarden gehanteerd. Deze zijn echter nog in ontwikkeling; Nederland heeft daarin een leidende positie. Geleidelijk aan zal uitkristalliseren welke meetmethode(n) de standaard wordt/worden.

Op dit moment zijn er verschillende meetmethodes beschikbaar. Sommige methodes zijn geschikter voor bepaalde delen van de balans dan andere. Instellingen bepalen zelf welke methodes zij voor welke delen van de balans gebruiken en leggen dat ook uit. Nederlandse financiële instellingen streven naar harmonisatie en vergelijkbaarheid van methodes. In dat kader organiseren de vier financiële brancheverenigingen onder andere tweemaal per jaar een conferentie over (het meten van) klimaatimpact.

Q: Wat hebben financiële instellingen tot nu toe gedaan om inzicht te krijgen (en te geven) in de impact van hun beleggingen op het klimaat?

A: Nederlandse financiële instellingen hebben het voortouw genomen en zetten zich al enige jaren in voor de ontwikkeling van meetmethodes voor het bepalen van de klimaatimpact van financiële instellingen. Zo werken 14 Nederlandse financiële instellingen in het samenwerkingsverband Platform for Carbon Accounting Financials (PCAF) aan het harmoniseren en implementeren van een gezamenlijke methodologie om de carbon footprint van hun investeringen en leningen te meten. Daarnaast participeert een aantal Nederlandse financiële instellingen in een internationale denktank genaamd the 2° Investing Initiative (2°ii), die o.a. de PACTA tool heeft ontwikkeld. Deze tool kan worden gebruikt om te monitoren of een portefeuille in lijn is met de doelstellingen van het Parijs akkoord. Ook nemen Nederlandse financiële instellingen actief deel aan internationale initiatieven zoals de Taskforce for Climate-related Financial Disclosure (TCFD), de Montreal Pledge en de UNEP Portfolio Decarbonization Initiative.

De verschillende meetmethodes zijn naast elkaar te gebruiken; er zijn ook andere methodes in ontwikkeling. De initiatiefnemers zijn bezig om een 'vertaling' te maken, waardoor de uitkomsten van deze en andere methoden elkaar aanvullen en waar zinvol vergelijkbaar worden. Daarbij zijn de instellingen van plan om ook accountants te betrekken.

Q: Wat betekent: 'bijdragen aan het klimaatakkoord van Parijs'?

A: De doelstellingen van het Akkoord van Parijs hebben betrekking op landen. Er zijn (nog) geen sectordoelen vastgesteld, en ook geen doelen per investeringsklasse. Hier is echter wel sprake van voortschrijdend inzicht. De instellingen zetten zich in om ook voor de financiële sector helder te krijgen wat een passende vertaling van de doelen van Parijs is in termen van de verschillende posten op de balans.

Q: Wat gaan financiële instellingen concreet doen om het commitment uit te voeren?

A: Financiële instellingen willen met hun portefeuille - in ieder geval alle relevante financieringen en investeringen - bijdragen aan de doelen van het klimaatakkoord van Parijs. Daartoe stelt elke financiële instelling een helder klimaatdoel en formuleert zij een strategie om die doelen te behalen. Uiterlijk in 2022 hebben alle deelnemers hun klimaatdoel gepubliceerd.

Financiële instellingen kunnen om hun klimaatdoel te bereiken verschillende soorten acties ondernemen. Zij zullen zelf bepalen welke acties het beste passen voor de eigen instelling.

Een aantal voorbeelden van mogelijke maatregelen: het financieren van energiebesparende projecten, het stimuleren van vastgoedeigenaren om energiebesparende maatregelen te treffen en verspilling van energie tegen te gaan, het afstoten van investeringen in grote vervuilers of het helpen – via engagementtrajecten – van bedrijven die relatief veel CO2 uitstoten om over te gaan op technologieën met lage klimaatimpact of circulaire businessmodellen. Instellingen die directe woninghypotheken hebben verstrekt, zullen samen met de bewoners moeten werken aan vermindering van CO2-uitstoot.

Financiële instellingen nemen dergelijke maatregelen vaak al, maar zij zullen deze benadering intensiveren en uitgebreider over de resultaten ervan rapporteren. Dat betekent dat we beter kunnen zien welke strategieën goed werken. De brancheverenigingen zorgen ervoor dat effectieve werkwijzen ook snel worden uitgewisseld.

Q: Worden de resultaten die de instellingen rapporteren extern gecontroleerd?

A: De ondertekenaars rapporteren over hun resultaten ten aanzien van het commitment. Instellingen willen daarbij zoveel mogelijk aansluiten bij de bestaande rapportagemiddelen: op de website, en/of in het jaarverslag en/of in een apart maatschappelijk verantwoord beleggen verslag. In het kader van het ingroeimodel streven instellingen ernaar om deze rapportage door een onafhankelijke partij te laten beoordelen (net als de jaarverslagen door de accountant gecontroleerd worden)

Jaarlijks zal een rapportage van de financiële sector worden opgesteld die verslag doet van de inspanningen en resultaten van de afspraken in het commitment en een analyse geeft van de uitdagingen in de financiering van de transitie. De vier vertegenwoordigers van de financiële sector – NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en DUFAS - treden op als (mede)opdrachtgever en werken daarbij samen met de betrokken ministeries. De opdracht wordt verleend aan één of meer deskundige partijen die onafhankelijk, met gezag en met expertise op dit gebied de rapportage op kunnen stellen. De rapportage van de financiële sector wordt jaarlijks samen met alle andere rapporten vanuit het Klimaatakkoord aan de Tweede Kamer aangeboden.

Q: Geldt dit commitment ook voor investeringen en beleggingen in het buitenland ?

A: De financiële instellingen voelen zich gebonden aan het Akkoord van Parijs. In Nederland leggen we dat vast in dit commitment. Het commitment geldt in principe voor de gehele portefeuille, dus ook voor de investeringen en beleggingen in het buitenland.

Het commitment kan echter buitenlandse dochters of moedermaatschappijen niet binden. Deze entiteiten zullen een aanpak kiezen die past bij de wijze waarop in het land van vestiging invulling wordt gegeven aan het Akkoord van Parijs.

Q: Wat betekenen de klimaatambities van financiële instellingen voor de investeringsbereidheid in Nederland?

A: De verduurzaming van de energievoorziening schept volop kansen voor Nederlandse bedrijven voor het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Met dit commitment maken financiële instellingen duidelijk dat naast de gebruikelijke afwegingen van risico en rendement en van een evenwichtige spreiding van de portefeuille ook de effecten op het klimaat en de daarmee samenhangende risico's gerichte aandacht krijgen in de besluitvorming. Instellingen kunnen ook besluiten hier engagement op te voeren. Dit betekent dat financiële instellingen extra aandacht zullen geven aan de financiering van investeringen in de energietransitie die aan een voor die instelling geldend risico-rendementsprofiel kunnen voldoen.

Q: Wat zijn relevante activiteiten van de verschillende financiële instellingen?

Deze verschillen per type financiële instelling, al naar gelang de samenstelling (soorten activa) van de balans. Hieronder volgen korte typeringen voor banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders.

Banken

Voor een bank gaat dat in de regel om leningen die zijn verstrekt aan consumenten, bedrijven, instellingen en overheden. Daarnaast kan een bank optreden als beleggingsdienstverlener. Geld van klanten wordt dan via de bank belegd in bijvoorbeeld aandelenfondsen. Om leningen te kunnen verstrekken, ondernemen banken allerlei ondersteunende activiteiten, bijvoorbeeld om renterisico af te dekken¹. De verhouding tussen die activiteiten, in termen van de hoeveelheid geld die erin omgaat of eraan verdiend wordt, verschilt tussen banken.

Ook binnen een grote categorie als 'leningen aan bedrijven' kunnen banken besluiten zich in de rapportage te concentreren op de belangrijkste delen. Het kan zijn dat de klimaatimpact van een bepaalde bedrijfstak lastig vast te stellen is, bijvoorbeeld omdat nu nog er weinig gegevens beschikbaar zijn. Een bank die veel leningen heeft uitstaan in die bedrijfstak heeft een goede reden om zich extra in te spannen om de impact toch in kaart te brengen. Een bank die er weinig mee te maken heeft, zal zich eerder op een andere bedrijfstak richten. Volgens het NVB transparantieprotocol² rapporteren veel banken over hoeveel geld er naar welke bedrijfstakken gaat. Voor buitenstaanders is dus ook te beoordelen of de keuzes die banken hierin maken logisch zijn.

Verzekeraars

De balans van verzekeraars bestaat voornamelijk uit langlopende beleggingen. De impact van deze beleggingen op klimaatverandering verschilt. Verzekeraars kunnen het sterkst invloed uitoefenen met het vermogen dat direct is geïnvesteerd in bedrijven, bijvoorbeeld door aandelen of bedrijfsobligaties. Ook hebben verzekeraars vastgoed in de boeken staan en verstrekken zij hypotheekleningen, waarbij het mogelijk is om invloed aan te wenden ten behoeve van de strijd tegen klimaatverandering. Een groot deel van de beleggingsportefeuille van de meeste verzekeraars bestaat uit staatsobligaties. Er worden methoden ontwikkeld om de impact hiervan te meten, maar de invloed van verzekeraars op landen zelf is beperkt. Het is immers aan de landen zelf om hun doelstellingen te realiseren. Verzekeraars zullen individueel bepalen hoe zij hun invloed zullen aanwenden en welke doelen daarbij horen. Hierover zullen zij rapporteren.

¹ <https://www.nvb.nl/publicaties/films-animaties/wat-doet-een-bank/>

² <https://www.nvb.nl/nieuws/banken-geven-meer-inzicht-in-kredietportefeuille/>

Pensioenfondsen

Pensioenfondsen beleggen om te zorgen dat de premies die deelnemers nu betalen, een goed inkomen voor de oude dag opleveren. De horizon om te investeren is daarom zeer lang. Zowel nationaal als internationaal investeren pensioenfondsen in verschillende typen beleggingen, die ook op de lange termijn waardevol zijn. De balans tussen rendement en risico staat daarbij centraal. Tot de relevante activiteiten van pensioenfondsen behoren aandelen- en bedrijfsobligatiebeleggingen, maar ook bijvoorbeeld beleggingen in vastgoed. Pensioenfondsen kunnen als beleggers de meeste invloed uitoefenen op ondernemingen via aandelen of bedrijfsobligaties.

Asset managers

Asset managers beheren het vermogen van particulieren en instellingen, die zelf een belangrijke inspraak hebben in hoe hun geld wordt belegd. Zij ondersteunen klanten bij het bereiken van hun ambities en verplichtingen m.b.t. hun klimaatimpact door actief het gesprek met hen aan te gaan, hun kennis in te zetten en met voorstellen te komen hoe beleggingen een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het Klimaatakkoord. Bijvoorbeeld door actief de dialoog aan te gaan met bedrijven waarin zij participeren over het beperken van hun impact op het klimaat.

Vermogensbeheerders werken aan beleggingsstrategieën voor klanten, die bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. Zij helpen klanten met rapportages over hun beleggingen, die de klimaatimpact transparant en meetbaar maken op basis van wereldwijde dan wel Europese standaarden. Bij het ontwikkelen van deze standaarden ziet de Nederlandse asset management sector, als wereldwijde koploper op het gebied van ESG integratie, een actieve rol voor zichzelf weggelegd.

Dufas geeft met ondertekening aan dat zij als koepel van vermogensbeheerders het commitment ondersteunt, de inzet van haar achterban waar nodig coördineert, en een actieve rol speelt bij het jaarlijks overleg over de voortgang van de uitvoering van de afspraken uit het commitment. Dufas tekent dus expliciet voor haar rol als koepel. Dufas tekent niet namens haar leden. Dat betekent dat het aan de leden is om zich individueel en expliciet te committeren. Ondertekening van het klimaatcommitment betekent voor asset managers een inspanningsverplichting. Bij vermogensbeheer beslissen uiteindelijk de betrokken klanten zelf hoe hun geld wordt belegd. Dit verklaart de bijlage die Dufas aan het commitment heeft gevoegd.

Bijlage 2: Borging

Monitoring commitment financiële sector aan het nationale Klimaatakkoord

Met de ondertekening van het Klimaatakkoord komen ook in Nederland de transitiepaden in verschillende onderdelen van de samenleving vast te staan. Een transitiepad voor elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik en voor mobiliteit. Het is de rol van de financiële sector om de investeringsopgaven die noodzakelijk zijn in alle transitiepaden in Nederland en buitenland te faciliteren en ondersteunen.

Het commitment van de financiële sector drukt uit dat de financiële instellingen nadrukkelijk willen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en in het bijzonder Nederland. Daarbij is het belangrijk te onderkennen dat de individuele bijdrage van instellingen niet beperkt is tot Nederland, en het vraagstuk van klimaat ook niet. Helder voor ogen bij ieder van de ondertekenaars staat dat zij zich gaan inspannen waar hun kracht het grootst is.

Ondertekenaars dragen hun individuele commitment uit door in eigen communicaties rapport te geven van eigen inspanningen. Wij verwachten zeker in de eerste jaren een grote verscheidenheid, want het faciliteren en ondersteunen van de vele actoren in de transitie zal verschillende vormen krijgen en meetmethodes zijn nog volop in ontwikkeling. Maar wel met een helder doel, namelijk het faciliteren en ondersteunen van particulieren, bedrijven en overheid in het realiseren van reductiedoelstellingen.

Het commitment verwoordt de verplichtingen voor financiële instellingen, in de kern betreft dit een inspanningsverplichting ten aanzien van de financiering van de energietransitie, het nemen van actie om het CO₂ gehalte van relevante financieringen en beleggingen te meten, het stimuleren van ontwikkeling en toepassen van meetmethodes én het formuleren van actieplannen inclusief reductiedoelstellingen uiterlijk in 2022.

Een rapportage over de voortgang van de afspraken maakt deel uit van het commitment. Voor het behalen van het nationale Klimaatakkoord als geheel is het belangrijk inzicht te krijgen in de inspanningen van de financiële sector. Dat geeft bijvoorbeeld inzicht in of onderliggende investeringsopgaven in de reële sector gefinancierd worden.. We zien de rapportage van de financiële sector als complement aan de borging die de Nederlandse overheid op de onderkende sectoren in het Klimaatakkoord voorziet.

Jaarlijkse rapportage van de financiële sector

Onderdeel van ons commitment is dat financiële instellingen openbaar rapporteren over de afspraken. In het commitment aan het nationale klimaatakkoord is afgesproken dat partijen overleg organiseren met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken. Daar waar de partijen structurele knelpunten signaleren die uitvoering van de afspraken hinderen, worden deze actief onder de aandacht van betrokkenen gebracht.

De ondertekenaars dragen ieder vanuit kracht bij, namelijk daar waar zij de grootste impact kunnen realiseren. Om deze inspanning zichtbaar te maken zullen ondertekenaars hierover rapporteren in de vorm van bijvoorbeeld jaarverslagen of websites. Belangrijk is dat de rapportages openbaar zijn en ingaan op de realisatie van het eigen commitment van de financiële instelling in Nederland en (waar van toepassing) daarbuiten.

Jaarlijks zal een gezamenlijke rapportage van de financiële sector worden opgesteld. De sector wil in deze rapportage verslag doen van de inspanningen en resultaten van de afspraken in het

commitment financiële instellingen en een analyse geven van de uitdagingen in de realisatie van de financiering van de transitie. De vier vertegenwoordigers van de financiële sector (NVB, DUFAS, Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars) treden als (mede) opdrachtgever op, en werken daarbij samen met de betrokken ministeries. Deze opdracht zal in de loop van 2019 worden uitgezet.

De opdracht wordt verleend aan één of meerdere deskundige partijen³, die onafhankelijk, met gezag en met expertise op dit gebied de rapportage op kunnen stellen. De deskundige partij haalt informatie op bij de (relevante) financiële instellingen, voor zover deze niet uit reeds openbare bronnen te halen valt. Mocht bij de samenvoeging blijken dat een financiële instelling voor het realiseren van een robuuste gezamenlijke rapportage te weinig informatie gerapporteerd heeft of nadere duiding nodig is, dan zal de onafhankelijke deskundige partij met de financiële instelling nader in overleg treden⁴.

De deskundige voegt de informatie van alle instellingen samen, en verrijkt deze tot een (expert, macro) analyse op de verschillende aspecten van het commitment. Op die manier is er een bottom-up beeld vanuit instellingen en een top-down analyse die de voortgang van de afspraken en de (knelpunten in de) financiering en transitiepaden inzichtelijk maakt.

Bij het samenvoegen geeft de deskundige partij op geaggregeerd niveau onder meer inzicht in:

- de ontwikkeling in en kwaliteit van de gepubliceerde informatie over het CO2-gehalte van relevante financieringen en beleggingen door financiële instellingen⁵;
- de ontwikkeling in het vergelijkbaar maken van resultaten van de meting en de verbetering en verdieping van meetmethodes;
- de geboekte voortgang van de actieplannen inclusief reductiedoelstellingen;
- een expertanalyse van knelpunten in financiering van investerings- en transitieopgaven in relatie tot de realisatie van de nationale reductiedoelstellingen;
- de financieringsuitdagingen binnen Nederland.

De financiële instellingen zullen in de door hen gekozen communicatiemiddelen (jaarverslag, website, etc.) duidelijk herkenbaar rapporteren over het commitment en de voor de deskundige relevante informatie zoals een toelichting op de realisatie van de reductiedoelstelling (welke acties hebben geleid tot een reductie), de meetmethode en de voortgang van de afspraken. Daarnaast geeft de instelling aan wat de effecten van de gekozen methodologie in het afgelopen jaar op de gegevens waren. Ook wordt een toelichting gegeven op de stappen die men heeft gezet ten aanzien van verfijning of verbreding van de gekozen methode en het vergelijkbaar maken van de resultaten. De administratieve lasten hiervan staan in proportie tot de grootte van de instelling. Omdat de meetmethodes voor veel asset classes nog in ontwikkeling zijn, zal er de eerste jaren sprake zijn van een ingroeimodel. In het kader van het ingroeimodel streven instellingen ernaar om deze rapportage door een onafhankelijke partij te laten beoordelen (net als de jaarverslagen door de accountant gecontroleerd worden). Alleen door onderling het gesprek over meetmethodes te blijven voeren, is harmonisatie en het krijgen van dieper inzicht mogelijk.

³ De kosten voor deze deskundige worden voorzien te worden betaald door de vier vertegenwoordigers van de sector, e.e.a. nader te bepalen bij de uitwerking in de zomer.

⁴ Het aansluiten bij door instellingen gepubliceerde publieke informatie volgt nadrukkelijk de ontwikkeling en toepassing van meetmethodes bij instellingen. Als er meer informatie komt bij instellingen zal natuurlijk bezien worden hoe die te gaan betrekken. Bij aanvang van het commitment is die informatie er nog beperkt.

⁵ Inherent aan de opkomst van nieuwe meetmethodes is dat zal moeten blijken hoe dergelijke methodes zich tot elkaar verhouden. In de opdracht ligt besloten dat de deskundige resultaten uit verschillende methodes voor zover mogelijk bij elkaar brengt in een totaalbeeld. Het vraagstuk van vergelijkbaarheid van methodes wordt door deelnemers bij verschillende initiatieven van meetmethodes nadrukkelijk ingebracht.

Om dit traject concreet te maken zullen de financiële instellingen samen met de betrokken ministeries onderling dit najaar een roadmap met elkaar uitwerken, waarin afspraken worden gemaakt over de concrete stappen men in de komende jaren wilt zetten.

Wij kiezen nadrukkelijk voor een onafhankelijke deskundige partij en betrokkenheid van overheid in de uitwerking om daarmee overtuigend ons commitment te dragen. De rapportage van de financiële sector wordt jaarlijks samen met alle andere rapporten vanuit het Klimaatakkoord aan de Tweede Kamer aangeboden.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 1 juli 2019 10:54
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e 'Kees Vendrik'
Onderwerp: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Beste Allen,

De afgelopen dagen veel contact met banken en NVB, en de NVB is inmiddels weer helemaal aan boord.

De NVB maakte zich ongerust over de ontvangst van het klimaatakkoord, en hebben naar aanleiding daarvan (mogelijk wat voorbarig) een mail rondgestuurd met de strekking dat ondertekening mogelijk niet opportuun zou zijn.

Gelukkig heb ik toen direct diverse reacties vanuit banken gehad zoals die van Kees; met de strekking dat ze in ieder geval op 10 juli willen ondertekenen.

De NVB lijkt inmiddels over haar nervositeit heen, en is sinds vanochtend weer binnenboord. Ze zullen ook een mail met deze strekking naar haar leden sturen.

Groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 1 juli 2019 08:37
Aan: 5.1.2.e @triodos.com>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: Re: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Dank Kees,

Ik herken dat beeld per brancheorganisaties verschilt. Sommige branches zijn tevreden -zoals ENL - anderen minder, bijv. VEMW. In de lijn past het prima dat 10 juli gewoon doorgaat.

Gr. 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jul. 2019 om 08:25 heeft 5.1.2.e @triodos.com> het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e 5.1.2.e

Afgelopen vrijdagmiddag kregen we (de banken) vanuit de NVB een mail met de boodschap dat de ondertekening van het commitment op 10 juli misschien toch niet opportuun zou zijn. 5.1.5

. Gisteren hebben Peter Blom (CEO Triodos) en ik daarom contact gezocht met Gerard van Olphen en 5.1.2.e . Beiden willen door, net als wij. Voor de zekerheid hebben we dat nogmaals onderstreept in onderstaande mail gisteren aan de collega's van de banken.

Leek me verstandig om jullie dit even te laten weten. Ik heb onvoldoende beeld hoe andere branches organisaties omgaan met deze situatie, maar ik mag hopen dat 10 juli gewoon door gaat. Als we nog iets kunnen betekenen, hoor ik dat graag.

Groet,

Kees

From: Kees Vendrik

Sent: zondag 30 juni 2019 17:43

To: 5.1.2.e <[redacted]@nvb.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@rabobank.nl>;

5.1.2.e <[redacted]@nl.abnamro.com>; 5.1.2.e <[redacted]@nwbbank.com>; 5.1.2.e

<[redacted]@bngbank.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@triodos.nl>; 5.1.2.e

<[redacted]@vanlanschotkempen.com>; 5.1.2.e <[redacted]s@rabobank.nl>; 5.1.2.e

<[redacted]@asnbank.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@ing.com>; 5.1.2.e <[redacted]@nibc.com>;

5.1.2.e <[redacted]@aegon.nl>; 5.1.2.e <[redacted]rs@fmo.nl>; 5.1.2.e

<[redacted]@nwbbank.com>; 5.1.2.e <[redacted]@nvb.nl>

Cc: 5.1.2.e <[redacted]@nvb.nl>

Subject: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Beste 5.1.2.e beste collega's van Platform Duurzaamheid, beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Vanuit Triodos Bank hechten we er zeer aan dat het event op 10 juli doorgaat en alle financiële instellingen in de gelegenheid worden gesteld om in aanwezigheid van de heren Hoekstra, Nijpels en van Olphen het commitment te bekrachtigen.

We hebben de afgelopen maanden intensief en in grote eensgezindheid aan de opzet en uitwerking van het commitment gewerkt. Dat was soms geven en nemen, maar daar zijn we goed uitgekomen. Het event van 10 juli wordt door ook door Triodos Bank verwelkomd als een mooie ceremoniële afsluiting daarvan. Dan gaan we gezamenlijk aan de slag.

We snappen dat vele maatschappelijke partijen de komende tijd hun mind opmaken en besluiten of zij actief steun gaan verlenen aan de laatste voorstellen van het kabinet in het kader van het Klimaatakkoord. Sommigen hebben dat al gedaan, anderen zullen wellicht volgen. Nijpels zal alle deelnemers van het Klimaatakkoord proces uitnodigen om hun steun aan het Klimaatakkoord expliciet te bekrachtigen. We gaan zien wat dat oplevert. Dat VNO NCW daar ook over nadenkt, past daarbij.

Het financieel commitment is evenwel geen voorstel van het kabinet, maar een aanbod van de sector dat door het kabinet, in het bijzonder minister Hoekstra, wordt verwelkomd, zo is gebleken. Dan zou het vreemd zijn dat de financiële sector dat aanbod nu ineens zou aanhouden en het beoogde event van 10 juli over de zomer tilt zonder zekere uitkomst. Ons gemeenschappelijk aanbod aan het kabinet is ook nooit afhankelijk gemaakt van steun van anderen. Het commitment van de financiële sector staat, wat onverlet laat dat iedereen een specifieke opvatting kan hebben over passages in de kabinetsplannen rondom bijvoorbeeld de industrie. Overigens hebben veel (economen van) banken zich uitgesproken voor beprijzing van CO2 en de voorstellen van het kabinet zijn in dat licht gezien redelijk gematigd, maar dat terzijde. 10 juli gaat over het commitment van de sector zelf.

We zien dus graag dat de voorbereidingen voor een inspirerende bijeenkomst op 10 juli doorgaan en zullen uiteraard acte de presence geven.

Met vriendelijke groet,

Kees Vendrik

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: maandag 1 juli 2019 11:10
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e'; 'Kees Vendrik'
Onderwerp: Re: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Mooi! 5.1.2.e

Op 1 jul. 2019 om 10:54 heeft 5.1.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Beste Allen,

De afgelopen dagen veel contact met banken en NVB, en de NVB is inmiddels weer helemaal aan boord.

De NVB maakte zich ongerust over de ontvangst van het klimaatakkoord, en hebben naar aanleiding daarvan (mogelijk wat voorbarig) een mail rondgestuurd met de strekking dat ondertekening mogelijk niet opportuun zou zijn.

Gelukkig heb ik toen direct diverse reacties vanuit banken gehad zoals die van Kees; met de strekking dat ze in ieder geval op 10 juli willen ondertekenen.

De NVB lijkt inmiddels over haar nervositeit heen, en is sinds vanochtend weer binnenboord. Ze zullen ook een mail met deze strekking naar haar leden sturen.

Groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 1 juli 2019 08:37
Aan: 5.1.2.e @triodos.com>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: Re: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Gr. 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jul. 2019 om 08:25 heeft 5.1.2.e @triodos.com> het volgende geschreven:

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: Kees Vendrik

Sent: zondag 30 juni 2019 17:43

To: 5.1.2.e <[REDACTED]@nvb.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@rabobank.nl>;
5.1.2.e <[REDACTED]@nl.abnamro.com>; 5.1.2.e <[REDACTED]@nwbbank.com>;
5.1.2.e <[REDACTED]@bngbank.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@triodos.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@vanlanschotkempen.com>; 5.1.2.e <[REDACTED]@rabobank.nl>;
5.1.2.e <[REDACTED]@asnbank.nl>;
5.1.2.e <[REDACTED]@ing.com>; 5.1.2.e <[REDACTED]@nibc>; 5.1.2.e <[REDACTED]@aegon.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@fmo.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@nwbbank.com>; 5.1.2.e <[REDACTED]@nvb.nl>

Cc: 5.1.2.e <[REDACTED]@nvb.nl>

Subject: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur
Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e [redacted]@triodos.com>
Verzonden: maandag 1 juli 2019 11:49
Aan: 5.1.2.e [redacted]
CC: 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

5.1.2.e dank.

Ik werd toch even nerveus van deze nervositeit.

Kees

From: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
Sent: maandag 1 juli 2019 10:54
To: 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>
Cc: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e [redacted]@triodos.com>
Subject: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur
Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e [redacted]
Verzonden: maandag 1 juli 2019 08:37
Aan: 5.1.2.e [redacted]@triodos.com>
CC: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: Re: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur
Reeds beoordeeld in dit verzoek

Op 1 jul. 2019 om 08:25 heeft 5.1.2.e <[redacted]>@triodos.com> het volgende geschreven:
Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: Kees Vendrik

Sent: zondag 30 juni 2019 17:43

To: 5.1.2.e <[redacted]>@nvb.nl>; 5.1.2.e <[redacted]>@rabobank.nl;

5.1.2.e <[redacted]>@nl.abnamro.com; 5.1.2.e <[redacted]>@nwbbank.com; 5.1.2.e <[redacted]>

5.1.2.e <[redacted]>@bngbank.nl>; 5.1.2.e <[redacted]>@triodos.nl>; 5.1.2.e <[redacted]>

5.1.2.e <[redacted]>@vanlanschotkempen.com>; 5.1.2.e <[redacted]>@rabobank.nl; 5.1.2.e <[redacted]>

(5.1.2.e <[redacted]>@asnbank.nl>; 5.1.2.e <[redacted]>@ing.com; 5.1.2.e <[redacted]>@nibc.com;

5.1.2.e <[redacted]>@aegon.nl>; 5.1.2.e <[redacted]>@fmo.nl; 5.1.2.e <[redacted]>

5.1.2.e <[redacted]>@nwbbank.com>; 5.1.2.e <[redacted]>@nvb.nl>

Cc: 5.1.2.e <[redacted]>@nvb.nl>

Subject: RE: (PFD) update klimaatakkoord NVB bestuur

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: woensdag 3 juli 2019 17:07
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: NVB en financiële commitment klimaatakkoord.

Beste 5.1.2.e

Op 10 juli van 13.30 tot 14.30 is de ondertekening van het financiële commitment binnen het Klimaatakkoord in Nieuwspoor.

De NVB lijkt nu dit moment sterk te willen afzwakken en het commitment zelf klein te maken. Dat is in mijn ogen onwenselijk, zowel voor de status van het commitment als in het kader van de discussies die we in de kamer over duurzame financiering hebben.

Afgelopen vrijdag was er natuurlijk de aankondiging vanuit de NVB dat ondertekening mogelijk niet opportuun was. Dit hebben zij de maandag erop weer ingetrokken nadat hun achterban hier niet al te positief op reageerde.

Nu is er het persbericht van de koepels rondom het commitment, geschreven door de NVB (zie onder). In dit bericht wordt voorbijgegaan aan alle vernieuwing die het commitment brengt (Brede coalitie, klimaatdoelen over de hele investeringsportefeuille, concrete meting van klimaateffecten) en focust men zich bijv. het platform voor duurzame financiering, een bestaand, ietwat rustiek overlegplatform.

Mijn inschatting is dat men op verzoek van VNO-NCW dit moment niet al te groot wilt maken, maar op deze manier wordt het draagvlak van het commitment bij zowel de sector als andere maatschappelijke partijen ondergraven, en wordt het lastiger om een zinvolle invulling te geven aan de uitvoering.

Mogelijk helpt een kort belletje met Chris Buijink om te benadrukken dat de sector iets heel moois heeft bereikt, en dat we hopen dat ze dit ook gebruiken om zich te profileren.

Mocht je nog nadere informatie willen of nog vragen hebben, dan weet je me te vinden,

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Persbericht (concept)

PM (aantal) financiële instellingen tekenen voor klimaatdoelen

PM (aantal) instellingen in de financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) hebben zich vandaag verbonden aan de klimaatdoelen van het kabinet. De sector verbindt zich aan de doelen ten aanzien van de vermindering van de uitstoot van CO2.

De instellingen gaan vanaf 2020 rapporteren over de klimaatimpact van financieringen en beleggingen en hebben uiterlijk in 2022 actieplannen opgesteld om deze te beperken.

De handtekeningen van de instellingen en de vier koepelorganisaties werden gezet in aanwezigheid van minister Hoekstra van Financiën.

Dit commitment maakt onderdeel uit van het Voorstel voor een Klimaatakkoord van het kabinet. De sector draagt daarmee bij aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen van Parijs. De toezeggingen zijn niet

vrijblijvend. De inzet van de financiële sector zal worden gemonitord en geborgd. De afspraken worden elke vijf jaar opnieuw geijkt.

Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. Ook gaat de sector de samenwerking tussen verschillende soorten financiële instellingen, waaronder Invest-NL, verbeteren om de financieringsmogelijkheden voor klimaatvriendelijke projecten te vergroten.

Het Platform voor Duurzame Financiering biedt de betrokken financiële partijen een platform om onderling kennis en ervaringen te delen, zowel op het gebied van financiering van verduurzamingsprojecten als het meten van de CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen. Het platform organiseert samen met de vier financiële koepels (Nederlandse Vereniging van Banken, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en Dufas) werkconferenties over het meten en sturen op klimaatimpact. Inmiddels hebben twee conferenties plaatsgevonden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

+31 (0)20 5.1.2.e

+31 (0)6 5.1.2.e

5.1.2.e [@nvvb.nl](mailto:5.1.2.e@nvvb.nl)

www.nvvb.nl

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 14:56
Aan: SecretariaatSG
Onderwerp: Re: Aanwezigheid 5.1.2.e bij ondertekening commitment KA financiële sector 10 juli 13.30-14.30

Nee helaas, ben in Brussel.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 jul. 2019 om 14:24 heeft 5.1.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Beste 5.1.2.e

Zou jij ruimte hebben in jouw agenda?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 14:10

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: Re: Aanwezigheid 5.1.2.e bij ondertekening commitment KA financiële sector 10 juli 13.30-14.30

Hmm, jammer. Misschien 5.1.2.e

Op 9 jul. 2019 om 14:08 heeft 5.1.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

5.1.2.e

5.1.2.e en 5.1.2.e kunnen ook niet...

gr

Van: SecretariaatSG

Verzonden: maandag 8 juli 2019 17:01

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: Aanwezigheid SG bij ondertekening commitment KA financiële sector 10 juli 13.30-14.30

Urgentie: Hoog

Hoi dames,

5.1.2.e redt dit niet.

Is 5.1.2.e of 5.1.2.e in de gelegenheid?

Dank.

Gr 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 8 juli 2019 13:41

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: Aanwezigheid 5.1.2.e bij ondertekening commitment KA
financiële sector 10 juli 13.30-14.30

Beste 5.1.2.e en/of 5.1.2.e

Op 10 juli ondertekent de financiële sector haar deel van het klimaatakkoord in Nieuwspoort, van 13.30 tot 14.30. Oorspronkelijk was 5.1.2.e uitgenodigd. Helaas moet hij nu voorrang geven aan ontwikkelingen in Brussel, maar dat betekent dat er geen high-level aanwezigheid vanuit EZK meer beschikbaar is.

Zou 5.1.2.e eventueel in de gelegenheid zijn om namens EZK aanwezig te zijn?

Bij het event zijn o.a. minster Hoekstra, Kees van Dijkhuizen (ceo ABN AMRO), Wiebe Draaijer (Rabobank) en Gerard van Olphen (voorzitter RvB APG) aanwezig, verdere vertegenwoordiging vanuit de sector is op vergelijkbaar niveau.

Weet jij of er ruimte in de agenda is? Zo ja, dan kunnen we een officiële memo sturen.

Alle informatie die je hebt, is van harte welkom, en uiteraard kan ik ook meer toelichting geven als dat nodig is.

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 10 juli 2019 15:48
Aan: 5.1.2.e

cc:

5.1.2.e
 5.1.2.e

Onderwerp: Stuurgroep 8 juli 2019 - actiepunten
Bijlagen: Bijlage A - Debat Klimaatakkoord en Urgenda - moties en toezeggingen.docx; Bijlage B - Notitie Agenda uitvoeringsfase Klimaatakkoord V2.docx; 20190708 Actiepuntenlijst Stuurgroep Klimaatakkoord.docx

Urgentie: Hoog

Beste leden van de stuurgroep,

Hierbij ontvangen jullie het verslag/de actiepunten van de stuurgroep van 8 juli 2019. Bijgevoegd ook:

- De aangepaste notitie Agenda Uitvoeringsfase Klimaatakkoord – deze zullen we in de volgende stuurgroep bespreken.
- De moties en toezeggingen uit het debat van 3 juli.

Vriendelijke groet,
 5.1.2.e

5.1.2.e

Nationaal klimaatbeleid

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Bezuidenhoutseweg 73
 2594 AC Den Haag
 M: +31 (0) 6 5.1.2.e
 E: 5.1.2.e @minez.nl

Debat Klimaatakkoord en Urgenda – 3 juli 2019

Moties ingediend bij het debat over het Klimaatakkoord:

- De motie-Yeşilgöz-Zegerius c.s. over voorwaarden voor het verduurzamen van wijken – **aangenomen**
- De motie-Yeşilgöz-Zegerius c.s. over betrekken van het mkb bij de uitwerking van de klimaatplannen – **aangenomen**
- De motie-Beckerman c.s. over huishoudens en mkb niet laten opdraaien voor de transitie in de industrie – **aangenomen**
- De motie-Beckerman c.s. over mensen die geen alternatief voor de auto hebben verworpen
- De motie-Asscher c.s. over de klimaatplannen op begrijpelijke wijze inzichtelijk maken – **aangenomen**
- De gewijzigde motie-Asscher c.s. over huurders en kopers van slechte corporatiewoningen met algemene stemmen – **aangenomen**
- De motie-Klaver c.s. over een integrale doorrekening van de klimaatplannen in de Klimaat- en Energieverkenning met algemene stemmen – **aangenomen**
- De motie-Klaver c.s. over een extra maatregelenpakket dat 5 megaton CO2 bespaart – **verworpen**
- De motie-Kops/Wilders over in de prullenbak gooien van het Klimaatakkoord – **verworpen**
- De motie-Jetten c.s. over spoedige implementatie van de plannen uit het Klimaatakkoord – **aangenomen**
- De motie-Segers c.s. over opstellen van een programma waterstof – **aangenomen**
- De motie-Pieter Heerma c.s. over een draaiboek met instrumenten voor investeringen in verduurzaming – **aangenomen**
- De motie-Pieter Heerma c.s. over monitoren van het eigenaarschap van duurzame energieprojecten – **aangenomen**
- De motie-Van Raan c.s. over het serieus nemen van de Urgendamaatregelen aangenomen
- De motie-Van Raan c.s. over het advies van Urgenda met betrekking tot houtoogst – **verworpen**
- De motie-Van Raan/Thieme over inrichten van een aanvullende CO2-heffing voor de veehouderij – **verworpen**
- De motie-Stoffer c.s. over stimuleren van lokale energiecoöperaties – **aangenomen**
- De motie-Stoffer/Jetten over jaarlijks in de Klimaatnota aangeven in hoeverre gemeenten hun rol waar kunnen maken – **aangenomen**
- De motie-Stoffer/Klaver over inzetten op een hogere vliegbelasting – **verworpen**
- De gewijzigde motie-Baudet over de totale kosten van de radicale transformatie van economie en samenleving – **hoofdelijke stemming aangevraagd, verworpen**

Toezeggingen:

- Aan Jetten (D66): Aan het eind van het jaar een wetgevingskalender voor het Klimaatakkoord en met Prinsjesdag een overzicht van de wetgeving die op korte termijn naar de Kamer gaat.
- Aan Van Raan (PvdD): We blijven zoeken naar Urgendamaatregelen die we kunnen nemen en die aan de criteria voldoen (toezegging meenemen in brief over 40 maatregelen stichting Urgenda die per motie is verzocht)

Notitie Agenda uitvoeringsfase Klimaatakkoord

Aanleiding

De presentatie van het Klimaatakkoord markeert het (formele) begin van de uitvoeringsfase. Deze notitie doet een voorzet voor een agenda van onderwerpen die in de tweede helft 2019 in dit kader in de stuurgroep moeten worden besproken.

Onderwerpen

1 Inrichting uitvoeringsoverleggen & Voortgangsoverleg

Als onderdeel van de governance is afgesproken dat verantwoordelijk vakministers ieder naar eigen inzicht een sectoraal uitvoeringsoverleg kunnen inrichten. Naast de uitvoeringsoverleggen kunnen medeoverheden elkaar in bestuurlijke overleggen aanspreken op de voortgang.

Verder worden de volgende structuren binnen de governance (nader) uitgewerkt.

- Het voortgangsoverleg.
- Borging van het klimaatcommitment van deelnemende instellingen in de financiële Financiële sector (FIN).
- Coördinatie/werkwijze op het thema arbeidsmarkt & scholing (SZW).
- Governance van de uitvoering van de IKIA (EZK).

Voorbereiding: verantwoordelijk departementen (zie bijgaande uitvraag)

Bespreking in stuurgroep: 13 augustus.

2 Opzet voortgangsmonitor (& Klimaatnota 2020)

EZK/Klimaat werkt met vakdepartementen + FIN de voortgangsmonitor en opzet van de Klimaatnota 2020 uit. De voortgangsmonitor verschijnt in 2020 voor het eerst geïntegreerd in of bij de Klimaatnota. De uitwerking wordt dus in samenhang gezien met de opzet van de Klimaatnota.

De afgelopen maanden is in de daartoe ingestelde interdepartementale werkgroep M&E gewerkt aan een kader voor voortgangsmonitoring, in aanvulling op de monitoring van doelbereik in de KEV. Dit kader vertrekt vanuit de behoefte aan monitoring op 4 niveaus (afspraken; voorwaarden voor transitie; verandering van de doelgroep; beleidsresultaten), die in elk van de sectoren nu nader worden uitgewerkt.

Voorbereiding: via werkgroep monitoring & evaluatie (sectordepartementen, FIN; EZK/K).

Bespreking in stuurgroep: september (datum ntb).

3 Evaluatieplan/cyclus

EZK/Klimaat werkt met vakdepartementen + FIN een evaluatieplan/agenda uit. In de kabinetsreactie beleidsdoorlichting Klimaatbeleid is aangekondigd dat zo'n integraal evaluatieplan voor het Klimaatbeleid wordt ontwikkeld. Dit project is tevens aangemeld als proeftuin voor de Rijksbrede Operatie Inzicht in Kwaliteit die getrokken wordt door FIN. De hoofdlijnen van het evaluatieplan zullen worden opgenomen in het eerste Klimaatplan en aansluiten bij de rapportagecyclus van de klimaatwet en de 2- en 4-jarige evaluatiemomenten.

In opdracht van EZK en FIN/IIK maakt AEF momenteel een ronde langs departementen en stakeholders (bijv. PBL) om scherp te stellen op afbakening en voornaamste beleidsvragen waarop een integrale evaluatieplan van het Klimaatbeleid (de facto een 'gekanterde' doorlichting) idealiter antwoord geeft.

Voorbereiding: via werkgroep monitoring & evaluatie (sectordepartementen, FIN; EZK/K).

Bespreking in stuurgroep: oktober (datum ntb).

4 Afstemming/gezamenlijke vaststelling uitvoeringsprogramma's

Uitvoeringsprogramma's zijn in sommige sectoren al uitgewerkt (en besproken met tafels), in andere sectoren is dit nog niet gestart.

Voorbereiding: verantwoordelijk departementen.

Bespreking in stuurgroep: september of oktober.

5 Wetgevingsoverzicht

De minister van EZK heeft toegezegd eind dit jaar te komen met een wetgevingskalender voor het Klimaatakkoord en met Prinsjesdag met een overzicht van de wetgeving die op korte termijn naar de Tweede Kamer gaat.

Voorbereiding: verantwoordelijk departementen.

Bespreking in stuurgroep: september (datum ntb).

TER INFORMATIE

Aan
de 5.1.2.e Klimaat en Energie

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Auteur

5.1.2.e

T 070 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl

Datum

18 juli 2019

Kenmerk

DGKE-K / 19183746

Bhm: 19183786

Kopie aan

Bijlage(n) 1

nota

Brief: verkenning duurzame financiering

Parafenroute

5.1.2.e

5.1.2.e

Aanleiding

De minister van Financiën verstuurd zoals toegezegd een verkenning naar de verschillende initiatieven die nu op het gebied van duurzame financiering worden ontplooid aan de Tweede Kamer. EZK heeft meegelezen en inbreng geleverd voor deze brief.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- Financiën kondigt in deze brief geen nieuwe initiatieven aan, maar geeft een overzicht van staand en aangekondigd beleid.
- In de brief geeft MinFin aan dat hij drie uitdagingen (en bijbehorende trajecten om deze te adresseren) ziet in de markt voor duurzame ontwikkeling:
 1. Helder en consistent klimaatbeleid.
Oplossingsrichting: Heldere stip op de horizon d.m.v. Klimaatakkoord, klimaatwet en de risico's van klimaatverandering verder incorporeren bij de toezichtkaders. Daarnaast beprijzing van externaliteiten.
 2. Meer transparantie en standaardisering van informatie
Oplossingsrichting: Meetmethodes vergelijkbaar maken (onderdeel van financiële commitment klimaatakkoord), groene EU taxonomie, en inzetten op internationale verspreiding van gedachtengoed klimaatcommitment.
 3. Opbouwen met ervaring groene financiering.
Oplossingsrichtingen: Bijdragen aan de financiering van groene projecten, bijv via Invest.nl en zelf meedoen op de groene kapitaalmarkten (green bonds)

Ontvangen BBR

- Financiën laat met deze brief zien dat groene financiering ook voor hen onderdeel is van het staande beleid. De afgesproken onderlinge rolverdeling tussen EZK en Fin is daarbij dat Fin de financiële kaders en de stabiliteit van het stelsel bewaakt, en dat EZK inbreng geeft vanuit klimaatexpertise alsmede de mogelijkheden voor investeringen in de energietransitie en de Nederlandse concurrentiepositie.

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: woensdag 28 augustus 2019 16:09
Aan: 5.1.2.e); secretariaat DG KE
CC: 5.1.2.e)
Onderwerp: Telefonisch overleg 3 sept 5.1.2.e ..docx
Bijlagen: Telefonisch overleg 3 sept 5.1.2.e ..docx.docx

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Beste 5.1.2.e

Bij deze een korte voorbereiding voor je telefonisch overleg met 5.1.2.e morgenochtend.

Vriendelijke groet,
5.1.2.e .

Gespreksnotitie

5.1.2.e, 29 augustus, 11.00 – 11.30

Aanleiding:

Dit gesprek is gepland omdat er twee zaken spelen die op korte termijn met 5.1.2.e moeten worden afgestemd:

1. Er moet een knoop worden doorgehakt over het beleggen van de uitvoering van het financiële commitment binnen het klimaatakkoord, maar zowel de lijn binnen EZK als FIN hebben aangegeven dat zij m.n. het andere ministerie in die rol zien. De financiële sector dringt aan op duidelijkheid zodat op korte termijn begonnen kan worden met de uitvoering.
2. Buiten re kwijde

Verzoek:

1. Wilt u een afspraak maken over wie het secretariaat van de uitvoering van het financiële commitment op zich neemt, en daarmee aanspreekpunt binnen het rijk is voor de borging?
2. Buiten rekwijde

Toelichting:

Financiële commitment:

- Voor de monitoring van de uitvoering van het financiële commitment moet er een secretariaat worden opgericht en een voorzitter worden benoemd. Vanuit EZK is het uitgangspunt dat vakdepartementen in principe verantwoordelijk zijn voor de borging van hun deel van het KA, en dat dit niet neerslaat bij 5.1.2.e K&E. Financiën wil echter niet op deze manier samenwerken met de sector, zij wil ruimte houden om kritisch te zijn over de op te leveren rapportages. Dit argument begrijpen wij, maar is in zekere zin eigenlijk aan de orde voor ieder vakdepartement dat verantwoordelijk is voor uitvoering van het KA.
- Fin is wel bereid om een financiële bijdrage te doen voor de opdracht voor verzamelen van klimaatdata en deze leesbaar maken. Deze is zeer welkom, ook omdat er vanuit EZK geen budget hiervoor gevonden is, en we op deze manier sturing houden bij een opdracht nu door zowel Rijk als koepelorganisaties gefinancierd wordt.
- Beide ministeries zijn het op medewerkers niveau eens dat het niet wenselijk is om het secretariaat volledig bij de koepelorganisaties te laten. Onze inschatting is dat het ambitie niveau van de koepels lager is dan dat van de deelnemende instellingen.
- Aan u en 5.1.2.e de vraag welke oplossing u het meest wenselijk vindt. Plausibele opties die op medewerkersniveau besproken zijn:
 - Fin wordt primaire penvoerder. Voordeel: Fin kan rechtstreeks sturen, en deze oplossing sluit aan bij de andere uitvoeringstafels. Nadeel: Fin wil deze rol niet, aandachtspunt voor EZK is dat het zwaartepunt dan mogelijk verschuift van 'financiering van de energietransitie' naar 'stabiliteit van financiële stelsel'
 - EZK wordt primaire penvoerder. Voordeel: focus blijft dan op financiering van energietransitie, makkelijk aansluiten bij projecten in andere tafels. Nadeel: min EZK heeft geen mandaat m.b.t financiële sector en zal alsnog voor iedere stap akkoord bij minFin moeten halen.
 - DNB wordt primaire penvoerder: Voordeel; DNB heeft met het Platform voor Duurzame Financiering reeds het netwerk en de expertise in huis. Nadeel: DNB wil deze rol niet: er ontstaat ruis met haar rol als toezichthouder. Financiële sector zelf

ziet DNB ook niet in deze rol, omdat het voorals nog een vrijwillig commitment betreft en men daar geen rol voor een toezichthouder ziet.

Voor alle oplossingen kan er gekozen worden voor een co-secretariaat met bijv. de koepels en één of meerdere van bovenstaande organisaties. Een voor de hand liggende route zou kunnen zijn dat FIN en EZK samen het secretariaat voeren.

Buiten re kwijdde

[Redacted text block containing multiple lines of obscured content]

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: maandag 16 september 2019 15:30
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Voorstel programma Klimaatfinanciering
Bijlagen: Voorstel Klimaatfinanciering.docx

Beste 5.1.2.e

Hierbij het voorstel voor een programma 'Klimaatfinanciering'. Dit bespreken we graag verder met je tijdens het overleg morgen van 11.00 tot 11.30.

Hartelijke groet,
5.1.2.e .

Over 5 jaar (stip op de horizon):

- Is het makkelijker om een groene investeerder te zijn dan een grijze
- Zien we in een oogopslag wat de klimaateffecten van diverse soorten investeringen zijn.
- Is de manier van rapporteren en meten door Europa, Nederland, en waar mogelijk wereldwijd geharmoniseerd.
- Zijn alle investeringen in Europa in lijn met de doelen van Parijs.
- Is er een samenhangend overheidsbeleid m.b.t. financiering van de noodzakelijke innovatieve projecten en de doorgroei van die projecten.

Rol EZK (wortel) :

- Weten welke investeringen noodzakelijk zijn voor de energietransitie (Klimaatinvesteringsagenda)
- Gericht aanjagen van private en publiek/private investeringen, door structureel overleg met sector, met overheden en met fondsen.
- Nationaal, Europees en Internationaal Groen Investeringsbeleid waar nodig met elkaar in lijn brengen.
- Klimaateffecten integreren in investeringsbeslissing
- Financieel-economische risico's van (uitblijven van) de energietransitie in kaart
- (EZK-)Instrumentarium in kaart; welke investeringen stimuleren we?
- Concurrentiepositie van Nederland en Nederlandse financiële sector in energietransitie
- Secretariaat uitvoering Klimaatakkoord

Rol Fin (stok) :

- Risico-kader stellen inclusief klimaateffecten
- 1e aanspreekpunt toezichthouders
- Financiële wet- en regelgeving aanpassen indien nodig.
- Boegbeeld
- Stille kracht uitvoering klimaatakkoord

Wat moeten we daartoe komend jaar doen?

Jaar 1

Speerpunt-projecten (Klimaatinvesterings- agenda)	Inventarisatie, prioriteren en tot stand brengen	In kaart brengen noodzakelijke projecten voor energietransitie (Uit tafels KA, verkenningen, etc)
		Inventarisatie van investeringsinstrumentarium
		Inventarisatie onder regionale fondsen
		(Nieuwe) uitvraag bij Financials.
		Pro-actief stimuleren van prioritering
		Aanjagen
	Financiële infrastructuur (het treintje) op orde	Coördinatie overleg, vervolg commitment.
	Fondsen mobiliseren op klimaat	InvestNL
		EFRO-fondsen
		Horizon 2020 e.a. subsidies
		Regionale fondsen
		Subsidies EZK/RVO diversen
Metten en rapporteren	Roadmap commitment	Secretariaat uitvoering beleggen/ondersteunen
		strategie meeteenheden opstellen en implementeren (nationaal en internationaal TCFD etc)
		rapportage format opstellen
		opdracht verlenen voor nulmeting
		Data-openstelling vanuit de overheid
	Green Taxonomie	opstellen en implementeren Taxonomie-strategie
		Actief organiseren sector
		kopgroep mobiliseren

Communicatie Infrastructuur	Internationale PR-strategie	PCAF en PACTA uitdragen
		Klimaatcommitment uitdragen
	Richting sector	Faciliteren van organisatie van de sector m.b.t. klimaat.
		f.v.o.v. kleinere investeerders
		Duurzame financieringsstrategie rijk op schrift.
		informatie voorziening vanuit Rijk op orde
Begrotingswerk	Rijksintern	Ondersteuning Fin. op green bonds
Beprijzing en Macro-economie	EU	MFK climate-proof, ook in de uitwerking
		EIB-financiering focussen op EU LTS
		Actief klimaat inbrengen in begrotingscyclus.
Beprijzing en Macro-economie	NL	
Beprijzing en Macro-economie	In dit cluster?	

Wat is daarvoor nodig?

Business as usual (niet bovenstaand plan); 3 fte waarvan 1,2 senior medewerker.

Uitrol korte termijn (komende maanden): 4 fte waarvan 0,5 mondiaal, 1,5 Europa, 2 nationaal w.o. programmaleider

Volledige uitrol: 7 fte. (1,5 mondiaal, 2 Europa, 2 nationaal, 1 programmaleider (meewerkend voorman), 0,5 beleidsondersteuner)

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: zondag 22 september 2019 21:16
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Panel
Bijlagen: image2.jpeg

Heel goed! En ook heel slim om dit samen met de Zwitsers te doen. 5.1.2.e

Op 22 sep. 2019 om 21:08 heeft 5.1.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Ha 5.1.2.e

Denk goed en leuk om te weten voor je dat in de twee dagen voor de UNSG summit allerlei pre-events plaatsvinden. 1 van de panels is georganiseerd door NL (EZK) en ZWI en gemodereerd door 5.1.2.e. Het ging om de concrete financiële sector initiatieven PCAF (NL) en PACTA (Zwi) om de balansen van financiële instellingen beter aan te laten sluiten op Parijs en daarvoor meetmethoden te ontwikkelen. Een zeer volle zaal in New York, betrokkenheid van FMO (zie hieronder) en enkele instellingen. Kortom, een mooi eerste resultaat rond duurzame financiering in mondiale context, vooral met dank aan veel energie van 5.1.2.e

Grt, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @fmo.nl>
Verzonden: zondag 22 september 2019 16:42
 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
 @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @fmo.nl>
Onderwerp: Panel

Hi 5.1.2.e en 5.1.2.e

Complimenten voor een uitstekend georganiseerde sessie met de Zwitsers. Mooi om zo gezamenlijk op te trekken om deze praktische initiatieven voor het voetlicht te brengen. De discussie bracht vele perspectieven samen, was actiegericht en constructief en dat voor een volle zaal.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

<image2.jpeg>

Sent from my iPhone

5.1.2.e

5.1.2.e

FMO

T: [+31 70 5.1.2.e](tel:+31705.1.2.e) | M: [+31 6 5.1.2.e](tel:+3165.1.2.e) | F: [+31 70 5.1.2.e](tel:+31705.1.2.e) | E: 5.1.2.e@fmo.nl

Anna van Saksenlaan 71 | P.O. Box 93060 | 2509 AB | The Hague | The

Netherlands | www.fmo.nl

[LinkedIn](#) | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [YouTube](#) | [Instagram @FMObank](#)

FMO's legal name is 'Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.'. FMO is also known as the Netherlands Development Finance Company.

The following conditions apply to this e-mail: <https://www.fmo.nl/e-mail-disclaimer>

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 2 oktober 2019 10:12
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e)'
Onderwerp: platform duurzame financiering gisteren

Hoofdpunten van platform gisteren:

- Lange ronde updates van alle partijen.
 - o 5.1.2.e drong er op aan dat DNB/FIN kijken naar rol duurzaamheid in monetair beleid (mhoo Lagarde bij de ECB);
 - o 5.1.2.e drong bij AFM aan op kijken naar accountants en rating agencies;
 - o NVB stelde voor beter te kijken naar adaptatie, al dan niet geïntegreerd in andere werkgroepen;
 - o Dufas benadrukte belang taxonomie, en vooral ook de dataverzameling die nodig is om te kunnen rapporteren hierover, maar prezen het werk van de TEG.
 - o Minfin noemde taxonomie-akkoord in Raad een 'redelijk waterig compromis', maar verwacht dat EP zal versterking; en noemde de verkenning duurzame financiering van Hoekstra (hebben we op meegekeken).
 - o DNB heeft duurzaamheid als 1 van 6 prio's in nieuwe strategie 2025.
 - o NGFS komt met handboeken rond duurzaam gebruik centrale bankreserves, monetair beleid/QE, en voor toezichthouders.
 - o Zelf heb ik follow up klimaatakkoord en interesse in het buitenland toegelicht.
- Borging financial sector commitment. Was een wat komische discussie. Minfin schetste belang onafhankelijkheid v borging en vz. VvV gaf aan dat koepels en hun achterbannen niet allemaal op 1 lijn zitten en koepels onderling ook nog niet. Initiatief moet bij de sector liggen (zijn ook nog varianten op secretariaat bij EZK/FIN, en verschillende denkmodellen rond voorzitterschap), maar gaf aan dat ze er wel uitkomen en er een prima resultaat uit zal komen. Dufas gaf aan dat ze op 14/10 mikken. NVB zei niet veel anders dan dat het binnen de uitvoeringsstructuur zal passen die ik had geschetst rond alle tafels KA. Pensioenfederatie had niets toe te voegen.
- Presentatie PCAF interessant, wordt rondgestuurd. Heb nog een keer de sessie in NY toegelicht en op tafel gelegd hoe nu in kaart te brengen wat er allemaal voor methodes zijn en pros/cons/complementariteit te beschrijven. 5.1.2.e noemde rol voor TFCD. 5.1.2.e was daar en marge ook positief over, en eigenlijk ook over PACTA. Moeten we nog even opvolgen bij 5.1.2.e of zijn mensen.
- Korte toelichting rond verduurzaming wonen waar de werkgroep vrijdag nog een sessie met BZK/Fin heeft en dan met een position paper komt, om met een voorstel van een 'geregisseerde aanpak' te komen. Belang van voorkomen overcreditering kwam nog op tafel.
- En marge begon 5.1.2.e nog over hoe we nou omgaan in financiële sector met andere SDGs zoals bijv biodiversiteit. Holistische aanpak belangrijk. Beter in 1x alle risico's in kaart brengen, etc. Blijkbaar doet ASN daar naast PCAF ook al werk op.

Grt, 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry for Economic Affairs & Climate
The Netherlands

5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:minezk.nl)
+31 65.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 15:48
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Terugkoppeling borgingsoverleg Financiering Klimaatakkoord

Beste 5.1.2.e

Gisteren vond het eerste overleg rondom de borging van het financiële commitment plaats. Naar aanleiding daarvan liggen nu een aantal principiële besluiten voor:

1. Afstand Rijk tot uitvoeringsoverleg

- Over het algemeen genomen willen de koepels het Rijk op een zo groot mogelijke afstand houden. Dat betekent o.a. dat ze zelf een voorzitter willen benoemen (dus niet alleen aanwijzen), zelf het secretariaat willen voeren, en uitsluitend een rol voor het Rijk in de begeleidingscommissie zien.
- De koepels benadrukken dat het een initiatief van de private sector betreft, en dat ze dus voor 100% zelf aan het stuur zouden moeten zitten. Verder is men bevreesd dat de sector gaat worden afgerekend op CO2 reductie, ipv op voortgang commitment, wanneer men volledig deelneemt aan de uitvoering klimaatakkoord.
- Zowel Fin als ondergetekende zijn van mening dat dit een onverstandige route van de koepels is. Er is met deze werkwijze een reëel risico dat, door het buiten de deur houden van het Rijk, kloof tussen Rijk en sector groter wordt; Wij vinden dat er meer kan/moet, koepels weinig prikkel om kritisch te zijn over voortgang, en uiteindelijk krijgen wij dan kritische kamervragen waardoor we meer zullen gaan afdwingen, wat niet perse leidt tot de 'first-best' optie.
- Uiteindelijk betreft het hier ook een vrijwillige verplichting, dus als de koepels echt niet willen, heeft het meer zin om bij te sturen via borgingscommissie en overkoepelende Klimaatrapportage dan om te blijven proberen gezamenlijk iets op te bouwen.

Voorgesteld besluit: Voorzitter moet iig via Rijk benoemd worden, net als voor de overige uitvoeringstrajecten. Secretariaat en uitvoering nemen koepels op zich. Fin en EZK nemen zitting in de begeleidingscommissie, en houden ruimte om in evt. rapportage kritisch te zijn op stappen die sector zet.

Evt. in eerstvolgende gesprek met Chris Buijink nogmaals aangeven dat het niet noodzakelijkerwijs slim is om m.n. Fin op deze manier op afstand te houden, terwijl ze de sector alle ruimte gaven om zich positief op dit vlak te onderscheiden.

2. Voorstel voor Voorzitter.

- Voorgestelde profiel vanuit de koepels: Voorzitter die niet mandaat van commitment gaat oprekken, maar gewoon zijn/haar werk doet zonder schijnwerpers te zoeken. Men dacht aan Femke de Vries (oud AFM, huidig voorzitter IMVO verzekeraars).
- Wat Fin en ondergetekende betreft uitstekende keuze, mits beschikbaar. Doet goed werk ondanks lastige context van IMVO-convenanten. Nog niet benaderd.

Voorgesteld besluit: Akkoord met profiel en met voorkeurskeuze Femke de Vries.

Proces: We hopen begin volgende week op medewerkersniveau tot overeenkomst te komen, zodat in de week van 28 oktober de besluitvorming kan worden voorgelegd aan voorzitters koepels. Daarbij zijn bovenstaande punten nog hete hangijzers. Gerard van Olphen begeleid als voorzitter van de taakgroep dit proces totdat de uitvoering goed op poten staat of een nieuwe voorzitter is benoemd.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: dinsdag 19 november 2019 09:57
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Conceptmotie Dik Faber, CU, Committeren van de financiële sector aan Parijs.
Bijlagen: Dikfaber Bruijn, CU, Financiële sector oproepen tot commitment aan Parijs.docx

Beste 5.1.2.e

Bij deze de conceptmotie van Dik Faber t.a.v. de klimaatdoelen van de financiële sector, met akkoord van 5.1.2.e als 5.1.2.e

Groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 19 november 2019 07:52
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl
CC: 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl
Onderwerp: spoedige reactie! Conceptmotie

Hoi,

We hebben deze conceptmotie ontvangen:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat 50 financiële instellingen in juli van dit jaar hebben beloofd dat zij in 2021 zullen rapporteren over de klimaatimpact van 'hun relevante financieringen en beleggingen' en 'uiterlijk in 2022 hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 voor al hun relevante financieringen en beleggingen' publiceren,

overwegende dat de feiten en cijfers laten zien dat banken, verzekeraars en pensioenfondsen nog altijd voor het overgrote deel investeren in fossiele energiebedrijven, waaronder schaliegasbedrijven, en dat pensioenfonds ABP zelfs meer in fossiele energiebedrijven is gaan investeren sinds 'Parijs',

overwegende dat vrijwel nog geen financiële instelling zich committeert aan de 1,5 graad doelstelling van het Parijs-akkoord, zoals is opgenomen in de motie Dik-Faber / Van Veldhoven (motie 31793 nummer 143),

verzoekt de regering haar positie als ... te benutten en financiële instellingen te bewegen tot commitment in woord en daad aan de afspraken uit het 'Parijs' klimaatakkoord en ook andere financiële instellingen hiertoe op te roepen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Bruins
Dik-Faber

Graag voor 9.30 uur de reactie met akkoord van een 5.1.2.e naar 5.1.2.e met cc aan mij, zodat dit daarna weer via de PA met het Kamerlid gedeeld kan worden. Naast het format is een compleet voorbeeld van een motie-reactie bijgevoegd, voor het gemak.

Ik hoor graag wie dit oppakt en of dit lukt dit naar 5.1.2.e en mij te sturen voor 9.30h. Bel vooral bij vragen.

Graag een reactie in bijgevoegd format.

Tips:

- hou het kort en krachtig, mik op 3 bullets met een paar woorden
- begin met de kern
- bij ontraden: geef alternatief tekstvoorstel (niet werken met track changes, maar met een aparte tekstsuggestie)
- geef expliciet aan of het ingaat tegen eerder afspraken (bv Regeerakkoord, Klimaatakkoord)

5.1.2.e

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Directie Bureau Bestuursraad

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T: 06 5.1.2.e

E: 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)

Meer weten over de MR en onderraden, Kamervragen en -brieven, notaroutes, termijnen en agendaverzoeken?

Voor alle informatie over de stukkenstroom richting minister kun je [hier](#) terecht op Rijksportaal. De tastijden van de bewindspersonen staan [hier](#).

Dik-Faber & Bruins, CU - Financiële sector oproepen om zich te committeren aan Parijsakkoord

Dictum:

verzoekt de regering haar positie als ... te benutten en financiële instellingen te bewegen tot commitment in woord en daad aan de afspraken uit het 'Parijs' klimaatakkoord en ook andere financiële instellingen hiertoe op te roepen,

Oordeel: EZK, FIN

Ontraden

Toelichting

- In de huidige vorm betreft het staand beleid en bestaande afspraken, de motie is daarmee overbodig. Het initiatief voor het klimaatcommitment kwam uit de sector, en lijkt ambitieus te worden opgepakt.
- De financiële sector heeft zich in het klimaatakkoord reeds gecommitteerd aan het akkoord van Parijs, en hebben aangegeven dat zij alle relevante financieringen en beleggingen in kaart gaan brengen met de doelstellingen in dat akkoord. Die doelstellingen zijn 'ruim onder de 2 graden, met een streven naar maximale opwarming van 1,5 graden'. De doelstelling die in de motie wordt aangegeven, klopt niet. We kunnen niet van de sector vereisen dat zij verder gaan dan het kabinet zelf.
- Wanneer de motie zich concentreert op de uitvoering van het financiële commitment, kan dit echter zeer nuttig zijn als stok achter de deur.

Alternatief dictum zodat motie wel oordeel Kamer kan krijgen:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat 50 financiële instellingen in juli van dit jaar hebben beloofd dat zij in 2021 zullen rapporteren over de klimaatimpact van 'hun relevante financieringen en beleggingen', 'uiterlijk in 2022 hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 voor al hun relevante financieringen en beleggingen' publiceren, en hun 'bijdrage willen leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord',

overwegende dat de feiten en cijfers laten zien dat banken, verzekeraars en pensioenfondsen nog altijd voor het overgrote deel investeren in fossiele energiebedrijven, waaronder schaliegasbedrijven, en dat pensioenfonds ABP zelfs meer in fossiele energiebedrijven is gaan investeren sinds 'Parijs',

verzoekt de regering financiële instellingen aan te sporen om hun commitment ambitieus in te vullen en ook andere (internationale) financiële instellingen hiertoe op te roepen, daartoe te zorgen dat de uitvoering van het commitment nauw aansluit bij de overkoepelende uitvoering van het klimaatakkoord, en de kamer gelijktijdig met voortgang van het klimaatakkoord over de voortgang van het commitment te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 19 november 2019 10:05
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Conceptmotie Dik Faber, CU, Commiteren van de financiële sector aan Parijs.

Akkoord. 5.1.2.e

Op 19 nov. 2019 om 09:57 heeft 5.1.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 19 november 2019 07:52
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: spoedige reactie! Conceptmotie
 Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Directie Bureau Bestuursraad
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T: 06 5.1.2.e

E: 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)

Meer weten over de MR en onderraden, Kamervragen en -brieven, notaroutes, termijnen en agendaverzoeken?

Voor alle informatie over de stukkenstroom richting minister kun je [hier](#) terecht op Rijksportaal.

De tastijden van de bewindspersonen staan [hier](#).

<Dikfaber Bruijn, CU, Financiële sector oproepen tot commitment aan Parijs.docx>

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 17:01
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: voorbereiding telefoongesprek Wouter Bos
Bijlagen: Voorbereiding Wouter Bos 7 1 2020.docx

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Beste 5.1.2.e

Bij deze de voorbereiding voor je gesprek met Wouter Bos morgen. Belangrijkste boodschap is dat we deze stap van InvestNL toejuichen, en dat er daarnaast een traject inc. voorzitter is voor de uitvoering van het financiële commitment. We gaan graag met InvestNL in gesprek over de beste manier om dit traject te laten aanhaken op de uitvoering van het klimaatakkoord.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

.....
Directoraat-Generaal Klimaat & Energie – Directie Klimaat
Ministerie for Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
PO Box 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T +31 (0)6 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Think before you print.

Aanleiding:

Wouter Bos wilt graag gesprek over de coördinatie van projectfinanciering binnen het klimaatakkoord.

Boodschap:

- Steun vanuit EZK en Fin voor een voortrekkersrol van InvestNL in projectfinanciering binnen klimaatakkoord, en desgewenst bij meedenken over effectieve vormgeving van het bijbehorende proces.
- Daarnaast is voor het onderdeel 'meten van klimaatimpact' een voorzitter benoemd; Femke de Vries. Zij staat, ondersteunt door een secretariaat van de koepels, aan de lat om de uitvoering van het financiële commitment te borgen, en zit vanuit die rol in het voortgangsoverleg.

Toelichting:

- Het commitment van de sector bestaat uit twee onderdelen: 1) het meten en weten van de klimaatimpact van de diverse instellingen en 2) Projectfinanciering voor Klimaatimpact. Met name op het tweede onderdeel kan InvestNL een zeer belangrijke rol spelen.
- Projectfinanciering is bijv: financieringsoplossingen voor onderdelen van de gebouwde omgeving door ism private en publieke partijen een werkbare structuur op te zetten. Andere mogelijke onderdelen warmtenetten, onderdelen van waterstoftransitie etc. Klimaatinvesteringsagenda vanuit Rijk kan helpen bij de prioritering.
- Mogelijk dat deze tweedeling tussen Meten en Projectfinanciering niet helemaal duidelijk is geland bij InvestNL: Voor het eerste onderdeel is inmiddels een borgingscommissie en een voorzitter benoemd door minFin; Femke de Vries. (Voorzitter IMVO-convenanten, voorkeurskandidaat sector). Zij zal deelnemen aan het voortgangsoverleg waar nodig. Dhr Bos heeft over dit laatste geen expliciet bericht van Financiën ontvangen, het nieuws is wel gedeeld op medewerkers niveau.
- Er is nog geen structuur voor het tweede onderdeel 'Projectfinanciering met Klimaatimpact', en wij juichen het toe wanneer InvestNL daar een voortrekkersrol in wilt nemen. Dit sluit zoals dhr Bos al aangeeft aan op eerdere toezeggingen in de taakgroep financiering en ligt in verlengde van het adopteren van het expertisecentrum groene financiering.
- Op dit moment valt 'projectfinanciering van klimaatprojecten' niet onder de borging en dus niet onder het voortgangsoverleg, omdat hier itt het commitment geen concreet doel op zit. Het is uiteraard wel zeer wenselijk dat InvestNL goed is aangesloten, daar moeten we nog een modus in vinden.
- Financiën en EZK spreken sowieso op medewerkersniveau graag verder met InvestNL over een structuur die goed aansluit bij de uitvoering van het klimaatakkoord. Mogelijk dat InvestNL via deze route ook kan aanschuiven bij het overleg over een klimaatinvesteringsagenda.
- Wouter Bos stelt zijn 5.1.2.e , 5.1.2.e , voor als 5.1.2.e van dit traject. Dat is o.i. een uitstekende keuze gezien haar ervaring in de sector.

Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

Aanpak op hoofdlijnen en honorarium
- 26 Januari 2020

Aanpak op hoofdlijnen

Voortgangsrapportage op hoofdlijnen

Doel:

Stakeholders informeren over de voortgang van de sector op het Klimaatcommitment

Doelgroep:

- Ministerie van Financiën
- Ministerie van Economische Zaken
- Tweede Kamer
- Stakeholders van deelnemende financiële instellingen

Opzet Rapportage

- Beknopte rapportage van 10-15 pagina's
- Visueel (veel tabellen en grafieken)
- Rapportage voornamelijk op geaggregeerd niveau van de financiële sector als geheel, waar relevant uitgesplitst naar type financiële instelling

Data verzameling

- Via publieke bronnen van de deelnemende financiële instellingen
- Financiële instellingen leveren leeswijzer aan met verwijzingen naar de relevante secties

Proces

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul
Leeswijzer: Opstellen en delen van de leeswijzer							
Dry-run: Data-verzameling van 6-8 financiële instellingen voor het ontwerp van de eerste verhaallijn, tabellen & grafieken en indeling van de rapportage.							
Data verzameling: Data verzameling van ~53 instellingen Data validatie – digitaal Data validatie – Q&A (10-15 instellingen)							
Data analyse: Analyseren van de uitkomsten Ontwerp grafieken en tabellen Ontwerp kernboodschappen							
Rapportage: Schrijven van de rapportage incl. 3 concept versies, incl. in-house grafisch support en redactie van het rapport.							

Team:

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Uw investering

Wij hechten veel waarde aan een prettige samenwerking. Dit vergt een gezonde dosis commitment van beide kanten om succes te realiseren.

Ons aanbod is gebaseerd op onze commerciële tarieven en onze inschatting van het benodigde aantal mandagen. Wij verwachten een hogere complexiteit van de rapportage dan oorspronkelijk voorzien in onze offerte van 5 juni 2020.

Om onze commitment aan de eerste voortgangsrapportage extra kracht bij te zetten stellen we het verschil tussen het eerder toegezegde bedrag en onze huidige inschatting onze investering.

Werkstroom	Geschatte aantal werkdagen	Prijs in EUR
Kick-off en opstellen leeswijzer	5.1	5.1.2.f
Optioneel: Dry-run	5.1	5.1.2.f
Onderzoek	5.1.2.f	5.1.2.f
Analyse	5.1.2.f	5.1.2.f
Rapportage	5.1.2.f	5.1.2.f
Totaal (excl. dry-run, excl. btw)	5.1.2.f	5.1.2.f
Totaal (incl. dry-run, excl. btw)	5.1.2.f	5.1.2.f
Indicatie offerte 5 juni 2020 (incl. btw)		5.1.2.f
KPMG investering (o.b.v. geschatte werkdagen)		5.1.2.f
Honorarium excl. dry-run (incl. btw)		5.1.2.f
Honorarium incl. dry-run (incl. btw)		5.1.2.f

Bedankt

5.1.2.e
5.1.2.e KPMG Sustainability
Mob: +31 6 5.1.2.e
5.1.2.e @kpmg.nl

5.1.2.e
5.1.2.e KPMG Sustainability
Mob: +31 6 5.1.2.e
5.1.2.e @kpmg.nl

© 2021 KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken die onder licentie worden gebruikt door de zelfstandige ondernemingen die lid zijn van de wereldwijde KPMG organisatie.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

5.1.2.e

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Klimaat

Auteur

5.1.2.e

T 070

5.1.2.e

5.1.2.e pminezk.nl

Datum

29 januari 2020

Kenmerk

DGKE / 20030251

BHM: 20030304

nota

Nota Kamerbrief 'Uitvoering van het Klimaatakkoord'

Kopie aan

5.1.2.e

Parafenroute

5.1.2.e

K.

5.1.2.e

DC

5.1.2.e

5.1.2.e

BBR

5.1.2.e

Bijlage(n):

1

Aanleiding

- In de aanloop naar het AO Klimaat en Energie 12 februari a.s. is door de Tweede Kamer gevraagd om voorafgaand aan het AO een brief aan de Kamer te sturen over de nadere afspraken over de governance ten aanzien van de vijf domeinen van het Klimaatakkoord. Dit ligt in het verlengde van de motie Moorlag van december 2019 die verzoekt om een duidelijke procesarchitectuur, met concrete tussendoelen waarmee het Klimaatakkoord met commitment van de deelnemende partijen ten uitvoer wordt gebracht.
- De SER (Ed Nijpels) wil ter afronding van het proces om te komen tot het Klimaatakkoord een brief aan de Kamer sturen met de lijst van organisaties die zich hebben gecommitteerd. Het is tevens al een tijdje een wens van de Kamer om hierover geïnformeerd te worden.

Advies

U kunt de bijgevoegde Kamerbrief over de Uitvoering van het Klimaatakkoord ondertekenen.

Kernpunten

- De brief gaat nader in op zowel de governance van het Klimaatakkoord als wat er in de uitvoeringsoverleggen en -structuren gebeurt.
- De paragrafen over de activiteiten en resultaten zijn in samenwerking met de departementen tot stand gekomen.
- Daarnaast wordt het Voortgangsoverleg uitgelicht. Hierin wordt gemarkeerd dat het Voortgangsoverleg geen besluitvormend orgaan is, maar de vorm van een werkoverleg heeft. Verder wordt er dieper ingegaan op de (ontwikkeling van de) platformfunctie.
- In het kader van de procesarchitectuur wordt daarna ingegaan op de monitoring en borgingscyclus waarvan de Monitor Klimaatbeleid onderdeel is.
- De lijn met de uitgangspunten betreft het commitment, zoals eerder met u besproken, is verwerkt in de brief:

Ontvangen BBR

Ik vind het begrip 'governance' in deze brief te smal en te weinig inhoudelijk opgevat. We blijven hangen in het noemen van een paar overleggen.

Per aspect van de transitie zijn er toch verschillende beleidscycli te noemen, die elk voor ^{regie}sturing/zorgen, bv

① Ruimtelijke regie

Het geheel van NOVI, RBS & voortlopend in bestemmingsplannen etc

- ② Regie op ^{transmissie} capaciteit elektriciteit + regionale netten
- Hierachter schuilt een cyclus waarin Tennet nationaal reikt en raamt, maar ook mit'el, dus pentalateraal, de afspraken over interconnectie en eTA samenwerkings TSO's, met rollen Rijn en El.

③ Regie op technische overige infra

- * Tennet / gasunie studie, met rol Rijk, etc
- * regie Rijk op industriële infra, zoals CO₂ afvang/warmteketten/waterstof
- * opruimen / verbeteren gasinfrastructuur, met EBN, etc

④ Regie op heffen en subsidieren

- * door BZK, na advies PBL/TNO, etc
- *
- *

⑤ Regie op implementatie G.O.

- * gemeenten / BZK
- * etc

En al deze cycli komen samen in het coördinerend depot, en worden jaarlijks integraal doorgekeurd door PBL, etc

- Partijen die zich niet gecommitteerd hebben nemen niet deel aan het Voortgangsoverleg/de Uitvoeringsoverleggen.
- Er wordt niet heronderhandeld. De afspraken uit het Klimaatakkoord staan.
- Aandachtspunten/voorwaarden in de verdere inhoudelijke vormgeving en mogelijke nieuwe ideeën kunnen door de partijen bij de uitvoeringsoverleggen worden ingebracht worden en alle partijen (waaronder de Rijksoverheid) zullen dit in overweging nemen.
- De voorzitter kan, in overleg met de verantwoordelijk bewindspersoon, middels een discretionaire bevoegdheid een partij op ad hoc basis laten deelnemen indien dit bijdraagt aan het realiseren van de afspraken en/of doelen.
- De FNV (bij monde van **5.1.2.e**) heeft laten weten aan Ed Nijpels dat de commitment brief zoals zij die gestuurd hebben, gelezen moet worden als een 'Ja, mits' i.p.v. een 'Nee, tenzij'.
- De Kamerbrief ligt maandag 3 februari ook ambtelijk voor ter akkoord. Indien er substantiële wijzigingen zijn, stellen wij u daar van op de hoogte.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: dinsdag 4 februari 2020 22:32
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
5.1.2.e)
Onderwerp: VOOR REACTIE / AKKOORD - aangepaste DOMUS-20023473-v12-Kamerbrief_Uitvoering_van_het_Klimaatakkoord_
Bijlagen: DOMUS-20023473-v12-Kamerbrief_Uitvoering_van_het_Klimaatakkoord_.pdf

Hoi 5.1.2.e

Naar aanleiding van de opmerkingen van de minister, hebben we Kamerbrief voor de uitvoering van het Klimaatakkoord nog verder aangevuld (met name 'de regie' is verder geladen).

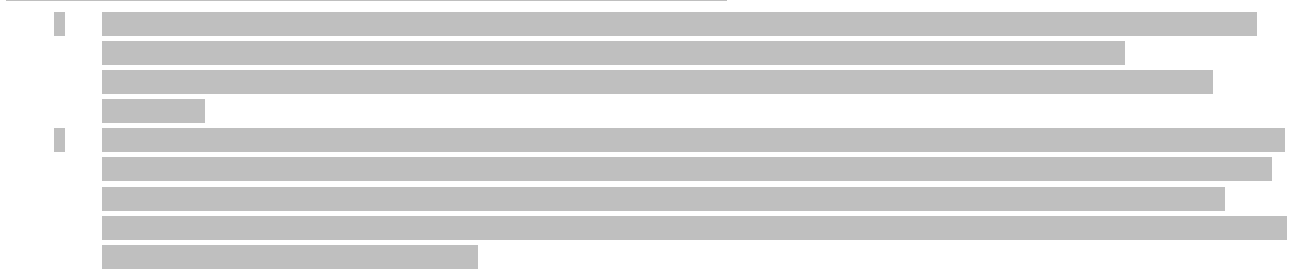
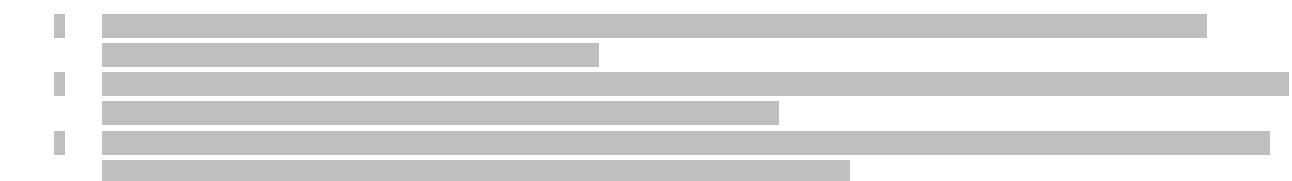
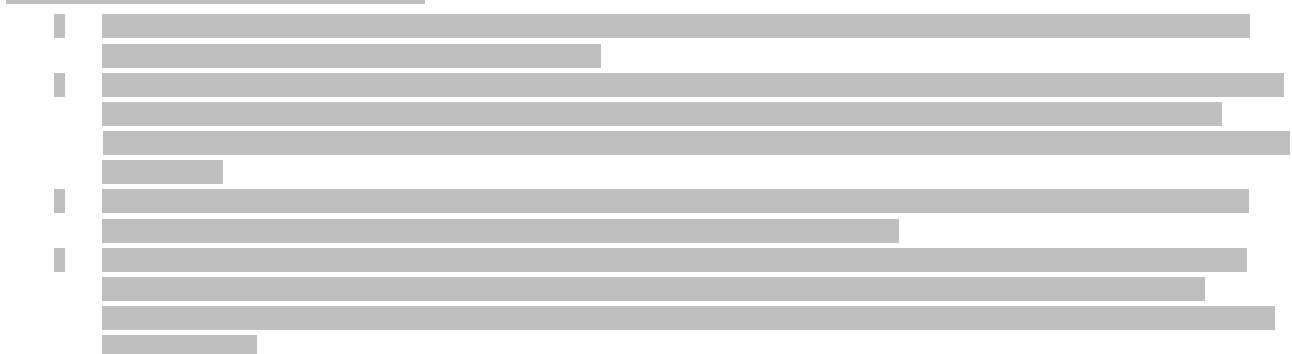
Je vindt bijgevoegd een Word-versie en een .pdf-versie; 5.1.2.e heeft de opmerking van de minister in de kantlijn verwerkt. In de .pdf-versie zou je die moeten kunnen lezen volgens mij.

Graag je reactie / akkoord op de brief.

Groet, 5.1.2.e

Actualiteiten MT+ directie klimaat

Dinsdag 11 februari 2020

Buiten reikwijdte**Buiten reikwijdte****Buiten reikwijdte****Buiten reikwijdte****Buiten reikwijdte****5.1.2.e (programma duurzame financiering)**

- **Buiten reikwijdte** Buiten reikwijdte
- Brussels event van European Banking Federation: Banken spreken samen over nut en noodzaak van 1) betere eigen data m.b.t. klimaat en 2) mogelijkheden om meer geld te verdienen aan klimaat. Mooi dat het steeds meer wordt gezien als gezond eigenbelang. Zal vanuit NL in panel het klimaatcommitment verder toelichten, als voorbeeld van hoe het ook kan.

- Buiten re kwijde
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 22 maart 2020 14:50
Aan: 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e Inv-kea
Onderwerp: Uitvoering_van_het_Klimaatakkoord_
Bijlagen: Uitvoering_van_het_Klimaatakkoord_.docx

Ter info, deze is nu aan TK gestuurd.

Ed Nijpels (Voorzitter); 5.1.2.e (Landbouw & Landgebruik); 5.1.2.e
5.1.2.e (Elektriciteit); 5.1.2.e (Mobiliteit); 5.1.2.e
(Industrie); 5.1.2.e (Gebouwde Omgeving); 5.1.2.e
5.1.2.e (Circulaire Economie); 5.1.2.e (Arbeidsmarkt & Scholing);
5.1.2.e (NPRES); 5.1.2.e (Mede-overheden); 5.1.2.e
(Rijk); 5.1.2.e (Secretaris)

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Klimaat

Behandeld door
5.1.2.e

T 070 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl

Datum
16 apr. 2020

Kenmerk
DGKE-K / 20119047

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Voortgangsoverleg Klimaatakkoord 9 april 2020
Voorzitter	Ed Nijpels
Vergaderdatum en -tijd	9 april 2020, 14.00 uur - 15.30 uur
Locatie	Videoconferentie via Webex
Aanwezig	Ed Nijpels (Voorzitter); 5.1.2.e (Landbouw & Landgebruik); 5.1.2.e (Elektriciteit); 5.1.2.e (Mobiliteit); 5.1.2.e (Industrie); 5.1.2.e (Gebouwde Omgeving); 5.1.2.e (Circulaire Economie); 5.1.2.e (Arbeidsmarkt & Scholing); 5.1.2.e (NPRES); 5.1.2.e (Mede-overheden); 5.1.2.e (Rijk); 5.1.2.e en 5.1.2.e (Secretaris)
Afwezig	-

Vergaderpunten

1. Opening, mededeling en actualiteiten

- De voorzitter meldt dat er gisteren een Bestuurlijk Overleg heeft plaatsgevonden in aanwezigheid van o.a. MEZK en de koepels. Ook is er een brief over de RES naar de Tweede Kamer en de RES-regio's uitgegaan. NPRES meldt dat de deadlines voor de RES 4 maanden worden uitgesteld. Wel blijft 1 juni staan als ambtelijke deadline. In de zomer volgt een kwalitatieve assessment.
- Welkom aan 5.1.2.e (5.1.2.e uitvoeringsoverleg Mobiliteit) en 5.1.2.e 5.1.2.e van EZK).
- Verslag van het Voortgangsoverleg van 19 februari 2020 wordt aangenomen.

2. Klimaat- en energieverkenning

- PBL (5.1.2.e) licht toe dat alleen beleid dat is voorgenomen of vastgesteld op 1 mei wordt meegenomen in de Klimaat- en Energieverkenning. Er wordt duidelijk geformuleerd welk beleid dit is. Naast de KEV zullen ook op andere momenten kleinere publicaties uitgebracht worden. Naast het lange termijn beeld in 2030 komt er ook een specifieke actualisatie die het beeld in 2020 moet geven. Met die

laatste kan zinvolle informatie gegeven worden over het voldoen aan het vonnis in de Urgenda-zaak, met name nu in Corona-tijd, en voor het aandeel hernieuwbare energie.

- De voorzitter vult aan dat er voorzien wordt dat de KEV, klimaatnota en Monitor klimaatbeleid op 30 oktober 2020 naar de Kamer zullen worden verstuurd.
- **Mede** informeert of het mogelijk is een voorpublicatie van de KEV te delen met medeoverheden? Op deze manier is er eerder zicht op de knelpunten.
- **NPRES** reageert dat in de zomer PBL een kwalitatieve analyse zou maken van de RES'en. Daarmee zullen ook de knelpunten ook naar voren komen.

3. Progressie-overzicht

- **Sec** licht toe dat het overzicht als basis dient voor gesprek en wordt dus in principe ook niet openbaar gemaakt. Specifieke aanvullingen kunnen bilateraal worden besproken.
- **Rijk** constateert dat de klimaatagenda een knauw krijgt vanwege Corona. Op mondiaal niveau zal daardoor de COP niet plaatsvinden, deze is verplaatst naar 2021. De Corona-crisis zal ook effect hebben op de voortgang van de Green Deal. Met andere departementen wordt nu in kaart gebracht hoe NL en Europa daarin staan. Na de fase noodpakket zal de fase van herstel komen. We onderzoeken de mogelijkheden van een groen herstellepakket. Ook in dit gezelschap moeten we nadenken hoe we daar maximaal klimaat en duurzaamheid in kunnen verwerken. Dat zijn naast sectorale thema's ook bovensectorale thema's en hier ligt ook een rol voor financiële instellingen.
- **L&L**: Het pakket stikstofmaatregelen heeft ook een positief effect op klimaat. Echter, liggen investeringen in bijvoorbeeld stallen nu stil, dat is een probleem. Ook kijkt een deel van de agrarische achterban de situatie eerst liever aan, naast corona ook met het oog op het nieuwe kabinet.
- **GO**: De uitgestelde bevoegdheid omgevingswet zorgt voor problemen, dit is een vehikel voor de wijkaanpak. Daar zullen gemeenten last van gaan krijgen in de praktijk. Een oplossing kan gevonden worden door de ultieme bevoegdheid bij de gemeente terecht te laten komen. Op de middellange termijn is het belangrijk in te zetten op maatregelen met de grootste werkgelegenheidseffecten.
- **Elek**: Processen rondom de RES lopen vertragingen op, met name hernieuwbaar op land. Een ander knelpunt is de infrastructuur op de korte en lange termijn. Als de netbeheerders zo door gaan er meer capaciteit komt om wat te doen. Bouwbedrijven vaker op zoek naar energiebesparende nieuwbouw, wat voor een boost kan zorgen.
- **Mob**: Op 16 april a.s. vindt het eerste uitvoeringsoverleg mobiliteit plaats in een nieuwe samenstelling. In gesprekken met partijen de afgelopen weken komt naar voren dat de haalbaarheid van de uitvoering niet meer op zichzelf staat. De werkgerelateerde mobiliteit is door Corona wel teruggedrongen en dit leidt tot de vraag waar kansen liggen. De verduurzaming van het wagenpark staat niet hoog op de agenda, voor veel partijen is het de vraag of ze nog bestaan eind dit jaar.
- **Ind**: een aantal zaken met betrekking tot de planning zal binnenkort op politiek niveau besproken worden.
- De voorzitter meldt dat er verschillende stroom- en gasbrieven naar de Kamer zijn verstuurd afgelopen weken.

- **A&S** benadrukt dat er gekeken moet worden naar de herstelperiode na Corona en dit te verbinden met het werkgelegenheidsvraagstuk. Belangrijk om te kijken naar een gericht pakket investeringen. Hierover zal contact met Rijk worden gezocht (**Actie: A&S**). Daarnaast is leven lang leren een zorgpunt. Dit verdwijnt als eerste maar is juist hard nodig. Goed om met een breder gezelschap na te denken over wat we nu en straks kunnen doen om de crisis te gebruiken om het klimaat verder te helpen.
- De voorzitter meldt dat het Klimaatplatform in mei een bijeenkomst organiseert over de post-Corona periode en de koppeling met het klimaatbeleid.
- **Rijk** informeert dat het kabinet tegelijkertijd werkt aan een aanvullend stikstofpakket. Ambitie is om deze maand de Tweede Kamer daarover te informeren. Zal daarover ook deelnemers VO informeren (**Actie: Rijk**).
- **Fin** ziet geen signalen dat het klimaatcommitment stil komt te staan, maar de sector zit wel in crisismodus. Meest pregnant blijft de pensioensector. Zwaartepunt betreft klimaatcommitment ligt bij de rapportage over CO₂-impactbeleggingen.
- **Mede** constateert dat er een risico is dat de vertraging van de RES'en en het afbouwpad van de SDE tot een discrepantie kan leiden. Hier wordt door het departement over nagedacht.
- Voorzitter concludeert dat het ook nuttig is om bij de partijen op te halen wat de impact van Corona is op de uitvoering van het Klimaatakkoord. Op korte termijn zal met de voorzitters van de uitvoeringsoverleggen hier over worden doorgesproken.

4. Innovatie/ IKIA

- **Inno** licht toe dat er nog geworsteld wordt met de focus tussen innovatie zaken die er echt toe doen en welke minder belangrijk zijn. Hier is een commissie voor in het leven geroepen maar vraagt aandacht van ons allen. De thema-overstijgende onderwerpen moeten blijvend aandacht krijgen. Na een rondvraag bij de TKI's en missieleiders blijkt Corona nog weinig impact te hebben, maar er zijn wel zorgen over het heffingsinstrument. Als dit niet op tijd komt dreigen andere onderwerpen te vertragen. Daarbij moeten we waakzaam zijn dat op de middellange termijn de Corona-crisis de klimaatcrisis niet overstemt.
- De voorzitter informeert of innovatie al besproken is in de UO's.
- **Elek** meldt dat wellicht in juli zou kunnen, maar deze agenda is al erg vol.
- **L&L** merkt op dat een fanatiek lid innovatie aanzwengelt, maar dit punt moet een prominentere plek krijgen in ons dagelijks handelen. Er zal aan het appel tegemoetkomen worden.
- **GO** deelt dat het besproken is, maar er kan gekeken worden of er iemand van de Topsector betrokken kan worden.
- **IND** merkt op dat dat biomassa niet goed bediend wordt. Dit najaar volgt een reactie op het advies van PBL en SER. Voorts is de waterstofvisie net naar de Kamer gestuurd.
- De voorzitter vraagt om het punt innovatie bij het Uitvoeringsoverleg te agenderen (**Actie: voorzitters UO's**).
- Aanbod van **Inno** aan de UO-voorzitters om haar uit te nodigen aan de tafels wanneer er weer mag worden gereisd (**Actie: voorzitters UO's**).

5. Financiële sector

- **Fin** vult de presentatie aan dat de Commissie zorg zal dragen voor de voortgang op het commitment. De rapportage wordt door een externe deskundige gedaan. Deze rapporteert in Q3 2021 over het CO₂-gehalte in het boekjaar 2020. Good practices worden gedeeld en dit is ook een voorwaarde voor voortgang in het derde onderdeel, de reductiedoelstellingen. Verder wordt er overwogen om in bepaalde sectoren beleidsstandpunten in te nemen zoals gebouwde omgeving. Hierover zal contact worden gezocht met de UO's (**Actie: Fin**).

6. Circulaire Economie

- **CE** licht de notitie toe en vult aan dat er wordt gewerkt aan het tweede uitvoeringsprogramma CE, dit gaat in juni naar de Tweede Kamer. In februari is de week van de circulaire economie met het voorstel om de uitvoeringsoverleggen hierbij aan te laten sluiten. Verder is geprobeerd CO₂-reductie in kaart te brengen om concreet te maken hoe CE voor klimaat werkt. Hier zijn twee cases over beschikbaar: batterij en windmolens. Verder zijn er arbeidsmarktkansen. De belangrijkste vraag is hoe CO₂ doorwerkt naar de rest van de keten. Dit wordt uitgewerkt en willen graag info ophalen om mee te nemen.
- **A&S** post-corona zal ook anders gekeken worden naar de internationale ketens. De drieslag herstelperiode, werkgelegenheid en ook circulaire kan werken. Medewerkers hebben een notitie geschreven die gedeeld kan worden (**Actie: Sec**).
- **Med** meldt dat CE versterkte heeft bij de mede-overheden, mede naar aanleiding van de taskforce herijking regelgeving voor CE waar bruikbare tips te vinden zijn. Dit moet voortvarend opgepakt worden richting departementen. (**Actie: Sec**)
- De voorzitters constateert dat de voorzitters beschikbaar zijn voor bilateraal overleg om te zien waar beide partijen mee bezig zijn. **CE** wordt gevraagd om vragen te specificeren waarover gesproken kan worden (**Actie: CE**)

7. Klimaatmaand

- **NPRES** mist de decentrale overheden in de formulering van de aanpak klimaatmaand.
- **Inno** meldt dat de topsector energie werkconferentie normaal in oktober is en een prima plek is hiervoor.
- De voorzitter vraagt om in de Uitvoeringsoverleggen en -structuren te bespreken dat activiteiten in oktober worden geconcentreerd en georganiseerd. Zo is er tijdens de klimaatmaand een breed pakket aan activiteiten. Suggesties voor de klimaatmaand gelieve te koppelen aan het Secretarissenoverleg. Decentrale overheden zullen in de toekomst worden toegevoegd (**Actie: Rijk**)

8. Klimaatplatform

- De voorzitter licht toe dat de vanuit de Klimaatwet verplicht wordt de drieluik van klimaatstukken aan de Kamer te sturen. Dit is vermoedelijk op 30 oktober 2020. Het klimaatplatform organiseert ook een dag voor debat met veel bezoekers. Dit zal voor de verzending van de stukken zijn om een politisering van deze dag te voorkomen. De Klimaatdag is een Nederlands product.
- De platformfunctie van het Voortgangsoverleg is omgedoopt tot het klimaatplatform. Voor de zomer worden er vijf platformactiviteiten georganiseerd over post-Corona groen herstel; de RES'en; de SDE; Monitoring van het Klimaatbeleid en de drie Kamerbrieven over 'gas'. Ideeën voor bijeenkomsten kunnen gemeld worden bij de secretarissen/klimaatplatform.

9. Rondvraag

- De voorzitter rondt af met de noties dat onderwerpen voor het Voortgangsoverleg bij het secretariaat worden aangeleverd (**Actie: Allen**). Eind augustus zal het eerstvolgende Voortgangsoverleg worden belegd met het oog op de Monitor Klimaatbeleid. Dit zal ook begin juli in de uitvoeringsoverleggen worden besproken.
- **NPRES** zal eind april een update over de RESsen versturen.

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: dinsdag 21 april 2020 16:15
Aan: 5.1.2.e)
CC: secretariaat DG KE; 5.1.2.e
Onderwerp: Femke de Vries - 22 april - Voorbereiding
Bijlagen: Femke de Vries - 22 april - Voorbereiding.docx

Beste 5.1.2.e

Bij deze een korte voorbereiding voor je kennismaking met Femke de Vries morgen. Hierin ook een update van de stand van zaken rondom het klimaatcommitment van de financiële sector.

Groet,
5.1.2.e

Kennismaking 22 april, 14.30 met Femke de Vries, Voorzitter van de commissie Financiële sector klimaatcommitment

Aanwezig: Femke de Vries

Er is geen formele agenda, wij stellen de volgende punten ter bespreking voor.:

1. Update klimaatcomtment
2. Rol InvestNL
3. Ontsluiten Data

Onderwerpen

1. Update Klimaatcommitment:

Mogelijke vragen/inbreng

- Welke knelpunten ziet FdV de komende maanden op zich af komen?
- Waarin kan EZK ondersteunen?
- Internationaal gezien zien we een snelle ontwikkeling richting harmonisatie. Zou mooi zijn als NL hier voortouw in kan nemen. Daartoe helpt proactieve houding vanuit de sector en commissie ook sterk. Bijv. in presentatie op COP26.

Achtergrond

- In de zomer van 2019 committeerde de financiële sector zich aan de klimaatdoelen van het kabinet, door ondertekening van het [klimaatcommitment](#). Financiële instellingen spraken onder andere af om vanaf boekjaar 2020 te rapporteren over de klimaatimpact van relevante financieringen en beleggingen in Nederland en daarbuiten en uiterlijk in 2022 maken de instellingen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen bekend.
- Begin 2020 zijn we begonnen met het opzetten van de governance van het Klimaatcommitment. Femke de Vries is de voorzitter van de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment. In deze Commissie zijn ook de koepelorganisaties en de ministeries van EZK en Financiën vertegenwoordigd. De NVB voert (voor nu) het secretariaat van het Klimaatcommitment.
- De Commissie is verantwoordelijk voor een jaarlijkse sectorrapportage die ingaat op de inspanningen die de sector levert op basis van het Klimaatcommitment. Femke de Vries schuift aan bij het Voortgangsoverleg Klimaatakkoord die de samenhang in de uitvoering van het Klimaatakkoord bewaakt.
- De belangrijkste mijlpijl van de afgelopen periode is het schrijven en uitzetten van de Terms of Reference voor de deskundige voor het uitvoeren van de sectorrapportage. De deskundige wordt komende maand geselecteerd door de Commissie. De deskundige werkt, op basis van publiek beschikbare informatie, een eerste stand van zaken uit en een raamwerk waar de sectorrapportage aan moet voldoen. De oplevering van de bevindingen is voorzien begin Q3 2020.
- Vanuit EZK zijn we tot nu toe blij met het voorzitterschap van Femke de Vries, en met het voorzitterschap van de NVB. Men is gericht op het leveren van goede kwaliteit, en houdt ambitieniveau en tempo op peil.
- Internationaal gezien was er voor het uitbreken van de Corona Crisis onverwacht veel animo voor het harmoniseren van meetstandaarden. Wanneer de sector voortgang blijft maken, kan

Nederland bepalend zijn in het vaststellen van de standaarden en daarmee niet alleen een voorbeeldrol vervullen maar ook een concurrentievoordeel realiseren.

- Voorbeeld van de internationale animo is o.a. het plan van de CIE om de groene taxonomie te exporteren naar Azië.

2. Rol InvestNL

U kunt vragen hoe het eerste deel van het commitment, 'inspanningsverplichting voor meer geld in groene projecten' ism InvestNL wordt opgepakt.

Toelichting:

Het commitment bestaat uit twee delen; 1) een inspanningsverplichting om meer geld in 'groene' projecten te investeren en 2) het meten van klimaatimpact over de gehele portefeuille. De commissie van Femke de Vries richt zich op dit tweede punt, in theorie richt InvestNL zich op dit eerste punt.

Tot nu toe maakt InvestNL daar weinig voortgang mee. Dat is begrijpelijk gezien de opstartfase waarin men zich bevindt, maar tegelijkertijd ook iets dat wij in de gaten houden. Na de zomer moet hier een goed begin staan om in 2021 serieus aan de slag te kunnen.

Op dit moment lijkt er nog geen heldere afspraak tussen de commissie en InvestNL te liggen over hoe men hier samen optrekt, naast dat er een 'standing invitation' voor InvestNL bij de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment is.

3. Ontsluiten Data

Aangedragen door de NVB; de uitdagingen rondom (de beschikbaarheid van) data. Om een voorbeeld te geven, hoe kunnen we er bijvoorbeeld voor zorgen dat data van het CBS en het RIVM beter ontsloten wordt, zodat het ook in te zetten valt door financiële instellingen in de monitoring/meting die (o.a.) verwacht worden in het kader van het Klimaatcommitment?

Mogelijke inbreng:

- Moeite waard om verder te verkennen. We kunnen sowieso een gesprek met de experts van CBS en RIVM faciliteren om de verschillen en overeenkomsten in kaart te brengen
- Grote Caveat: Het lijkt erop dat financiële instellingen tot op zekere hoogte gebruik willen maken van privacy-gevoelige informatie, en daar kan geen sprake van zijn. Daarnaast is veel van de gevraagde data ook via grote commerciële partijen beschikbaar, en lijkt het dus ook vooral ingegeven door wens tot kostenreductie.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 10 mei 2020 20:56
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

top

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 10 mei 2020 20:55
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

Iig om 1045 en dan zien we wel.

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: zondag 10 mei 2020 20:38
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

1100 met 5.1.2.e 1045 voorbespr met 5.1.2.e (ik hoop dat dat lukt). Wil je meedoen?

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 10 mei 2020 20:08
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

Hoe laat met 5.1.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 10 mei 2020 17:20
Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

Hi! Was me ff ontschoten, maar inmiddels is deze gepland (voorberekening morgen met 5.1.2.e woensdag commissie). Ik stuur je nog even de stukken door

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e]

Verzonden: dinsdag 28 april 2020 13:04

Aan: 5.1.2.e]

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

prima

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 28 april 2020 13:04

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

Even kijken zodra deze gepland is?

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: donderdag 23 april 2020 19:03

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: Fwd: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK')

In die week kan ik het evt ook doen, als dat beter uitkomt.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2.e @minezk.nl">

Datum: 23 april 2020 om 17:56:09 CEST

Aan: "5.1.2.e @minezk.nl">

Kopie: "5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>, Secretariaat Klimaat
5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>

**Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')**

Ha 5.1.2.e

Fijn dat je deel kan nemen! De datum van de commissie vergadering wordt verzet naar de week van 11 mei, dus dat geeft lucht.

Ik zorg dat we voor die tijd een keer goed kunnen bijpraten over de context van dit overleg, en zorg natuurlijk tzt voor een schriftelijke voorbereiding.

Hartelijke groet,

5.1.2.e [redacted] .

Van: 5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>

Verzonden: donderdag 23 april 2020 10:35

Aan: 5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>; Secretariaat Klimaat

5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e [redacted] @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Hi 5.1.2.e

ik zie 6 of 8 mei in de mail geloof ik. Dat zou op 8 mei moeten lukken denk ik. 6 mei is wat krap.

Kun jij antwoorden dat ik participeer? En idd graag een goede voorbespreking, want ik ben erg benieuwd wat er daar moet gebeuren 😊

Vriendelijke groet,

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]

Verzonden: maandag 20 april 2020 16:46

Aan: 5.1.2.e [redacted] [Secretariaat Klimaat](#)

CC: 5.1.2.e [redacted]

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Ha 5.1.2.e

Als deze afspraak van 4 mei in je agenda past, dan zou dat heel nuttig zijn!

Er staat dan een besluit op de agenda m.b.t. het bureau dat de uitvoering uit het klimaatakkoord voor de sector gaat begeleiden, en dat gaat verstreckende gevolgen

hebben. Kan ik je tzt uiteraard over bijpraten. Daarnaast denk ik ook goede manier om kennis te maken met deel van het netwerk van de Financiële sector

Voor het vervolg kan ik me voorstellen dat jij en 5.1.2.e het in tandem doen, al naar gelang behoefte.

groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <[redacted]> @minezk.nl>

Verzonden: maandag 20 april 2020 14:48

Aan: Secretariaat Klimaat 5.1.2.e <[redacted]> @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e <[redacted]> @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Hi,

5.1.2.e deze heb ik idd blijkbaar gemist. Is dit iets waarin ik moet participeren? Graag jouw advies?

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: [Secretariaat Klimaat](#)

Verzonden: maandag 20 april 2020 13:18

Aan: 5.1.2.e <[redacted]>

CC: 5.1.2.e <[redacted]>

Onderwerp: FW: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Ha 5.1.2.e

Hier kan ik op reageren? Ik heb deze mail niet eerder voorbij zien komen 😊.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

065.1.2.e

Van: 5.1.2.e <[redacted]> @nvb.nl>

Verzonden: maandag 20 april 2020 13:11

Aan: Secretariaat Klimaat <5.1.2.e <[redacted]> @minezk.nl>; 5.1.2.e <[redacted]> @minezk.nl>

Onderwerp: FW: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Dag allen,

Hopelijk kunnen jullie mij hierbij helpen.

Wellicht is de mail aan 5.1.2.e zijn aandacht ontsnapt.

Ik wacht nog op zijn reactie. Hopelijk schikt beide data.

Alvast dank voor de reactie.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

t +31 (0)20 5.1.2.e

m +31 (0)6 5.1.2.e

www.nvb.nl

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: 5.1.2.e @nvb.nl>

Verzonden: vrijdag 3 april 2020 12:21

Aan: 5.1.2.e @samhoud.com>; 5.1.2.e

@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e @dufas.nl>; 5.1.2.e

@pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e) (FM/FS)

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @apg-am.nl; 5.1.2.e @asr.nl;

5.1.2.e @ing.nl

CC: 5.1.2.e @nvb.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl>

Onderwerp: Te plannen vergadering voor de Commissie Financiële Sector
Klimaatcommitment ('CFSK')

Beste allen,

Hopelijk gaat het met jullie en jullie dierbaren goed.

Mij is gevraagd om een vergadering – via Teams - van twee uur voor de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK') te plannen in de week van 4 t/m 8 mei?

Hoofdonderwerp op de agenda is de toelichting op het finale voorstel van twee deskundige partijen. Elke partij krijgt een half uur om hun voorstel aan de Commissie te presenteren. Daarnaast zullen er ook nog een aantal andere besluitpunten op de agenda staan.

Om de Commissie niet onnodig te belasten zal de Werkgroep Klimaatcommitment in de twee weken daarvoor de offertes beoordelen op kwaliteit en de beste twee voorstellen kiezen.

Opties:

- Woensdag 6 mei van 14:00 – 16:00h.
- Vrijdag 8 mei van 10:00 – 12:00h.

Deelnemers:

Voorzitter

- Femke de Vries

Koepelvertegenwoordigers

- 5.1.2.e [redacted] (NVB)
- 5.1.2.e [redacted] (Verbond)
- 5.1.2.e [redacted] (DUFAS)
- 5.1.2.e [redacted] (Pensioenfederatie)

Vertegenwoordigers EZK & FIN

- 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted] (Financiën)

Experts financiële instellingen

- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]

Alvast dank voor jullie reactie.

Hartelijke groet,

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]
[redacted]

t +31 (0)20 5.1.2.e [redacted]
m +31 (0)6 5.1.2.e [redacted]

www.nvb.nl

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 14 mei 2020 15:11
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: CFSK | aanvullende vragen + conceptverslag | input nodig

Tnx 5.1.2.e Gisteren lukte reageren mij niet meer. Het punt van de governance op de opdracht moeten we denk ik (zie de vragen van 5.1.2.e ook als commissie tackelen en niet 'over de schutting' bij KPMG zetten.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:57
Aan: 5.1.2.e; [Femke de Vries](#); 5.1.2.e
 @apg-am.nl; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: CFSK | aanvullende vragen + conceptverslag | input nodig

Ha allen,

Hierbij namens EZK en Fin nog de aanvullende vragen.

SRQ;

- Welke tools/vragenlijsten hebben jullie reeds ontwikkeld voor dergelijke uitvragen
 - Welke ervaring hebben jullie met het vergelijkbaar maken van kwantitatieve grootheden?
 - Er zijn instellingen die wel rapporteren over CO-impact, maar niet over hun carbon footprint. Die ruimte laat het commitment. Hoe willen jullie daarmee omgaan in de template?
 - Kunt u schetsen hoe in uw ogen vermogensbeheerders verschillen van pensioenfondsen, en welke implicaties dat heeft voor de rapportages?

KPMG:

- Wat is jullie diversiteitsbeleid en hoe reflecteert zich dat in het team dat aan deze opdracht werkt.
- Wat is jullie visie m.b.t. de markt voor groene financiering over 5 jaar. Wat is jullie rol erin?
- U geeft aan dat u tijdens het bepalen van het raamwerk met u bespreken hoe de uitvraag aan de sector kan worden gedaan. Kunt u aangeven welke (pakweg 2 of 3) alternatieven daarbij zijn, welke kosten dit met zich meebrengt, wat dit aan werkzaamheden van de sector vergt, wat dit aan werkzaamheden van u vergt, en wat dit betekent voor de sectorrapportage?
- U geeft aan dat u verwacht geen getallen te kunnen optellen, maar wel ontwikkelingen te kunnen schetsen. Welke uitdagingen ziet u bij het schetsen van ontwikkelingen, en hoe wilt u hier mee omgaan?

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@dufas.nl>

Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:06

Aan: 5.1.2.e <@nvb.nl>; Femke de Vries <5.1.2.e@samhoud.com>; 5.1.2.e

<@nvb.nl>; 5.1.2.e <@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e

<@pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e <@minfin.nl>; 5.1.2.e

<@minezk.nl>; 5.1.2.e <@ing.com>; 5.1.2.e <@apg-

am.nl>; 5.1.2.e <@asr.nl>; 5.1.2.e <@robeco.nl>

CC: 5.1.2.e <@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e <@dufas.nl>; 5.1.2.e

<@dufas.nl>; 5.1.2.e <@pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e

<@minfin.nl>; 5.1.2.e <@minezk.nl>; 5.1.2.e

<@minfin.nl>; 5.1.2.e <@nvb.nl>

Onderwerp: RE: CFSK | aanvullende vragen + conceptverslag | input nodig

Beste 5.1.2.e

We kunnen ons goed vinden in de aanvullende vragen van de Pensioenfederatie.

Wij zouden graag nog vragen willen toevoegen voor KPMG:

- Hoe neemt KPMG duurzaamheid mee in hun eigen consultancy en assurance activiteiten. Stimuleren zij klanten om duurzaamheid mee te nemen?
- Heeft KPMG een diversiteit beleid?
- De rapportage heeft een doelgroep van Tweede Kamerleden. Zij hebben (nog) niet allemaal technische kennis over duurzaamheid in de financiële sector. Hoe ziet KPMG de juiste balans tussen (technische) inhoud en vorm van de rapportage.

Vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Dutch Fund and Asset Management Association

Tel : +31(0)6 5.1.2.e

Mail : 5.1.2.e@dufas.nl

Van: 5.1.2.e <@nvb.nl>

Verzonden: woensdag 13 mei 2020 18:17

Aan: Femke de Vries <5.1.2.e@samhoud.com>; 5.1.2.e <@nvb.nl>; 5.1.2.e

<@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e <@dufas.nl>; 5.1.2.e

<@pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e <@minfin.nl>; 5.1.2.e <@minezk.nl>

5.1.2.e <@minezk.nl>; 5.1.2.e <@ing.com>; 5.1.2.e <@apg-

am.nl>; 5.1.2.e <@asr.nl>; 5.1.2.e <@robeco.nl>

CC: 5.1.2.e <@verzekeraars.nl>; 5.1.2.e <@dufas.nl>; 5.1.2.e

<@dufas.nl>; 5.1.2.e <@pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @nvb.nl>

Onderwerp: CFSK | aanvullende vragen + conceptverslag | input nodig

Beste Commissieleden,

Hartelijk dank voor jullie participatie in de vergadering vanmiddag. We hebben de volgende twee afspraken gemaakt om voor het Hemelvaartsweekend een definitieve keuze te maken over de uitvoerende partij.

- 1) **Insturen van aanvullende vragen graag uiterlijk donderdag 14 mei voor 12:00 uur.** 5.1.2.e en ik zullen deze vragen voorleggen aan de deskundigen.
- 2) **Woensdag 20 mei** plannen we een extra Commissievergadering om een definitief besluit te nemen.

INVENTARISATIE VRAGEN

Graag jullie aanvullingen. Mocht de formulering van onderstaande vragen scherper kunnen, dan hoor ik dat ook graag.

KPMG

- Kan KPMG meer informatie verstrekken over hun 'fixed price' voor de uitvoering van de opdracht in kalenderjaar 2021.
- Kan KPMG meer duiding geven aan hoe zij de governance van de opdracht voor zich zien?
- Kan KPMG meer duiding geven aan de manier waarop financiering meegenomen wordt in de opdracht?

Steward Redqueen

- Kan SRQ meer uitweiden over de 'tooling' die zijn voor deze opdracht willen gebruiken?
- Kan SRQ, gegeven de complexiteit van deze opdracht, meer inzicht bieden in hun ervaring met instellingen van verschillende groottes?
- Kan SRQ meer kleur geven aan hun begrip van de ontwikkeling binnen het veld van klimaatmethoden?

ELEMENTEN UIT DE TOELICHTING VAN KPMG EN STEWARD REDQUEEN

CONCEPT, VOLLEDIG VERSLAG VOLGT

KPMG

Nadruk op verschil tussen instellingen onderling, samenwerking tussen KPMG team, ons en onze achterban is van bijzonder groot belang; Veel instellingen, veelomvattend proces. KPMG ziet sleutel liggen in efficiëntie van ophalen informatie bij onze achterban. KPMG heeft de tools om informatie op te halen.

KPMG ziet zijn activiteiten binnen (inter)nationale werkgroep als een belangrijke bron van informatie. Het team van KPMG heeft een brede (en jarenlange) ervaring die relevant is voor deze opdracht. 5.1.2.e zal voor deze opdracht met name ons aanspreekpunt zijn, 5.1.2.e zal hier de meeste uren in gaan steken.

In deze fase is voor rapportage een ingroeimodel nodig. In de beginfase ligt de nadruk op de procesmatige kant. De kwantitatieve rapportage is uitdagend in de beginjaren. In de komende jaren zal dit verbeteren en valt beter inzichtelijk te maken waar de verschillen tussen instellingen inzitten.

KPMG geeft aan goed gepositioneerd te zijn qua kennis, maar zij zijn niet van mening dat ze de hele impact van de sector in kunnen schatten. De prijsstelling is 'fixed', maar hangt af van hoe efficiënt de publiek beschikbare informatie tot hun komt en hoe zelfstandig ze er duiding aan moeten geven.

Over datavergelijkbaarheid merkt KPMG op dat het voor niet-financiële informatie minder snel georganiseerd zal zijn, daar wordt gewacht op overheidsinitiatieven. Uitgangspunt is laten zien hoe een methode een ontwikkeling doormaakt. KPMG zal geen methode voorschrijven.

KPMG verwacht dat het relevant is om de rapportage en de voortgang per type instelling inzichtelijk te maken. Wanneer je het opsplitst per asset owner of asset manager, dan kan er sprake zijn van dubbeltelling. Dat risico zullen zij ondervangen. De tooling van KPMG is onderdeel van hun 'fixed price'.

Steward Redqueen

SRQ licht toe dat ze al 20 jaar actief zijn op het gebied van duurzaamheid en impact. De financiële sector is voor hun een belangrijk klantsegment. Ze lopen graag voorop in kennisontwikkeling en helpen hun klanten bij nieuwe uitdagingen. SRQ heeft brede expertise en sterke onderzoeksvaardigheden.

Context waarin de opdracht plaatsvindt is hun helder, ook COVID-19 beïnvloedt de financiële instellingen. Ambitie om transitie naar duurzame economie te faciliteren is hun welbekend. De sectorrapportage is een krachtig instrument voor (brede) dialoog en ontwikkeling en kan mogelijk navolging krijgen op internationaal niveau.

Het complexe werkbaar maken, daar staat SRQ voor. Rapporteren over emissies is ingewikkeld, maar SRQ kan die complexiteit goed ondervangen. De rapportage doet recht aan de verschillen tussen instellingen, wat afhankelijk is van de transparantie van (bijv.) de jaarverslagen. Instellingen krijgen de mogelijkheid om feedback te geven aan SRQ.

Het werkplan van SRQ bestaat uit een iteratief proces, met frequente feedback momenten en een pilot om de sectorrapportage te testen. Informatieverzameling en aggregatie vindt plaats door middel van een template, regelmatige feedback loops en de uitkomst van het proces is een sectorrapportage format geschikt voor onze doelgroep.

Speelveld is nog sterk in ontwikkeling, dit noodzaakt een zo flexibel mogelijke template om data op te halen. Hobbels in het proces zullen veelal procesmatig zijn, maar met regelmatige afstemming en feedback loops kunnen we dit samen ondervangen.

De sectorrapportage is een middel, geen einddoel. Kleinere instellingen moeten goed meegenomen worden door hun koepelorganisaties. Voor SRQ is duurzaamheid de kern van hun werk, hun reputatie is waar ze op varen, ze zetten echt die extra stap om een uitstekend eindproduct te realiseren. Voor SRQ werken meerdere partners en 'directors', waarmee (inhoudelijke) continuïteit is geborgd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

m 06-5.1.2.e
e 5.1.2.e@nvvb.nl

Van: 5.1.2.e @nvv.nl>
Verzonden: dinsdag 19 mei 2020 17:13
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Agenda en stukken t.b.v. Commissie Financiële Sector
 Klimaatcommitment ('CFSK') - 20 mei
Bijlagen: KPMG - beantwoording vragen.zip; Steward Redqueen - beantwoording
 vragen.pdf; Instellingsdocument CFSK (concept).pdf; CA5723.pdf

Dag 5.1.2.e

Ik heb begrepen dat u morgen (20 mei) deelneemt aan de Commissie Financiële Sector
 Klimaatcommitment ('CFSK'). Bijgaand ontvangt u de agenda en stukken.
 De uitnodiging incl. link van Microsoft Teams heb ik zojuist verstuurd.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

t +31 (0)20 5.1.2.e

m +31 (0)6 5.1.2.e

www.nvb.nl

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: Directie NVB

Verzonden: dinsdag 19 mei 2020 14:43

Aan: 5.1.2.e @samhoud.com; 5.1.2.e @samhoud.com>; 5.1.2.e
 @verzekeraars.nl; 5.1.2.e @dufas.nl; 5.1.2.e
 @pensioenfederatie.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; <5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
 @minfin.nl; 5.1.2.e @apg-am.nl; 5.1.2.e @asr.nl
 5.1.2.e @asr.nl; 5.1.2.e @ing.nl; 5.1.2.e @ing.nl; 5.1.2.e
 @nvv.nl; 5.1.2.e @nvv.nl; 5.1.2.e @robeco.nl>
CC: 5.1.2.e @samhoud.com; 5.1.2.e
 @verzekeraars.nl; 5.1.2.e @dufas.nl; 'Directiesecretariaat
 Pensioenfederatie' 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl; 5.1.2.e
 @minezk.nl; 'FM Verzoeken secretariaat' 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @asr.nl' 5.1.2.e @asr.nl>; 5.1.2.e @pensioenfederatie.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @verzekeraars.nl>; 5.1.2.e @dufas.nl' <5.1.2.e @dufas.nl>; 5.1.2.e @dufas.nl' <5.1.2.e @dufas.nl>;
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl' 5.1.2.e @minfin.nl>

Onderwerp: Agenda en stukken t.b.v. Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK') - 20 mei

Beste allen,

Bijgaand ontvangt u de agenda en stukken t.b.v. Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment ('CFSK') komende woensdag.

Bij voorkeur ontvangen we in deze fase geen additionele vervolgvragen meer.

Mocht verduidelijking echter toch nodig zijn, dan kunt u contact opnemen met mijn collega 5.1.2.e

[@nvb.nl](mailto:5.1.2.e@nvb.nl).

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

t +31 (0)20 5.1.2.e

m +31 (0)6 5.1.2.e

www.nvb.nl

🌱 Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!